

7 TL (KDV dahil)

EKO IQ

MART-NİSAN 2011 SAYI:8

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Çernobil'i Hatırlamak...

**Porter: Şirketler
Kirleterek Değil,
Temizleyerek
Büyür**

**Prof. Pınar Mengüç:
"İklim İçin İnovasyon Gerekli"**

GÜNEŞİN AYNASINDA "BİZ"

Plastik Poşetler Tarih Oluyor!

**Dünya Anayasalarında
Çevre ve Ekoloji**

**İklim Değişikliğinin
Asıl Mağduru Kadınlar mı?**

Mimarlar Hava Durumunu Değiştirebilir mi?

**Mutlu bir Evlilik
Organik e-ticaret**

Elektrikli ve Elektronik Atıklarınıza Çözüm Sunuyoruz

Exitcom Recycling Atık Taşıma Toplama Dep. ve Elek. San. Tic. Ltd. Şti.

Almanya Merkez
Burchard-Retschy-Ring 9
D-31275 Lehrtel/Hannover
Tel: 0049 5132 824 999
Fax: 0049 5132 872 407

İzmit Şube
Bağdat Cad. No:40 TR-41170
Suadiye Kartaltepe/Kocaeli
Tel: 0090 262 352 36 76
Fax: 0090 262 352 36 81

EXITCOM
recycling for future

www.exitcom.com info@exitcom.com

Bugünün ve Yarının Hesabı

Eskilerin dediği gibi “seçim sathı mahalline” giriyoruz. Böylesi dönemler, toplumsal taleplerin daha yüksek sesle dillendirildiği, konuşulduğu zamanlar olmuştur her zaman. Bu seçimde de farklı olmayacak. Partiler ellerinden geldiğince programlarını, vaatlerini anlatmaya çalışacak. Yurttaşlar da ellerinden geldiğince taleplerini sıralamaya çalışacaklar; siyasilere bunlara kulak vermesi için de ellerinden geldiğince seslerini yükseltmeye çalışacaklar.

Parti program ve yöntemlerinin sakın sakın tartışıldığı; pozitif önerilerin çeşitli kanallar aracılığıyla siyasi programları değiştirip dönüştürdüğü bir atmosferin, Türk siyasi yaşamına pek de uygun gelmediğini ne yazık ki biz de biliyoruz. Ama siyasetten ümit kesilmez; kesilirse ne olduğunu, dünyadaki son gelişmeler gösteriyor.

Üstelik bu seçimler, arkasından Türkiye'nin 21. yüzyıldaki kaderini belirleyecek bir anayasa tartışmasını da getirecek çok özel bir zamanlamaya sahip. Türkiye toplumu tarihinde ilk defa kendi anayasasını, belirli bir toplumsal mutabakat çerçevesinde kendi aklı ve fikriyle yapmaya hazırlanıyor. Bir toplumun en genel hatlarıyla üzerinde uzlaştığı temel mutabakatın yansımaları olan anayasanın içerik ve temel ilkeleri, o sınırlar içinde yaşayan insanların geleceğini de esastan belirliyor.

Bu doğrudan hareketle, her platformda, her siyasi zeminde, her tartışmada ekoloji ve çevre konularını gündeme getirmenin tam zamanı olduğuna inanıyoruz. Anayasa tartışmalarına, son 30-40 yılda dünya anayasalarında ekoloji alanında yaşanan gelişmeler özetleyen bir yazıyla ilk

katkımızı sunmaya çalıştık. Önümüzdeki sayılarımızda da, değişik fikir ve görüşlerle bu tartışmayı zenginleştirmeye çalışacağız.

Ancak başta da belirttiğimiz gibi önümüzdeki 3-4 aylık seçim sürecinde, çevre ve ekoloji konularının parti program ve yönelimlerine daha yoğun ve temelden etki etmesi için herkesin kollarını sıvaması gerekiyor.

...

İşin bir başka ilginç yanı da, artık dünyada kimsenin, hiç bir kurumun ve dolayısıyla siyasi partinin “Biz çevreci değiliz; suları kirletecek, doğayı talan edeceğiz” dememesi. Tam tersine herkesin “Çevreci” olduğu bir çağda, sağlam bir ekolojik yaklaşımın ortaya konmasında çok temel bazı zorluklar var.

O nedenle, “Çevre politikalarınız nedir” gibi klişe sorular yerine, siyasi temsilcilerden, günümüzün somut sorunlarına somut çözüm ve yaklaşımlar talep etmek çok daha gerçekçi ve işlevli olabilir.

Sözelimi, “İklim Değişikliği konusunda nasıl bir yaklaşım izlemeyi düşünüyorsunuz?” “Enerji politikalarınızda yenilenebilir kaynaklara nasıl bir yer ayırıyorsunuz?” diye sormak çok daha somut veriler ortaya koyacaktır. Sorulara devam edelim: “Nükleer santrallerle ilgili yaklaşımınız nedir?” “Şu anda lisansı verilmiş 47 termik santral konusunda ne yapmayı düşünüyorsunuz?” “Tarım politikalarınız nasıl olacak? Organik tarım konusunda ne gibi bir programınız var?” “Tüm Anadolu’yu ayağa kaldıran HES’ler konusunda yaklaşımınız nasıl olacak?” “Ulaşım politikalarınız nedir? Üçüncü Köprü ve toplu ulaşım konusunda ne yapacaksınız?”

Bunları ve benzeri soruları, siyasetçilere her platformda sormanın, yanıtlarını parti program ve yaklaşımlarında somut olarak göstermelerini istemenin, bugün önemli bir yurttaşlık ve insanlık görevi olduğunu düşünüyoruz. Bu ve diğer önemli soruları sorun; Biz soracağız... Yoksa gelecekte çocuklarımız bunların hesabını bizlerden soracak...

Barış DOĞRU

BZD Yayıncılık ve İletişim adına sahibi
Zülfü Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Demirel dergi@ekoik.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoik.com

Art Direktör
Özlem Sarar D.

Editör
Balkan Talu balkan@ekoik.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve
Anı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğan - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim
Direktörü, Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu
Üyesi, Yeşil Bilgi Platformu Yöneticisi
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim
Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi
Türkiye Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme
Müdürü
Engin Güvenç - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma
Derneği Genel Sekreteri
Prof. Dr. M. Pınar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi,
Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve
Enerji, Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu
Başkanı

Yazı Kurulu
Edip Emil Öymen, Barış Gencer Başkan,
Serpil Ata, Deniz Sözüdoğru

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda bulunanlar
Nermin Uçar, Selim Talay, Mutlu Dinçer,
Eren Dönmez, Hilal Gülyurt, Sarper Diktaş,
Başak Gündüz, Serdar Günbilen, Özgür Güvenç,
Volkan Doğan

Reklam Müdürü
Semra Akyüz semra@ekoik.com

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abone İlişkileri
Neslihan Öztürk

Yayın Adresi
BZD Yayıncılık ve İletişim
Alemdağ Caddesi, Yanyol Sokak, No: 5 SBK İş
Merkezi, B Blok Kat: 3 Kısıklı - Üsküdar 34692 / İst.
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri:
Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
İmam Çeşme Caddesi NO: 26/2 Ayazağa/Şişli-İST.
Tel: (90) 212 -332 08 38 pbx
Faks: (90) 212 -332 08 39

Dağıtım
Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.

İki ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın
ISSN 1309-441-6

İçindekiler

18 Plastik Poşetler Tarih mi Oluyor?

Plastik poşetler hayatımızın fazlasıyla içinde. Duruma ilk uyananlar Afrika ülkeleri oldu ve birçok ülke yasakları sıralamaya başladı.

22 DOSYA: Güneşin Aynasında Biz

Kopernik "Her şeyin ortasında güneş var" dedi ama aklımız başımıza yeni geldi. İlk büyük atılımı Japonya ve Almanya yaptı. Şimdi uzmanlar "Bütün dünya güneşle aydınlanabilir" diyor.

36 "İklim İçin İnovasyon Gerekli"

Yeşil Kampus, TÜBİTAK ve AB FP-7 Projeleri, nanoteknoloji-bazlı patentler, İstanbul İklim Grubu, IBM Akıllı Dünya Projesi, Sıfır 2050 İstanbul... Bütün bu önemli projelerin ardındaki isim M. Pınar Mengüç EKOIQ'nun konuyu oldu.

42 Dünya Anayasalarında Çevre ve Ekoloji

Karadağ Anayasası diyor ki: "Karadağ, demokratik, sosyal ve ekolojik bir devlettir". Peki, biz yeni anayasamıza ne yazacağız bakalım?

48 Habitat Direktifine Siz de Katkı

Sunabilirsiniz
REC Kıdemli Danışmanı Nafiz Okumuş Habitat Direktifi'ne herkesin katkısına ihtiyaç olduğunu vurguluyor.

54 "Plastik, Asıl Yoksulların Düşmanı"

Obama'nın eski Yeşil İş Danışmanı Van Jones soruyor: "Neden en azından istiridyeler kadar akıllı olamıyoruz?"

60 "Kredi Kartına Gelince Zenginiz Ama..."

ADSF Fuarçılık Genel Koordinatörü Tufan Atalayman sözlerini "Nedense organik ürüne gelince fakir sayılıyor" serzenişleriyle sürdürüyor.

66 İklim Değişikliğinin Asıl Mağduru

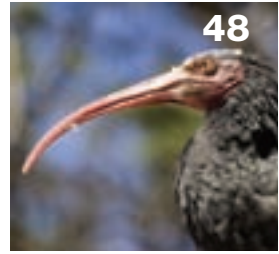
Kadınlar mı?
Hazır bu sayıda 8 Mart'ın yıldönümüne denk gelmişken sormadan edemedik: İklim değişikliğinin esas mağduru olarak bilinen kadınlar, çözümün de ana anahtar olabilir mi?

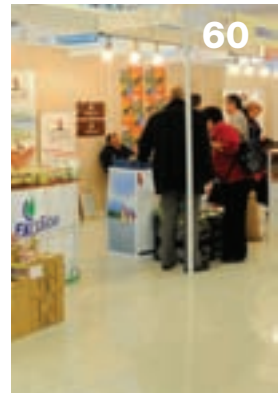
18

42

48

60

66 Yoksa İklim Değişikliğinin Asıl Mağduru Kadınlar mı?

72 “Herkes BİRER Havuç Vermek Lazım”

Al Gore’un başkanlığını yaptığı Climate Project’in Türkiye’deki tek üyesi olan Ergem Şenyuva, ayrıca ülkemizin ilk online yeşil rehberi olan yesilist.com’un da kurucusu.

78 Mimarlar Hava Durumunu Değiştirebilir mi?

Yazları çalıştırdığımız iklimler bizi koruyor mu yoksa bir bumerang etkisi mi yaratıyor? Velux Daylight & Architecture dergisinde yayınlanan esaslı bir yazıyı okurlarımızla paylaşıyoruz.

84 26 Nisan 1986: Çernobil’i Hatırlamak...

Dünyanın en büyük sivil nükleer felaketi olan Çernobil kazasının üzerinden tam 24 yıl geçti.

90 22 Nisan Dünya Günü

22 Nisan 1970’de 20 milyon Amerikalı sokaklara döküldü. 2011’deki kutlamaların ana teması ise “Bir Milyar Yeşil Tedbir” olarak belirlendi.

95 Organik Ürünün E-Ticareti

Organik ürünlerin e-ticareti dünyada en hızlı büyüyen iş alanlarından biri. Türkiye’de de bu işe gönül veren naturey.com vegreengoods.com.tr’yi mercek altına aldık.

106 “Yenilenebilir Enerjide Ortadoğu Pazarına da Girebiliriz”

Uzun yıllar endüstriyel inşaat, enerji ve sivil havacılık sektörlerinde faaliyet yürüten Senas Group, Bozcaada’daki rüzgâr santrallerinin yapımından başlayarak yenilenebilir enerji alanına da girdi.

109 “Şirketler Kirleterek Değil, Temizleyerek Büyür”

Stratejik yönetimin önemli düşünürlerinden Michael Porter, “Rekabet Üzerine” isimli kitabında şöyle diyor: “Çevre sorunlarına verilen yanıt, rekabetçiliğin temel göstergesidir”.

114 Karlar Erimedenden

Dr. Cüneyt Başbuğu Afrika’nın en yüksek zirvesi Kilimanjaro’dan bildiriyor: “Karlar Eriyor!”

120 “Yeni Mücadele Alanım Sürdürülebilirlik”

Uzun zamandır sürdürülebilirlik ve temiz enerji konusunda kendini yetiştiren Sateksolar’ın CEO’su Ayfer Gülüm, “Bu iş benim için sadece ticari bir girişim değil” diyor...

124 Su Kültürü, İletişim ve Toplumsal Barış

22 Mart Dünya Su Günü vesilesiyle, ADELL Armatür Yönetim Kurulu Başkanı Ali Topçu’yu EKOIQ sayfalarına konuk ediyoruz.

Her sayıda...

4 Haberler Kırmızı Telefon Açıldı; Balıklar Kurtulacak. Global Compact’ta 66 Türk Şirketi Liste Dışı...

128 Kitap “Naylon Aşkı Öldürür”, “Future Agenda 2020 yılında Dünya”

Haberler

Ankara'nın Yeşiline Bak

İnşaat, mühendislik ve enerji sektörlerinde faaliyet gösteren Eser Holding LEED Platinum Yeşil Bina Sertifikasını kazanan ilk Türk şirketi oldu. Ankara merkezli Eser Holding'in 7500 metrekarelik alana kurulmuş holding merkezi 2010 yılında yeşil standartlar gözetilerek kuruldu. Eser Holding'in kendi mühendisleri tarafından tasarlanan binada öncelikli olarak enerji tasarrufu gözetildi. Eser Holding Başkanı İlhan Adiloğlu Türkiye'de LEED sertifikalı dört tane bina olduğunu hatırlatarak bu binalar arasında sadece Eser Holding Merkezi'nin Türk teşebbüsüne ait olduğunu söyledi.

Pharox LED Lambalar Türkiye'de

Çevreci ve tutumlu kimliğiyle küresel piyasada aranan bir marka olan Pharox LED Lamba, Türkiye pazarına girdi. Pharox LED Lamba, akkor ampule oranla yüzde 90 daha az enerji kullanarak kompakt flüoresan lambaya göre de daha fazla enerji tasarrufu yapabiliyor. Uzun ömrü sayesinde 25 yıla kadar tasarruf avantajı sağlayan Pharox Led Lamba, cıva içermeyen ve standart bir duya uyan bir ampulün de uzun süre dayanmasının mümkün olduğunu kanıtladı.

OKI Data İtalya'da Ödül Aldı

Japonya'nın ilk telekomünikasyon şirketi olan OKI Data Corporation, İtalya'da, "Profesyonel, çevreye duyarlı yüksek teknoloji ürünleri" kategorisinde Ecohitech Ödülü'nü kazandı. Yüksek teknoloji şirketlerinin ürünlerini değerlendiren Ecoqual Konsorsiyumu tarafından desteklenen ve bu yıl onikincisi dağıtılan Ecohitech

Ödülü, yıllardır çevre dostu teknolojileri ödüllendiriyor. OKI Data, ödülü, A4 renkli yazıcısı C530dn ve dijital LED teknolojisiyle üretilen ilk çok fonksiyonlu (MFP) ürün olan MC561dn'in enerji performanslarıyla aldı. C530dn ve MC561 modellerinin en önemli özelliği Derin Uyku fonksiyonları sayesinde bekleme pozisyonundayken enerji tüketimini büyük ölçüde azaltmaları.

Çevreci Kedi İş Başında

Günlerden bir gün haylaz bir kedi olan ÇEVKİ ambalaj atığı olan dostlarına, geri dönüşüm konteynırları yerine çöp kutularında rastlar. Geri dönüşüme önem veren ÇEVKİ, ambalaj atığı dostlarını yanına alır ve olaylar gelişir. Okulları ve alışveriş merkezlerini dolaşarak küçük dostlarına geri dönüşümü öğretmeye kararlı olan ÇEVKİ ve arkadaşları en son Kadıköy Tepe Nautilus'ta görüldü. Geri dönüşümcü kedi ÇEVKİ, 20 yıldır sürdürülebilir bir yaşam için geri dönüşüm yaklaşımını yaygınlaştırmaya çalışan ÇEVKO Vakfı tarafından yaratıldı. ÇEVKO Vakfı tarafından hazırlanan müzikli oyun 2010 yılının Mayıs ayından bu yana 1500'ü aşkın çocukla buluştu.

Kırmızı Telefon Açıldı; Balıklar Kurtulacak

Greenpeace Akdeniz Ofisi'nin sürdürülebilir balıkçılık politikalarının hayata geçirilmesi için devreye soktuğu Kırmızı Telefon etkinliği nihayet sonuç verdi. Yavru balıkların avlanmasının engellenmesine yönelik "Seninki kaç santim" kampanyasına imza veren çeyrek milyon insan, 5 bin SMS ve kırmızı hattan yapılan 2070 aramadan sonra Tarım Bakanlığı kendi resmi sitesinde açıklama yapmak zorunda kaldı. Tarım Bakanlığı, avcılığı düzenleyen tebliğde balık boylarına yönelik düzenlemenin yeniden gözden geçirileceği vaadinde bulundu. Greenpeace şimdi de yavru balıkların korunması için gereken düzenlemenin Haziran ayına kadar hayata geçirilmesini hedefliyor.

Bizce tasarruf içten gelmeli.

Tüm Bosch ürünleri, sadece bugünkü değil, gelecekteki yaşamımızı da iyileştiren teknolojilerle donatılmıştır.

%50'
varan
elektrik
tasarrufu

%47'
varan
elektrik
tasarrufu

Son 15 yılda elektrik tüketiminde Bosch çamaşır makineleri %50, bulaşık makineleri %47'ye varan tasarruf sağlayarak doğal kaynakları korumanıza yardımcı olur. Daha yaşanılır bir gelecek için bize katılmıyorsunuz? www.bosch-home.com/tr

BOSCH
Yaşam için teknoloji

Haberler

Global Compact'ta 66 Türk Şirketi Liste Dışı

Birleşmiş Milletler, 2011 yılı Ocak ayı itibarıyla dünya ölçeğinde 2 binden fazla firmayı Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi (UNGC) listesinden çıkardı. Kötü haber: Türkiye'den de 66 şirket liste dışı kaldı. UNGC listesinin dışında kalan firmalar arasında ne yazık ki köklü, büyük şirketler de var.

Listeden çıkarılma nedeni olarak, imzacılardan her yıl beklenen "İlerleme Bildirimi Raporları"nın yayınlanmıyor olması gösterildi. Listeden henüz çıkarılmayan, ama bu riski taşıyan imzacıların termin tarihinden önce İlerleme Bildirimi Raporlarını (CoP) yayınlamaları bekleniyor.

Listeden çıkarılan kuruluşların tam listesi şu linkten takip edilebiliyor: http://www.unglobalcompact.org/docs/news_events/9.1_news_archives/2011_01_20/Expelled_List_2011_01_20.pdf

Yılın Yeşil Ürünü: Solidworks Sustainability

Tasarımcılar ve mühendisler tarafından kullanılan SolidWorks Sustainability yazılımı, dünyanın en saygın ödülllerinden biri olan "Green Awards"da "Yılın En Yeşil Ürünü" klasmanında birinci oldu. Küresel pazarda üçboyutlu CAD yazılım pazarının lideri olan DS SolidWorks yeni sürdürülebilir yazılımıyla tasarımcıların çevre dostu ürünler geliştirmesini kolaylaştırıyor. SolidWorks Sustainability yazılımı tasarımcılara, henüz tasarım aşamasında olan ürünün çevresel etkilerini azaltması için gereken bilgileri hazır olarak sunuyor.

"Ben de Boston'da Yaşamak İstiyorum"

Danimarkalı genç mimar Christian Bay-Jørgensen, Boston'da toplam 195 bin metrekarelik bir alanı kapsayacak sürdürülebilir ve çok amaçlı kullanıma uygun bir proje tasarladı. Boston Fusion adı verilen proje 17 katlı ve tepelik bir kırsal alan olarak tasarlandı. En üst üç katı 'pent-house' (çatı katı) olarak düşünülen projede, bu

kat alanlarının tamamı, o daireye ait kullanım alanı olarak belirlenmiş. Sokak seviyesinden çatıya erişimi sağlayan rampalar, apartmanların aşağısında bulunan ofislerin, kafelerin, dükkânların ve açık yeşil alanların entegrasyonunu sağlıyor. Güney Boston'u ABD'nin tek tip sıkıcı kare kutularından kurtarmayı hedefleyen Bay-Jørgensen'in temel hedefi yapılaşmış bir alanın içerisinde samimi bir banliyö havası ve huzurlu bir yaşam yaratmak. Bay-Jørgensen büyük bir metropol içinde banliyö yaratma hayalini şu sözlerle anlatıyor: "Düşünün ki 17. katta oturuyorsunuz ve her gün kendi özel bahçenize çıkarak sabahı karşılıyorsunuz. Ayrıca evinizden dışarı adım attığınız anda kentin bir parçası haline geliyorsunuz." Gerçekten kulağa harika geliyor değil mi!

Kıyı Balıkçılığı Ekonomik Değil

Çevre ve Orman Bakanlığı'na bağlı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'nın (ÖÇKKB), Datça-Bozburun Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgesinde başlattığı ve balıkçılığın sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyabilmek için yürüttüğü araştırmanın sonuçları gün ışığına çıktı. "Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında, ÖÇKKB Muğla Müdürlüğü

aracılığıyla Datça, Karaköy, Cumalı (Palamutbükü), Knidos, Hayıtbükü, Selimiye, Bozburun ve Söğüt'te gerçekleştirilen görüşmelerde özellikle kıyı balıkçılığının, ekonomik olmaktan çok uzak bir durumda olduğu saptandı. Görüşmelerde balıkçıların en önemli sorunları arasında yasadışı avcılık ve sınırlı finansal kaynaklar yer aldı. Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sistemi Güçlendirilmesi Projesi kapsamındaki ilk çalışma-

lar, ÖÇKKB ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) oluşturduğu Küresel Çevre Fonu (GEF) destekli uzmanlar tarafından yapıldı. Araştırmaya katılan balıkçıların yaklaşık yüzde 10 ile 20'lik bir kısmının, balıkçılıktan elde ettikleri gelir dışında bir gelirlerinin olmadığı saptandı. Bölgedeki balıkçıların ayrıca pazarlama, sınırlı av sahası ve çekek yeri sorunları olduğu da bu araştırma sayesinde ortaya çıktı.

Enerji emberi: Hayatın devamlılığı için sürekli enerji!

Hayatın devamlılığı, sürekli ve kaliteli enerji teminine bağlı. Geleceđimiz, üretimden dağıtıma her alanda bunu karşılayacak sağlam yatırımlarda. En verimli şekilde enerji üretmek için hızla tamamlanmakta olan, çevreye saygılı dev projelerimizle biz, bu konuda seferberiz! "Enerji emberimiz", kaliteli ve sürdürülebilir enerji hedefimizin simgesi. Bugün, yanın ve daima... Enerjisa. **Hayatın yanında.**

www.enerjisa.com.tr

ENERJISA

Verbund | SABANCI

Haberler

İZAYDAŞ Kapasitesini Artırıyor

Türkiye'nin ilk atık bertaraf tesisi olma özelliğini taşıyan İZAYDAŞ, 2011 yılının Ocak ayında atık yakma kapasitesini yüzde 50 oranında artırdı. Çevre ve Orman Bakanlığı, TÜBİTAK yetkilileri ve Yıldız Teknik Üniversitesi yetkilileri gözetiminde gerçekleştirilen deneme yakması programının analizleri yapıldıktan sonra İZAYDAŞ'ın baca gazı emisyon değerlerinin çevre ve insan sağlığına zararlı olmadığına ve kapasite artırımının yapılmasında sakınca bulunmadığına karar verildi.

Betonik Fikirler Yarışması Başlıyor

Çimento sektörünün önemli kuruluşlarından Akçansa'nın üniversite öğrencilerinin yaratıcılıklarını ortaya koymaları ve sürdürülebilir değerler katmalarını sağlamak amacıyla düzenlediği "Betonik Fikirler Proje Yarışması"nın ikincisi için başvurular 25 Şubat 2011 tarihinde başladı. Yarışma için son katılım tarihi 25 Mart, projelerin son teslim tarihi ise 22 Nisan 2011 olarak belirlendi. İnşaat mühendisliği, mimarlık ve üniversitelerin ilgili bölümlerinin lisans ve yüksek lisans öğrencilerine açık olan yarışmaya öğrenciler en az iki, en çok dört kişilik gruplar halinde katılabilecekler.

Dünya Saati Yaklaşıyor

2007 yılında Avustralya'da başlayan ve 2008'de küresel bir harekete dönüşen Dünya Saati (Earth Hour), 2010 yılında bir rekora imza atarak dünya çapında yürütülen en büyük iklim mücadele kampanyası oldu. Milyonlarca destekçiye ulaşan kampanyada ışıklar küresel ısınmayla mücadele için kapandı. Kampanya kapsamında 2010 yılında Türkiye'de de Boğaziçi Köprüsü'nün yanı sıra 250 kurum, 7 belediye, İstanbul Valiliği ve binlerce hane kampanyaya destek verdi. Bu sene de Doğal Hayatı Koruma Derneği (WWF), destekçilerini 26 Mart 2011, saat 20:30-21:30 saatleri arasında ışıklarını kapatmaya çağırıyor. Aynı tüketim hızı ve biçimiyle devam edersek, 2050 yılında "2,8 Dünya"ya ihtiyacımız

olacağını hatırlatan WWF Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştaç, Dünya Saati katılımcılarının ışıklarını kapattığı tek bir saatin ötesine geçerek gezegenimizdeki yaşamın sürekliliği için günlük hayatta alabilecekleri önlemleri düşünmelerini istediklerini vurguladı. EKOIQ'nun da basın destekçileri arasında yer aldığı Kampanyanın katılım formu ve ayrıntılı bilgisi www.wwf.org.tr adresinde yer alıyor.

Siemens'ten Akıllı Dozaj Sistemi

Siemens yeni I-Dos çamaşır makinesiyle dünyanın ilk akıllı dozaj sistemini kullanıma sundu. I-Dos modellerine sadece bir kez deterjan konularak 1,3 litre deterjanla 20 yıkama yapılabilir.

I-Dos makineleri çamaşırın ağırlığına, kumaş tipine ve kirlilik derecesine göre tam olarak gereken deterjan miktarına otomatik olarak kendisi karar veriyor. Siemens yetkilileri, bu teknoloji sayesinde çamaşır makinelerinin yılda 7062 litre kadar su tasarrufu yapabildiğini ve diğer A sınıfı makinelerden yüzde 30 daha az enerji harcadığını açıkladılar.

CYP ile Kâğıtlarınızı Kontrol Edin

UPM kağıtları, WWF (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) tarafından Ocak ayı sonundan itibaren Frankfurt'ta düzenlenen Paperworld Fuarı'nda tanıtılan yeni kağıt aracı Check Your Paper (CYP) (Kağıdınızı Kontrol Edin) üzerinden değerlendirilmeye başlandı. Kağıt üreticileri ve alıcılarına yönelik geliştirilmiş bir küresel karşılaştırma aracı olan CYP, kağıtları orman, su ve iklim üzerindeki etkileri dahil çevre performansına göre derecelendiriyor. Herkesin erişimine açık olan bu ücretsiz araca <http://checkyourpaper.panda.org> adresinden ulaşılabilir. WWF Finlandiya CEO'su Liisa Rohweder, bu sitedeki veritabanı vasıtasıyla kâğıt alıcısına pazardaki en çevreci kâğıtları seçmede yardımcı olacağına inandıklarını söylüyor.

Her gün kullandığınız markaların arkasında her gün daha iyi bir gelecek yaratmak için çalışan bir şirket var.

Biz Unilever'iz. Her gün hayatınıza değer katan pek çok markanın arkasında biz varız. Markalarımızın küçük dokunuşlarla büyük farklar yaratabilme gücüne inanıyoruz. Bu farkı, bir çocuğun yüzünü gülümseten bir külah dondurma gibi küçük mutluluklar üretirken, sürdürülebilirliği bir söz olmaktan çıkararak gerçeğin merkezine koyan eylem planlarımızla* yaratıyoruz.

2020'ye kadar ürünlerimizin çevresel etkilerini yarı yarıya azaltacağız. Tarımsal hammaddelerimizin %100'ünü sürdürülebilir kaynaklardan tedarik edecek, tüm dünyada 1 milyar insanın sağlık ve esenliğinin geliştirilmesine katkıda bulunacağız.

Markalarımız öncülüğünde tüm Türkiye'de sürdürülebilir tarım, doğru el yıkama alışkanlığı, okul çağındaki çocuklarda

yeterli-dengeli beslenme ve fiziksel aktivite, kalp sağlığı ve sağlıklı beslenme başta olmak üzere yaşamsal öneme sahip konularda doğru alışkanlıklar geliştirmeye yönelik eğitim çalışmalarını ve sosyal sorumluluk projeleriyle milyonlarca insanın daha iyi yaşamasına yardımcı olmaya devam edeceğiz.

Seçtiğiniz markaların arkasında, doğru seçimler yapan bir şirket var.

* Unilever Sürdürülebilir Yaşam Planı hakkında ayrıntılı bilgi için: www.unilever.com.tr

Küçük dokunuşlar,
Büyük farklar

Haberler

Lisanssız Elektrik Turizmi Canlandırıyor

Bu yıl çıkan Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmelik, turizm sektörü için büyük fırsatlar doğuruyor. Yönetmelik özellikle otel, dinlenme tesisi, benzin istasyonu sahiplerini harekete geçirdi. SoyutWind'in Proje Geliştirme Direktörü Ali Çolak, türbin kurma maliyetinin sanıldığı kadar yüksek olmadığını vurgulayarak 30 ila 50 kW'lık bir rüzgâr türbiniyle otel, benzin istasyonu ya da dinlenme tesisinin ihtiyacının rahatlıkla karşılanabildiğini söyledi. Çolak, bu kapasitedeki türbinlerin maliyetinin ise 40-50 bin dolar civarında olduğunu açıkladı.

TOKİ Konut Kurultayı Toplanıyor

TOKİ 2011 Konut Kurultayı 4 Mart 2011'de İstanbul Kongre Merkezinde toplanıyor. Ana teması "Doğal Afetlere Hazırlıklı Bir Türkiye için Kentsel Dönüşüm Seferberliği" olan Kurultayda gelecekteki konut stratejilerine ilişkin yeni hedefler belirlenmesi amaçlanıyor. Sürdürülebilir tasarım ve çevre standartları konularının da işleneceği Kurultay, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş dışında Columbia Üniversitesinden Prof. Dr. Saskia Sassen ve BM Kalkınma Programı'ndan Katalin Zaim gibi önemli katılımcılara da ev sahipliği yapıyor.

Kâğıt Ektim, Çiçek Çıktı

Hani küçükken taş, kâğıt, makas oynardık ya onu düşünün, kolay aklınızda kalır. Kâğıtlar artık önce tohuma, sonra da çiçeğe dönüşebiliyor. Davetiyeler, takvimler, etiketler, zarflar, ayraçlar ve aklınıza gelebilecek bilimum kâğıt ürünlerini en sonunda toprağa ekebiliyoruz. Tohum kâğıtların üzerine dört renge kadar ofset baskı tekniklerini de uygulayabiliyorsunuz. Yine de www.go-green.ae sitesi, kâğıtların sert ya da tırtıklı kenarlarını kırpmayı unutmamanızı tavsiye ediyor.

Sinpaş Lagün En Büyük Biyolojik Gölet Seçildi

Sinpaş GYO'nun ilk defa Lagün İstanbul projesinde uygulanan ve dünyada da bu büyüklükte benzeri olmayan biyolojik gölet projesi, 285 farklı projeyi geride bırakarak dünyanın en büyük projesi seçildi.

Cem Botanik'le gerçekleştirilen Lagün projesi Phuket Adası'nın doğal lagünlerinden esinleniyor. ABD'li Firestone Yapı Malzemeleri tarafından düzenlenen yarışmada birinci seçilen Lagün'de su alanı dahil yaklaşık 70 bin metrekarelik yeşil alan düzenlenmesi bulunuyor. Zengin bitki örtüsü ve su bitkileriyle birlikte 110 farklı türde bitki yer alan projede toplam 102.349 adet ağaç ve su bitkileri kullanılarak peyzaj tasarımı yapıldı.

Karbon Salımında 24. Sıradaymışız

Amerikan Enerji Veri İdaresinin karbon salımlarıyla ilgili yeni raporuna göre ekonomide 1930'lardan sonra görülen en büyük resesyon bile, küresel karbon salım oranlarını etkilemedi. 2008 yılında ortaya çıkan küresel ekonomik kriz sebebiyle Batı'daki sanayi üretimi düşerken Çin ve bir dizi ülkedeki hızlı büyüme, 2009'da atmosfere karışan zehirli gaz miktarının bir önceki yıla göre hemen hemen aynı kalmasını sağladı. Çin, 2009'da en fazla karbon salımı yapan ülke olurken Türkiye, 24. sırada yer aldı.

İngiliz Guardian gazetesinin haberine göre Türkiye'nin karbon salım oranları bir yıl öncesine göre yüzde 7,3 azaldı. Amerikan Enerji Veri İdaresi tarafından hazırlanan liste sadece enerji üretimi, yani termik ve doğalgaz-

la çalışan santrallardan ve otomobillerden kaynaklanan salımlar incelenerek hazırlanıyor. Listede, 7 milyar 711 milyon tonluk salımla birinci sırada olan Çin'i, 5 milyar 425 milyon tonla ABD izliyor. 1 milyar 602 tonla Hindistan üçüncü, 1 milyar 572 tonla Rusya dördüncü ve 1 milyar 98 milyon tonla Japonya beşinci sırada. Türkiye'nin yıllık karbon salımı ise 253 milyon ton olarak açıklandı.

Sanayi kazanıyor, Doğa kazanıyor!

Endüstriyel atıkları
temiz enerji olarak
geri kazanıyoruz.

Sanayimizin gelişimine katkıda bulunduğu 50 yılı aşkın süredir "çevrenin korunması"nı temel değer kabul eden MESS tarafından kurulan MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji A.Ş., sürdürülebilir büyüme ve temiz bir çevre için çalışıyor.

MSG
Entegre Geri
Kazanım ve
Enerji

MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji San. ve Tic. A.Ş.

MERKEZ: Büyükdere Cad. Maya Akar Center No:100-102 Kat:16 D:60 Esentepe - Şişli

34394 İSTANBUL Tel: +90 (212) 356 60 00 Faks: +90 (212) 212 58 00

MSG TRAKYA ARA DEPO TESİSİ: Hacıosman Batakdere Mevkii, Virlimege - Çarşı

TEKİRDAĞ Tel: +90 (282) 674 55 44 Faks: +90 (282) 674 55 47

www.msgenerji.com • info@msgenerji.com

Haberler

Santral'da Sürdürülebilir Enerji Haftası

Avrupa Komisyonu tarafından 2005 yılında düzenlenmeye başlanan Avrupa Birliği Sürdürülebilir Enerji Haftası (EUSEW) bu yıl 11-17 Nisan 2011'de Bilgi Üniversitesi Santralistanbul'da gerçekleşiyor. Ana teması "Enerji Verimliliği" ve "Yenilenebilir Enerji" olan EUSEW sergisi, konferanslar, online etkinlikler, rehberli turlar, açık kapı günleri ve workshoplardan oluşuyor. Enerji haftası kapsamında planlanan etkinliklerde enerji verimliliği uygulamaları, güneş enerjisiyle çalışan otomobiller, eko-karavanlar, alternatif enerjiyle ilgili film ve belgesel gösterimleri, izolasyon konulu karikatür yarışmaları ve açık hava oyunları yer alıyor.

Küresel Isınma Kurultayı Kitaplaştı

Ekonomi Gazetecileri Derneği'nin, (EGD) 16 Haziran 2010 tarihinde Tesco Kipa'nın ana sponsorluğunda düzenlediği "Kamunun Küresel Isınma Konusundaki Yaklaşımı – Geleceğine Sahip Çık" kurultayındaki konuşma ve bildiriler, kitap haline getirildi. EGD'nin bu yıl tertiplediği Kurultayın sonuçlarının açıklandığı basın toplantısında, çok sayıda basın mensubunun yanı sıra Ağaoğlu Şirketler Grubu Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ağaoğlu ve Marmara Belediyeler Birliği Çevre Yönetim Merkezi Direktörü Aynur Acar gibi isimler de vardı. Kurultayın sonuç bildirisinde sera gazı artışlarının ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle paralellik gösterdiği vurgulandı.

Akçansa'dan Sürdürülebilirlik Raporu

Türkiye'nin önemli çimento üreticilerinden Akçansa, faaliyetlerinden doğan sosyal, çevresel, ekonomik etkileri ve 2012-2020 dönemine ilişkin hedeflerini içeren Sürdürülebilirlik Raporunu kamuoyuna açıkladı. Akçansa'nın Sürdürülebilirlik Raporu, bu konuda uluslararası standartları belirleyen Küresel Raporlama İnişiyatifi (GRI) tarafından 'B' seviyesinde onaylandı. Akçansa, sürdürülebilirlik yolculuğunda "iş sağlığı ve güvenliği, atıkların kaynak olarak kullanımı, yenilenebilir enerji kaynakları, biyoçeşitlilik, sürdürülebilir inşaat çözümleri ve çevre ko-

ruma" başlıklarında altı ana eksene odaklanmış bulunuyor. Çimento üretiminde kullanılan hammaddelerin alternatif hammaddelerle ikamesine büyük önem verdiklerini ve bu konuda detaylı araştırma-geliştirme faaliyetleri yürüttüklerini belirten Akçansa Genel Müdürü Hakan Gürdal, tüm fabrikalarda 2008'de yüzde 2,84 seviyesinde olan alternatif yakıt kullanım oranını

2020'de yüzde 29'a kadar çıkarmayı hedeflediklerini açıkladı. Akçansa'nın Sürdürülebilirlik Raporu'na www.akcansagriraporu.com adresinden ulaşılabilir.

Avrupa Komisyonundan "Geleceğin Yakıtları Raporu"

Avrupa Komisyonu, "Geleceğin Ulaşım Yakıtları Raporu"nu Şubat ayında yayınladı. Petrol rezervlerine sadece kırk yıl ömür biçen Rapor'da alternatif kaynaklarda ilk seçenek olarak elektrikli sistemler ön plana çıkıyor. Alternatif yakıt türlerinin devreye girmesiyle 2050 yılına kadar, 1990 seviyelerine oranla karbon emisyonlarında yüzde 80 ile 95 azaltım gerçekleştirilmesinin de amaçlandığı bildiriliyor. Rapor'da, kısa mesafe ulaşım ve şehir içi ulaşım için elektrikli araçların kullanılması öngörülürken, uzun mesafeler içinse biyoyakıt, sıvı doğalgaz (LNG) ve LPG kullanılabileceği söyleniyor. Avrupa Komisyonu Raporu, en az karbon salımına sahip ulaşım sistemi olan elektrikli raylı sistemlere yatırım yapılması gerektiğinin de altını çiziyor.

Odanızı Hangi Ağaçta Alırsınız?

Bundan üç yıl önce beraber kamp tatiline giden Brittas Pensionat, Britta Lindvall ve Kent Lindvall'ın aklına bir fikir düştü. Acaba ağaçların içine otel yapılabilir miydi? Uzun çalışmaların sonunda anlaşıldı ki, "Evet, yapılabilirdi". İsveç'te Lulea Nehri kıyısındaki küçük İsveç kasabası Harad'ı çevreleyen ormanda dört ağaç oteli ve bir sauna yapıldı. Mirrorcube adı verilen ağaç otellerin her biri iki ila dört misafir ağırlayabiliyor. Her biri ayrı bir tasarıma sahip olan ağaç otellerden beş yıl içinde yirmi tane daha yapılması planlanıyor. Yerden dört metre yükseklikteki 4x4x4 metre ebadındaki odalara ip merdivenler veya ip köprüler vasıtasıyla çıkılabilir.

BASF ile faturaları **seven** sıcak evler

BASF'in yüksek yalıtım kapasitesine sahip yapı çözümleri ve enerji tasarrufu sağlayan malzemeleri ile geleneksel yalıtım sistemlerine ve malzemelerine kıyasla çok daha tasarruflu şekilde ısınabilirsiniz. Neopor ve Elastopor gibi BASF ürünlerini kullanan evler kış aylarında sıcaklığını koruyarak enerji tasarrufu sağlar, enerji tasarrufu da faturaların azalmasını... Çünkü BASF'te biz kimya yaratıyoruz.
www.basf.com.tr

BASF

The Chemical Company

Haberler

Güzelliği Görmek için Sadece 10 Gününüz Var!

Sakura, pembe kiraz çiçeklerini Mart ayının sonunda açan Japonya'ya ait bir ağaç. Gece gündüz demeden çalışan Japonlar mart sonu olunca bütün işlerini bitirirler yeni işe başlamak için ise kirazların dallardan düştüğü Nisan'ın ilk haftasını beklerler. Ne şans ki bu güzelliği görmek için Japonya'ya gitmek zorunda değiliz çünkü Japonların en sevdiği ağaç olan Sakuralar, Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'nde de çiçek açmaya hazırlanıyor. Anadolu Yakasında, Fatih Köprüsü çevre yolu ile Ankara otayolunun Kozyatağı'nda birleştiği kavşakta bulunan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'ne ekilen ağaçlar, Japonya'dan bir dostluk ziyaretinden dönerken batan Ertuğrul Firkateyni'nde kaybettığımız 527 denizcinin anısını yaşatmayı hedefliyor. Sait Faik, "Nasıl etsem, nasıl yapsam da / anlatsam şu kiraz mevsiminin / para kazanmak değil / sevişmek vakti olduğunu" demişti bir şiirinde. İşte bunu anlamak için size bir fırsat: Mart ayının sonunda saat 10.00-17.30 arasında Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi'ni gezebilirsiniz ama acele edin. Sadece on gün vaktiniz olacak çünkü...

Isınıyor muyuz, Soğuyor muyuz?

Son zamanlarda mahlumunuz havalar biraz tuhaf gidiyor. Bilim insanlarından bazıları son dönemdeki soğukları "mini buz dönemi" olarak adlandırıyor ama gene de aralarında bir uzlaşmaya varabilmiş değiller. Bu yüzden çevre sorunları

konusunda farkındalık yaratmak hedefiyle faaliyet gösteren Yeşil Bilgi Platformu, dünyanın geleceğini tehdit eden en büyük problemlerden biri olarak görülen küresel iklim değişikliğini "Isınmanın Yerini Soğuma mı Alıyor?" isimli özel bir araştırma dosyasıyla tartışmaya açtı. Yeşil Bilgi Platformu, konuyla ilgili kamuoyunun merak ettiği tüm sorulara www.yesilbilgi.org/isinmamamisogumami adresinde yanıt arıyor. Mithat Bere-

ket'in "Küresel Isınmanın Yerini Küresel Soğuma mı Alıyor" başlıklı araştırmasından yola çıkan Yeşil Bilgi Platformu özel dosyada; çevre sivil toplum kuruluşları, fikir önderleri ve akademi dünyasından isimlerin de görüşlerine yer veriyor. Yeşil Bilgi Platformu'nun görüşüne başvurduğu uzmanlar arasında WWF Türkiye Genel Müdürü Tolga Baştaç, Koç Holding Teknoloji ve Çevre Koordinatörü Doç. Dr. Orhan Alanuş, İTÜ Meteoroloji Mühendisliği Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, Futüristler Derneği Başkanı Ufuk Tarhan ve DenizTemiz Derneği / TURMEPA Yönetim Kurulu Başkanı Tezcan Yaramancı gibi isimler bulunuyor.

Yeşil Kutu Anadolu'yu Geziyor

Sürdürülebilirliğin ve çevre eğitiminin desteklenmesi amacıyla Türkiye'de 2005 yılında hayata geçirilen Yeşil Kutu Çevre Eğitimi Projesi, 2008'den bu yana Bölgesel Çevre Merkezi (REC), Milli Eğitim Bakanlığı ile Çevre ve Orman Bakanlığı işbirliğinde, Bosch Ev Aletleri'nin desteğiyle Anadolu topraklarında "yeşile değer verme" bilincini destekliyor. 2010 yılı sonu itibarıyla toplamda yaklaşık 9000 öğretmen ve 900 bin öğrenciye ulaşan Yeşil Kutu kendi alanında birçok ilke imza atıyor. Yeşil Kutu Projesi kapsamında 2010-2011 öğretim yılı boyunca 11 eğitim daha gerçek-

leştirilecek. Yeşil Kutu Çevre Eğitim Projesi'nin 2008 yılı itibarıyla Bosch Ev Aletleri'nin desteğiyle daha da yaygın hale gelmesinden mutluluk duyduklarını ifade eden REC Türkiye Direktörü Dr. Sibel Sezer Eralp, "10 yılı aşkın süredir Avrupa çapında yürütülen uluslararası Yeşil Kutu Çevre Eğitimi Projesini tam beş yıldır Türkiye'de yürütmekten gurur duyuyoruz" dedi.

Çok yönlü bir eğitim seti olan Yeşil Kutu'da, öğretmenler için ders planları, kısa film ve animasyonların yer aldığı bir DVD, oyun kartları ve çevre konusunda bilgilerin yer aldığı bir CD bulunuyor.

İstanbul'un havası renkleniyor.

Değişen ve çeşitlenen enerji kaynaklarını daha verimli kullanabilmek için çıktığımız bu yolculukta, tarihin unutulmuş yüzünü aydınlatırken kültür başkenti İstanbul'a da kültürel bir katkımız olsun istedik. Bu doğrultuda, İstanbul Üniversitesi ve Osram işbirliğinde, hem enerjinin hem de şehrin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla, İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yangın Kulesi'ni titiz bir çalışma sonucu ihtişamına yakışır şekilde aydınlattık.

İstedik ki; ışık hareketleriyle yıllarca İstanbullulara hava durumu konusunda rehberlik eden İstanbul Üniversitesi Beyazıt Yangın Kulesi, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti'nin kalıcı bir sembolü olarak bu işlevini sürdürebilsin. Çünkü Siemens olarak biliyoruz ki; binlerce yıllık tarihe tanıklık etmiş ikonlara sahip çıkmadan, geleceği şekillendiren önemli aktörlerden biri olamazdık.

siemens.com.tr/beyazityanginkulesi

SIEMENS

Haberler

Atık Avcıları Fındıkzade'de

Enerjisa bünyesinde yürütülen Genç Enerji Programı kapsamında sosyal sorumluluk projesi yürüten Enerjisa gönüllüleri, Fındıkzade sakinlerinin geri dönüşüm konusunda bilinçlendirilmesi için kolları sıvadı. Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ve Aydın Doğan Vakfı ile ortak yürütülen projede Atık Avcıları ekibi, projenin eğitim ayağında Fındıkzade semtindeki ilköğretim okullarında toplam 2 bin öğrencinin geri dönüşüm konusunda bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yaptı. Eğitim faaliyetlerinin yanı sıra proje ekibi Olmuksa şirketiyle beraber uygulamalı geri dönüşüm aktiviteleri de düzenledi. Bu şekilde öğrenciler okullarda öğrendikleri teorileri, çeşitli oyunlarla gerçek hayatta uygulamış oldular. Projenin ayaklarından biri de Fındıkzade'de TEGV Sema ve Aydın Doğan Eğitim Parkı'nda bir geri kazanım merkezi kurulmasıydı. Semt sakinlerinin atık ayrıştırma ve geri kazanım konusunda bilinçlendirilmesinin hedeflendiği proje sayesinde Fındıkzade'ye sürdürülebilir bir atık geri dönüşüm sistemi kazandırılmış oldu. Söz konusu sistem, İstanbul'da İSTAÇ A.Ş. koordinatörlüğünde yürütülen geri kazanım çalışmalarına dahil oldu.

Dilovası'ndaki Zehirli Çamur Kimin?

Dilovası Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol ekiplerinin yaptığı denetimlerde, Tavşancıl-Çerkeşli köyleri arasında boş bir araziye bin ton endüstriyel nitelikli ve zehirli olabilecek arıtma çamuru döküldüğü ortaya çıktı. Atık çamurunun içinde kozmetik tüpleri, firmalara ait birçok etiket, kantar ve sipariş fişleri de tespit edildi. Belediye ekipleri, etiketlerden yola çıkarak üç farklı firmaya ulaştı. Firma yetkilileri, söz konusu atıkları bertaraf tesisine teslim ettiklerini iddia ediyor. Vali Ercan Topaca'nın olayı yakından takip ettiğini söyleyen Çevre ve Orman İl Müdürü Mustafa Yılmaz, "Firmalar atık çamurunu bakanlıktan lisanslı geri dönüşüm firmalarına veriyor. O firmaların da bunları tesislerinde kek haline dönüştürüp çimento fabrikaları veya İZAYDAŞ'ta para karşılığı yakılmasını sağla-

ması gerekiyor. Atıkların o araziye nasıl döküldüğü, fabrikaların çalıştığı bertaraf firmaları belirlenince ortaya çıkacak" dedi. Endüstriyel arıtma çamurunda zehirli bileşenlerin bulunmasından ve bu zehirlerin de yağmur suyu ile toprağa veya suya karışmasından endişe ediliyor.

Panasonic'le "Okulumuz Yeşil"

Panasonic şirketinin kurucusu Konosuke Matsushita, vakti zamanında şirketinin felsefesini "Kendini topluma ve yaşam kalitesine adanma" olarak açıklamıştı. Bu felsefeyle hareket eden Panasonic, birçok ülkede uygulanan Eco Kids eğitim programını İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün desteğiyle Türkiye'ye getiriyor. Panasonic'in 63 ülkede faaliyet gösteren çevreci bir sivil toplum kuruluşu olan FEE (Çevresel Eğitim Vakfı) ile birlikte geliştirdiği "Okulumuz Yeşil" eğitim programı, ilköğretim öğrencilerine iklim değişikliğine ve gezegenin korunma yollarına dair kolay ve eğlenceli bir öğrenim olanağı sunuyor. Çocuklar "Okulumuz Yeşil Programı" kapsamında öğrendiklerini "Çevreci Resimli Günlük" adı altında düzenlenen yarışmayla yazı veya resim yoluyla anlatabilecek. En geç 29 Nisan 2011 tarihine kadar gönderilebilecek olan Çevreci Resimli Günlükler arasından ülke

çapında birinci gelenin ait olduğu okul hem bir Panasonic ürününe sahip olacak, hem de Avrupa çapında yarışmaya hak kazanacak. Avrupa'da birinci olan okula ise 5000 avro ödül verilecek.

sürdürülebilir tarım

sürdürülebilir gıda üretimi

sürdürülebilir gıda güvenliği

sürdürülebilir tüketim

sürdürülebilir sorumluluğumuz

TÜRKİYE GIDA VE İÇECEK SANAYİİ
DERNEKLERİ FEDERASYONU

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayii Dernekleri Federasyonu Üyeleri _____

www.tgdf.org.tr

Ambalajlı Su Üreticileri Derneği • Ambalajlı Süt ve Süt Ürünleri Sanayicileri Derneği • Bal Paketleyicileri, İhracatçıları ve Sanayicileri Derneği • Bira ve Malt Üreticileri Derneği • Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği • Diyabetik ve Fonksiyonel Gıda Üreticileri Derneği • Gıda Katkı ve Yardımcı Madde Sanayicileri Derneği • Mesrubatçılar Derneği • Meyve Suyu Endüstrisi Derneği • Mutfak Ürünleri ve Margarin Sanayicileri Derneği • Nişasta ve Glukoz Üreticileri Derneği • Organik Ürün Üreticileri ve Sanayicileri Derneği • Pirinç Değirmencileri Derneği • Salça İhracatçıları ve İmalatçıları Derneği • Şekerli Mamul Sanayicileri Derneği • Susam, Tahin, Helva ve Reçel İmalatçıları Derneği • Şarap Üreticileri Derneği • Tarım Ürünleri, Hububat, Bakliyat İşleme ve Paketleme Sanayicileri Derneği • Trakya Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği • Tüm Gıda Dış Ticaret Derneği • Türkiye Makarna Sanayicileri Derneği • Türkiye Maden Suyu Üreticileri Derneği • Türkiye Süt, Et Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği

Plastik Poşetler Tarih mi Oluyor?

Plastik poşetler hayatımızın fazlasıyla içinde. Öte yandan plastik poşetlerin muhtelif canlıların sağlığına yönelik muhtelif zararları var. Duruma ilk uyananlar Afrika ülkeleri oldu. Plastik poşetler dünyanın birçok ülkesinde yasaklanmaya başladı. Türkiye’de ise Kadıköy, Nilüfer, Konak ve Edremit Belediyeleri ilk adımları atmaya başladı.

Yazı: Balkan TALU

Poşet denince aklımıza ilk ne geliyor? Alışverişte hayatımızı kolaylaştıran hafif, pratik ve işlevsel bir taşıyıcı mı? Öyle ya, sonuçta plastik poşeti icat eden İsveçli bilim adamı Sten Gustaf Thulin'in aklındaki buydu muhtemelen. Yani poşetlerin yüksek kapasiteli, güçlü ama hafif bir taşıma gereci olması gerekiyordu. Thulin'in tasarımının ana fikri buydu. Ancak poşetler günümüzde dünyayı daha fazla kirletmekten başka ne işe yarıyor? Fazla mı iddialı bir soru oldu? İtalya'dan Kenya'ya, Zanzibar'dan Çin'e ve ABD'nin San Francisco kentine kadar birçok ülke ve bölgede plastik poşetlerin tamamen yasaklandığını söylesek ne dersiniz?

Kullanım kolaylığı ve işlevselliği sayesinde 1960'lar boyunca plastik poşet fikri dalga dalga yayıldı. Poşet, tüketim toplumunun yeni sembolü haline gel-

mişti bile. Bu işten iyi ekmek çıkacağı da belli olmuştu. O kadar ki, Celloplast, fikrin patentini 1965 yılında almışken aradan çok da fazla zaman geçmeden 1977 yılında ABD'nin en büyük petrokimya şirketlerinden Mobil, ABD patentini ele geçirdi. Georgia'lı bir işadamı olan Jack W. McBride (namı diğer Poşetadam) poşet imalatından ilk zengin olan işadamlarından oldu. Öte yandan 1980'lerin başına kadar plastik poşetler hayatımıza bu kadar fazla girmemişti. Plastik poşetleri mağazalarında kullanmaya ilk karar veren market zinciri, Cincinnati merkezli Kroger oldu.

Poşetler Erimiyor

Hafif malzemeden üretilen, dayanıklı, yırtılmayan ve erimeyen poşet fikri herkese cazip geldi. Tabii burada esas sorun yaratan anahtar kelime "erime-

Rakamlarla Plastik Poşetler

- ABD'de her sene kullanılan 10 milyar adet plastik poşet için 12 milyon varil petrol gerekiyor.
- Plastik kirliliği yüzünden her yıl binlerce deniz hayvanı ve bir milyondan fazla kuş ölüyor.
- Greenpeace verilerine göre denizlerdeki poşetlerden 267 farklı deniz canlısı türü çeşitli şekillerde etkileniyor.
- Plastik poşetlerin sadece yüzde 1 ila 2'si geri dönüştürülüyor.
- BM Çevre Programı'na göre Okyanusların her 2,5 kilometrekaresinde 46 bin parça poşet bulunuyor.

İnsanlar gibi deniz canlıları da plastiğin zararlarından habersiz. Kimi zaman gıda zannederek yedikleri plastik bütün bir besin zincirini etkileyebilir.

Çevre

yen". Plastik poşetlerin 100 ila 1000 yıl boyunca doğada çözünmeden kalabildiğini biliyoruz. Plastik poşetleri ideal kılan özelliklerden biri de hemen ulaşılabilir, her yerden edinilebilir oluydu. Gelin görün ki poşetler hakikaten "her yerde" görülebiliyor, kolaylıkla doğa içinde de serseri mayın gibi uçuşabiliyor veya tonlarca plastik poşet sağa sola yığılabiliyor. Bu noktada, plastik poşetler aynı zamanda tek kullanımlık olduğu için, sadece ABD'nin her yıl dışarı 100 milyar adet torba attığını düşürsek durumun vahameti anlaşılabilir belki. 2004 verilerine göre bu torba yığınının sadece yüzde 1'i geri dönüşüyor. Toplam çöpünün dörtte birini poşetler teşkil eden Kaliforniya eyaleti, sırf otoyol kenarlarındaki plastik atıklarını temizleyebilmek için 16 milyon dolar harcadı. Kaliforniya merkezli kâr amacı gütmeyen çevre kuruluşu "Butte Çevre Konseyi" (BEC) verilerine göre yollar, parklar ve kumsallardaki çöp yığınlarının yüzde 80'i plastik poşetler. Okyanusların her 2,5 kilometrekaresinde 46 bin parça poşet bulunduğu tahmin ediliyor.

Doğa içinde çözünemeyen poşetler parçalarına ayrıldığında toprağın ve suyun yüzeyine zehirli maddeler salıbiliyor. Vahşi doğa içinde bu poşetleri yanlışlıkla yutan hayvanlar da boğulup ölebiliyor. Bu şekilde en çok ölen hayvanların başında poşetleri deniza-

nası zanneden deniz kaplumbağaları ve yunuslar geliyor.

Resuablebags.com sitesine göre her sene 100 bin farklı kuş, balina ve fok türü poşet parçaları yedikleri için ölüyorlar. Parçaları yiyip ölen hayvanların bedenlerindeki poşet parçaları, onları yiyen başka canlıların bedenlerinde yollarına devam edebiliyorlar.

Plastikten üretilen diğer her madde gibi poşetlerin imalatında da zehirli kimyasallar kullanılıyor. ABD Çevre Bakanlığı (EPA) verilerine göre plastik poşetlerin üretiminde kullanılan 47 kimyasalın 35'i kanserojen özellikler taşıyor. Yine poşetlerin dayanıklılığını artırmak için kullanılan DEHP maddesinin spermleri öldürdüğü ve sinir sis-

Bu Ülkelerde Poşet Yasak!

- Bangladeş (2002'den itibaren)
- Güney Afrika Cumhuriyeti (2003'ten itibaren)
- Ruanda (2005'ten itibaren)
- Tanzanya (2006'dan itibaren)
- Zanzibar (2006'dan itibaren)
- Uganda (2007'den itibaren)
- Kenya (2007'den itibaren)
- Çin (2008'den itibaren)
- İtalya (2011'den itibaren)

teminin üzerindeki olumsuz etkileri de uzun süredir biliniyor. Üretim sürecinde kullanılan bir gaz olan vinil klorid de karaciğer, beyin ve böbreklerde hasara yol açıyor.

Poşetler Şehirlerden Siliniyor

Plastik poşetlerin muhtelif zararları defalarca kanıtlanmış durumda. Bu yüzden birçok dünya ülkesi plastik poşetleri toptan yasaklama yoluna gidiyor. Dünyanın dörtte birinde poşetler ya yasaklandı ya da yüksek vergilerle sınırlandırıldı. Bu konuda en erken adım atan ülkelerden biri Çin oldu. Bilindiği üzere Çin çok uzun yıllar boyunca pek de öyle yeşil bir ülke sayılmazdı. Tam tersine kömür karası olarak nitelendirilebilirdi. 2008 yılının Eylül ayında mahkeme kararıyla plastik poşet kullanımı ulusal çapta yasaklandı. Yasak başlayana kadar Çin poşet üretimi için yılda 37 milyon varil petrol kullanıyordu. Çin'in bu adımı

Başarı Öyküleri

- 2002 yılının Ocak ayında Güney Afrika hükümeti poşet kullanımında yüzde 90'lık düşüş hedefini gerçekleştirmek için üreticilerin daha dayanıklı ve pahalı poşetler üretmesini zorunlu kıldı.
- 2002 yılının Mart ayında İrlanda hükümeti poşet başına 15 cent ek

vergi koydu. Plastik poşet kullanımı yüzde 90 düştü.

- Birçok üretici artık biyoçözünür, nişasta ve polimerden üretilen kompost edilebilir poşet ve polietilen yerine polilaktik asitten poşet imalatına başladı.

Kaynak: Worldwatch Institute

2010'daki Pekin Olimpiyatlarına hazırlık sürecinde imajını düzeltme adımı olarak yorumlandı ama daha sonra Çin'in Yeşil Yarıya sıkı bir giriş yaptığı anlaşıldı.

Plastik poşet yasakları özellikle Afrika'da yeni bir trend halini aldı. İlk olarak 2007 yılında 0,03 milimetre kalınlığındaki poşetlerin yasaklanmasına çalışıldıysa da bu girişim başarısızlığa uğradı. 2008 yılında, Doğu Afrika Topluluğu (Kenya, Tanzanya, Uganda, Ruanda ve Burundi) ülkelerinden biri

olan Kenya 2007 yılında, rüzgârla birlikte yüzlerce km mesafe kat edebilen 0,06 mm'den ince olan poşetlerin yasaklanmasına karar verdi. Kenya Ulusal Çevre Yönetim Merkezi (NEMA) Genel Müdürü Ayub Macharia, yasağın sebebini anlatırken "Tanrı dünyayı yaratırken bizim oraya sadece çiçekler ekmemizi istedi. Yönetim sorunları yüzünden topraklarımızın poşet ve ambalaj kâğıdı istilasına uğruyor olması bir problemdir ve bunu çözmek zorundayız" diyor.

Çevre

Afrika'nın ilk Nobel Barış Ödülü sahibi bilim kadını Wangari Maathai, kampanyayı destekleyerek poşetlerin atık alanlarını ve kanalizasyon sistemlerini tıkayarak sıtmaya sebep olan sivrisinekler için üreme alanı oluşturduğunu açıkladı. Nitekim yıllarca büyük sellerle boğuşan Bangladeş plastik parçalarının kanalizasyonu tıkadığını bizzat yaşayarak öğrenmişti. 2001 yılında çalışmalarına başlayan Bangladeş 2002 yılının Mart ayında başkentte plastik poşet kullanımını tamamen yasakladı.

Avrupa'da plastik poşetleri yasaklayan ilk ülke ise İtalya oldu. İtalya'da poşet kanunu devreye girene kadar yıllık olarak kişi başına 300 torba düşüyordu. Bu rakam aynı zamanda Avrupa'nın poşet kullanımının beşte birine tekabül ediyordu. ABD'de poşet kullanımını tamamen yasaklayan ilk eyaletse San Francisco oldu.

Tanzanya'da Poşete Hapis Cezası

İtalya'da plastik poşet kullanmaya devam edenlere yönelik ne tür yaptırımlar uygulanacağı çok da netlik kazanmış değil. Hatta bu yüzden sözkonusu yasağın çok da uygulanamayacağını düşünenler bile var. Bu konuda en sert ceza veren ülkelerden biri Tanzanya. Tanzanya'da plastik poşet kullanmakta ısrar edenler yaklaşık 1016 dolar para cezasının yanı sıra altı ay hapis cezasına da çarptırılabilirler. Çin ise yaklaşık 1500 dolarlık bir para cezası kesiyor.

Poşeti tamamen yasaklamamış olan ülkelerin birçoğu da yüksek vergilendirme yöntemini seçiyor. Vergilendirme konusundaki en başarılı ülkeler ise İrlanda ve Hong Kong sayılıyor. İrlanda poşet başına yaklaşık 20 dolar cent vergi uygulayarak poşet kullanımını yüzde 90 oranında düşürmeyi başardı. İrlanda ayrıca poşetler yüzünden biriken çöp yığınlarının hacmini de yüzde

Kipa'dan "Ömür Boyu Çantalar"

Plastik poşetin inanılmaz zararlarına karşı, süpermarket zincirleri de çeşitli kampanyalarla harekete geçti. Bunlar arasında Kipa'nın "ömür boyu çantalar" kampanyası da dikkat çekiyor. Geçtiğimiz yıl düzenledikleri çeşitli kampanyalarla poşet kullanımını yüzde 17 oranında azalttıklarını açıklayan Kipa yetkilileri, 50 kuruş-3,5 TL arasında değişen fiyatlarla satışa sundukları beş farklı desen ve ebattaki çantalarıyla bu oranı 2011 yılında yüzde 70'e çıkarmayı hedeflediklerini açıkladılar. 50 kuruşa satılan "Ömür Boyu Çantalar"ın en cazip yanı, çantalar eskikip kullanılmaz hale geldiğinde ücretsiz olarak değiştirilebilmeleri. Bu anlamda, yakın bir zamanda birçok üründe görmeye başlayacağımızı umduğumuz gibi, çantaları satın almıyor, kiralyorsunuz. Böylece hem plastik poşet

kullanımını azaltmış, hem de geri teslim ettiğiniz çantayı çöp yığınlarına değil, doğrudan geri dönüşüme teslim etmiş oluyorsunuz.

95 düşürmeyi başardı. Hong Kong ise poşet başına 6 dolar centlik bir vergi koydu. Çin'de plastik poşet üreten birçok fabrika yeni uygulamadan pek memnun kalmadıysa da ulusal çapta 2 bin mağazada süreç işlemeye başladı. Ayrıca bu uygulama ülkedeki bütün market zincirlerinde de uygulanıyor.

Gelelim ülkemize... Türkiye'de naylon poşet yasağını ilk uygulayan belediye Kadıköy oldu. Daha sonra sırasıyla İzmir Konak, Balıkesir Edremit ve Bursa Nilüfer ilçeleri de naylon poşet yasağını uygulamaya başladılar. İzmir Konak Belediye Başkanı Hakan Tartan, Dünya Çevre Günü olan 4 Haziran'dan itibaren üç ay boyunca esnafa 24 ayda çözünebilir biyopoşet ve pamuklu bez poşetler dağıttı. Konak Belediyesi, bir yıllık geçiş sürecinden sonra cezai yaptırımlar uygulamaya başlayacak. Bursa Nilüfer Belediyesi ise bez torba ve file kullanı-

mını yaygınlaştırma kampanyasını 5 Haziran 2010 tarihinden itibaren başlattı. Yılbaşından itibaren plastik poşetler bütün Nilüfer ilçesinde yasaklandı. Birçok başka ilçe ve ilin de bu sürece hazırlandığına dair duyumlar geliyor. Darısı diğer il ve ilçelerin başına...

Plastik poşetlerin hayatımızda faydadan çok zararı var. İlk olarak özellikle yoksulları kanser ediyor. Rüzgârla birlikte oradan oraya savruluyor. Kuşların kanatlarına, kaplumbağaların boğazına takılıyor. Çöplüklerde çirkin yığınlar oluşturuyor. Kimilerinin dudak büktüğü çoğu Afrika ülkesinin plastik poşetleri rafa kaldıran ilk memleketler olması hepimiz için sıkı birer hayat dersi olabilir. Aslında bireysel düzeyde, bakkala veya markete gittiğimizde şu cümleyi kurmamız ilk adım için yeterli: "Poşet mi? Hayır almayayım". ○

GÜNEŞİN AYNASINDA BİZ

Güneş yoluyla doğal aydınlatmayı ilk defa Romalılar kullandı. Arşimet güneş ışığını kullanarak gemileri yaktı. Galileo merceği icat etti. Hazırlıklar tamamlandı. Kopernik, “Her şeyin ortasında güneş var” dedi ama aklımız başımıza yeni geldi. İlk büyük atılımı Japonya ve Almanya yaptı. Şimdi uzmanlar “Bütün dünya güneşle aydınlanabilir” diyor.

Yazı: Balkan TALU

Güneşin hikâyesi çok eskilere gidiyor aslında. Hani eskiden doğa bilimlerinin felsefenin bir parçası olarak konuşulduğu Antik Yunan ve Roma zamanlarına. Örneğin evlerin güney yönüne fazladan pencere ekleyerek güneş ışığından faydalanmayı ilk akıl eden filozofun Sokrates olduğunu biliyoruz. Romalılar bugünkü Sicilya'da yer alan Syracuse şehrini kuşattığında içbükey aynalarla güneşi odaklayarak düşman gemilerini yakan da Arşimet'ti. Doğal gün ışığının aydınlatmada kullanıldığı ilk yapı ise Romalıların en meşhur anıtlarından biri olan Pantheon'du. Güneş enerjisiyle ilgili ilk ciddi çalışmalar ise Galileo'nun merceği icat etmesiyle başladı.

Garip bir ironidir, güneşin enerji kaynağı olarak düşünülmesi 1860'lı yıllarda "kömür bulunamaz olabilir"

Güneş enerjisinden elektrik elde etmeyi sağlayan güneş panellerinin öncü firmalarından biri olan Bell'in eski bir gazete ilanı (üstte). Altta doğal aydınlanmayı kullanan ilk bina: Pantheon.

düşüncesiyle başlıyor. Öte yandan kömür, petrol gibi bilimum fosil yakıt kaynaklarına erişim kolaylaştıkça ve bu hammaddelerin işlenmesi daha ucuz ve cazip hale geldikçe güneş teknolojilerinin gelişimi 20. yüzyılın başında adeta donuyor. O kadar ki 1974 yılına gelindiğinde Kuzey Amerika'da sadece altı özel konutta güneş enerjisi kullanılıyordu.

Bilindiği üzere güneş ışığından elektrik enerjisi üretmenin iki temel yolu var. Birincisi Konstantre Güneş Üretim Sistemleri olarak Türkçe'ye çevirebileceğimiz CSP'ler (Concentrated Solar Power). Bu sistemde güneş ışığı elektrik jeneratörlerini çalıştıracak sıvıların ısıtılmasında kullanılıyor ve güneş ışınlarını içinde sıvı bulunan borulara odaklamak için düz veya parabolik aynalar gerekiyor.

Öte yandan aynı sistem çerçevesin-

Milyonlarca küçük üreticiden oluşmuş bir enerji sistemi, çok daha demokratik bir üretim-dağıtım modeli ve arz güvenliği oluşturabilir.

de değerlendirilebilecek, "Güç Kulesi" adı verilen yeni bir inovasyondan da bahsediliyor. Güç kuleleri, bir yarım daireye yayılmış güneşe odaklanmış düz aynaların merkezine konumlandırılıyor ve güneş aynaları kulelerin içindeki suyu kaynatıyor. Her ne kadar düz aynalar parabolik aynalardan daha hesaplı ise de güç kulelerinin maliyet avantajı henüz netlik kazanmış değil. Uzmanlar gene de güç kulelerinin yüksek verimlilik sağlayabileceğini iddia ediyorlar.

Aynı şekilde verimlilik elde edebilmek için kullanılan Stirling motorlarına ise her ayına dizisine ayrı bir motor gerektiği için hâlâ şüpheyle yaklaşıyor. CSP sistemlerinin en büyük dezavantajı ise su. Genel olarak yenilenebilir enerji sistemleri daha az su talep eden sistemler üzerine kafa yorarken

CSP sistemlerinin neredeyse fosil yakıtlarla çalışan santraller kadar su gereksinimi olduğu sık sık hatırlatılıyor.

Güneşten elektrik elde etmenin ikinci temel yolu ise Fotovoltaik Sistemler (PV). Bu sistemde yarı iletken PV üniteleri güneş fotonlarını elektrığe dönüştürüyor. PV sistemleriyle ilgili en önemli sıkıntı bugüne kadar CSP yatırımlarına göre daha pahalı olmasıydı. Ancak PV'lerin maliyetlerindeki düzenli düşüş, CSP'lerden daha avantajlı hale gelmek üzere olduğunun müjdesini veriyor. Zaten CSP sistemlerinin, iyi verim alabilmek için, güneş ışınlarını yüksek düzeyde alabilen bölgelerde kurulması gerekiyor. PV'lerince böyle bir zorunluluğu yok; çok daha az güneş ışığı alan bölgelerde bile yeterli verim elde edilebiliyor. Her çatıya, küçük arazilere ve hatta bahçelere

Uzay Üslü Güneş Enerjisi

Bu fikir biraz bilimkurgu romanlarından fırlamış gibi görünse de aslında uzun zamandır tartışılıyor. Önerinin ana fikri uzayda kesintililik olmamasına dayanıyor. Kuzey Amerika'da çatılara yerleştirilen paneller metrekare başına 125-373 watt taşıyarak günde yaklaşık 1 kilowatt/saat enerji üretiyor. Teorik olarak yerden 36 bin km yükseklikte sabit konumdaki bir uydu üzerindeki çok sayıdaki PV ünitesi güneş ışınımının sekiz kat fazla olduğu yörüngeye yerleştirilebilir. Bilim insanları bir kilometre genişlikte sabitlenmiş yörüngeye birkaç uydu yerleştirilmesini öneriyor. Her bir uydu sürekli güneş ışığını toplayarak PV hücrelerine yöneltecek yansıtıcı dizileri kullanacak. Uzaydaki tek bir PV hücresi yeryüzündeki hücreden 6-8 kat daha fazla enerji toplayabiliyor ve yörüngede binlerce dizi bulunabiliyor. Uydular enerjisi mikrodalga frekanslarıyla yeryüzündeki alıcılara ışınıyor. Sistemin savunucuları enerji bu üslerin verimli enerji taşınması için ideal olduğunu söylüyor. Tereddüt yaratan nokta ise uzaya çok fazla roket fırlatılmasının gerekecek olması.

bile kurulabilmesi PV'lerin, geleceğin tamamen desantralize olmuş enerji üretim sistemleri için çok daha uygun bir seçenek olmasını sağlıyor. Ayrıca milyonlarca küçük üreticiden oluşmuş bir enerji sistemi, çok daha demokratik bir üretim-dağıtım modeli ve arz güvenliği oluşturabilir.

PV'lerin diğer bir avantajı ise ana hammaddesi olan silikonun yer kabuğunda en fazla bulunan ikinci madde olması. Öte yandan yeni kuşak ince film olarak adlandırılan PV ünitelerinde selenyumun kullanılmasının maliyetleri artırma riski de her zaman bulunuyor.

Petrol-Güneş Açmazı

Güneş sistemlerinin kullanılmasıyla ilgili istatistiklerin tutulmasınının 1974 yılına sarkmasının da bir sebebi var elbette. 1973 yılında Arap ülkeleri tarafından uygulanmaya başlanan petrol ambargosu sayesinde ABD enerji politikaları yeniden gözden geçirildi ve güneş teknolojilerine tekrar yatırım yapmaya karar verildi. 1971 yılında doğrudan elektrik üretimi için kullanılan PV'lerin watt başına birim fiyatı 100 dolar iken 1984 yılında bu birim fiyat 7 dolara kadar düşmüştü. ABD'nin güneşli günler hevesi 1980'li yıllara kadar devam etti ama petrol fiyatları tekrar normal seyrine dönünce 1984 yılından itibaren güneşe yönelik yatırımlar sönmeye başladı.

Güneş enerjisi 1997 yılından itibaren tekrar gündeme gelmeye başladı. Bu seferki neden petrol krizi değil, doğrudan iklim kriziydi. Küresel iklim Değişikliği yavaş yavaş bütün saygın bilim çevreleri tarafından bilimsel bir gerçek olarak kabul edilmeye başlanmıştı. Bu arada petrol ve gaz tedarikinde sorunlar yaşanmaya başladı. 2003 yılında patlak veren Irak-ABD Savaşı sonrasında El Kaide Irak'taki petrol kuyularını da bombalamaya

EPIA 2010 PV Pazarı Verileri

■ AB'de 2008 yılı içinde kurulan PV sistemi:	5.074 MW
■ AB'de 2009 yılı içinde kurulan PV sistemi:	5.485 MW
■ AB'de 2010 yılı içinde kurulan PV sistemi:	9,8 – 12,5 GW
■ AB'de 2008 sonu toplam PV kurulumu:	10.376 MW
■ AB'de 2009 sonu toplam PV kurulumu:	15.861 MW
■ AB'de 2010 sonu toplam PV kurulumu:	25,6 – 28,4 GW

■ Dünyada 2008 yılı içinde kurulan PV sistemi:	5.568 MW
■ Dünyada 2009 yılı içinde kurulan PV sistemi:	8.600 MW
■ Dünyada 2010 yılı içinde kurulan PV sistemi:	12,4 – 15,7 GW
■ Dünyada 2008 sonu toplam PV kurulumu:	14.730 MW
■ Dünyada 2009 sonu toplam PV kurulumu:	23.330 MW
■ Dünyada 2010 sonu toplam PV kurulumu:	36 – 39 GW

Global PV Toplam Kurulu Güç (Temmuz 2010 Raporu)

Ülke	2010'a kadar	2010'da kurulan	2010 sonu toplamı
Almanya	9.830 MW	8.200 MW	18.030 MW
İspanya	3.520 MW	200 MW	3.720 MW
Japonya	2.630 MW	500 MW	3.130 MW
ABD	1.650 MW	500 MW	2.150 MW
İtalya	1.032 MW	400 MW	1.432 MW
Çek Cumhuriyeti	465 MW	160 MW	625 MW
Çin	305 MW	250 MW	555 MW
Fransa	289 MW	250 MW	539 MW
Belçika	363 MW	130 MW	493 MW
Portekiz	102 MW	80 MW	182 MW
Toplam	20.186 MW	10.670 MW	30.856 MW
AB Ülkeleri	15.861 MW	9.439 MW	25.300 MW
Dünya	23.330 MW	12.400 MW	35.730 MW

Güneş ışığından elektrik üretiminin 21. yüzyılın megatrend'i olacağından çok az kişi kuşku duyuyor artık. Kimileri bunu, "Solar Gündoğumu" olarak bile niteliyor...

başlayınca petrol fiyatları tavan yaptı. Üstelik El Kaide, ABD'nin sadık müttefikleri arasında anılan Suudi Arabistan'da da eylemler yapıyordu. Irak Savaşı'na kadar varil başı ham petrol fiyatında psikolojik eşik 50 dolarken bu rakamın 100 doları geçtiği, hatta 200 dolara ulaştığı zamanlar da görüldü. Günümüzde ham petrol fiyatları 90 dolarda seyrediyor. Üstelik ABD'nin kendi topraklarındaki petrol rezervlerinin tükenmeye yüz tutmuş olması ve dünya kaynaklarının 50 yıl içinde bitme ihtimalinin yüksek oluşu da cabası. Güneş ışığından elektrik üretiminin 21. yüzyılın megatrend'i olacağından çok az kişi kuşku duyuyor artık. Kimileri bunu, "Solar Gündoğumu" olarak bile niteliyor...

Sayaç Atılımı

1990'ların ortalarından itibaren güneş sektöründe liderlik ABD'den Japonya ve Avrupa'ya geçti. 1992 ve 1994 yılları

Solar Dekatlon

ABD Enerji Bakanlığı Solar Dekatlon yarışmasını 2002 yılından beri düzenliyor. Yarışma kapsamında tasarlanan güneş yapıları maliyet, verimlilik ve estetik kriterlerine göre belirleniyor.

Bu etkinlik sayesinde öğrenciler güneş enerjisiyle yürütülen tesislerin aynı zamanda nasıl hesaplı olabileceğini gözleriyle görmüş oluyorlar. Yarışmalara dahil olan binlerce öğrencinin mezun olduklarında gerçek anlamda saygın

birer iş referansları oluyor. Bu şekilde ABD'nin de temiz enerji sektöründeki insan kaynakları ağı genişliyor. Bugüne kadar 15 bin genç öğrencinin bu proje sayesinde hayatı değişti. 2007 yılındaki müsabakada Almanya'da bulunan Darmstadt Teknik Üniversitesi öğrencilerinin ABB şirketinden destek alarak tasarladıkları güneş evi birincilik ödülünü aldı. Darmstadt Üniversitesi Güneş Evi nemli sıcak subtropikal iklime uygun olarak tasarlanmıştı.

rı arasında çift yönlü sayaç sistemini geliştiren ve mahsuplaşma atılımını tamamlayan ilk ülke ise Japonya oldu. Japonya'nın aynı dönemde teşvik yasaları sayesinde 1994 yılında 31,2 megawatt (MW) olan kurulu gücü 1999'da 318 MW'a kadar çıkmıştı bile. Çift taraflı sayaç uygulamasının en büyük avantajı ise PV kullanımının yaygınlaştırması oldu. Böylece ilk kurulumu CSP'den daha pahalı olan PV'lerin maliyeti, tüketicilerin fazla elektriği satabilmesi sayesinde amorti edilebilir hale geldi.

Güneş enerjisi konusunda bugün hâlâ en öndeki ülkelerden biri olan Almanya ise, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yasası'nı 2000 yılında çıkardı. Alım garantilerinin de düzenlenmesiyle 2000 yılında 100 MW olan kurulu güç 2007 sonunda 4000 MW'yi geçti. Bugün bu rakamın 18 GW civarında olduğu tahmin ediliyor.

Bu yasanın çıkmasında bir dönem koalisyon ortağı olmuş Yeşiller Partisi'nin ciddi payı var elbette. Bu yüzden 2007 yılında Almanya hem AB hem de G-8 dönem başkanıyken iklim değişikliğiyle mücadelenin ve buna uygun enerji politikalarının belirlenmesi konularının öncelikli mesele haline gelmesini sağladı. Almanya'da 2009 yılı itibarıyla 300 binden fazla kişi yenilenebilir enerji sektöründe çalışıyor. Yine arkadan ama büyük bir hızla gelen İspanya da 2004 yılında alım garanti rakamlarını ilan etmesinden üç sene sonra 2008 yılında dünyada kurulan PV sistemlerinin yüzde 45'ini kendi toprakları üzerinde kuruyordu.

Türkiye, Almanya'nın 450'de Biri mi?

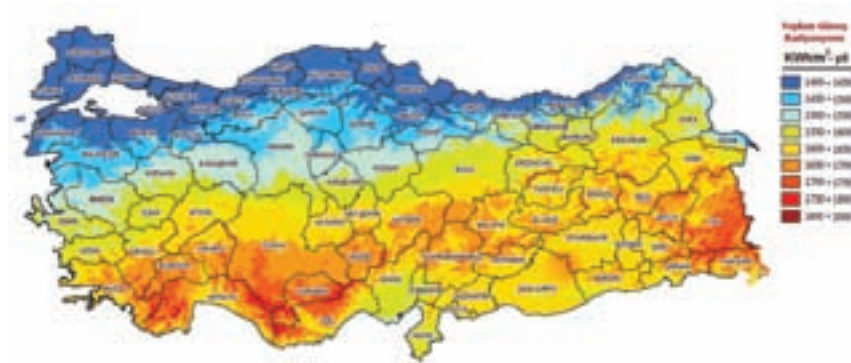
Peki, Türkiye'de durum nasıl? Türkiye'de güneş enerjisiyle ilgili ilk akademik çalışmalar 1960'lı yıllarda başladı. Güneş enerjisinin dünyadaki popüleritesi artmaya başlarken 1975 yı-

Yıllık Toplam Güneş Enerjisi Potansiyelinin Bölgelere Göre Dağılımı

Bölge	Toplam Güneş Enerjisi (KWh/m ² Yıl)	Güneşlenme Süresi (Saat/Yıl)
G.DOĞU ANADOLU	1460	2993
AKDENİZ	1390	2956
DOĞU ANADOLU	1365	2664
İÇ ANADOLU	1314	2628
EGE	1304	2738
MARMARA	1168	2409
KARADENİZ	1120	1971

Türkiye'nin en fazla güneş enerjisi potansiyeline sahip bölgesi Güneydoğu. En az güneş gören bölge ise Karadeniz.

Kaynak: EİE Genel Müdürlüğü

Türkiye'nin Yıllık Güneşlenme Saatleri Dağılımı

Aylar	Aylık Toplam Güneş Enerjisi (Kcal/cm ² -ay) (KWh/m ² -ay)	Güneşlenme Süresi (Saat/ay)
Ocak	4,45	51,75
Şubat	5,44	63,27
Mart	8,31	96,65
Nisan	10,51	122,23
Mayıs	13,23	153,86
Haziran	14,51	168,75
Temmuz	15,08	175,38
Ağustos	13,62	158,4
Eylül	10,6	123,28
Ekim	7,73	89,9
Kasım	5,23	60,82
Aralık	4,03	46,87
Toplam	112,74	1311
Ortalama	308,0 cal/cm ² -gün	3,6 kWh/m ² -gün
		7,2 saat/gün

ONDUGREEN

Yeşil Çatı Sistemi

ONDUSOLAR®

Güneş Enerjili Çatılar

H. Avni Incekara Yurt Binası

Yeşil çatı teknolojisiyle
güneş enerjili çatı panelleri
bir çatıda buluşuyor...

Onduline'in çevreci özellikler taşıyan yeşil çatı sistemi Ondugreen ile çatıda canlı bitkiler yetiştirilirken, aynı zamanda çatıya entegre panel sistemi Ondusolar ile güneşten elektrik üretiliyor.

Sorularınız için:
pazarlama@onduline.com.tr

Onduline®
AVRASYA A.Ş.

www.onduline.com.tr
www.ondusolar.com

İnönü'de Türkiye'nin güneş enerjisi konulu ilk ulusal kongresi İzmir'de toplandı. Gene Türkiye'nin ilk pasif güneş enerjisi uygulaması 1975 yılında ODTÜ'de gerçekleştirildi. İlk Güneş Enerjisi Enstitüsü ise 1978 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde kuruldu.

Bütün bu erken atılmış ilk adımlara rağmen güneş ışığından elektrik üretiminde olabilecek en kötü noktada bulunduğumuzu söylemekte bir beis yok. Avrupa Fotovoltaik Endüstrisi Birliği'nin (EPIA) açıkladığı 2010 yılsonu raporlarının verileri, Türkiye'nin Avrupa ülkelerinin ne kadar gerisinde kaldığını gözler önüne seriyor zaten. Buna göre, Türkiye'de, toplam güneş enerji santrali kurulu gücü sadece 4 MW iken; Almanya 18 GW!

Avrupa Fotovoltaik Endüstrisi Birliği'nin (EPIA) verilerine göre, Türkiye Almanya'nın ürettiği güneş enerjisinin ancak 450'de birini elde edebiliyor.

Dünyanın En büyük Güneş Santrali Kaliforniya'da

Günümüzde güneş santrallerinde kanal tipi (Trough System) sistemler giderek daha fazla hakimiyet kuruyor. Kaliforniya Mojave Çölü'nde bu sistemle kurulmuş olan Güneş Enerjisi Üretim Sistemleri (SEGS) dünyanın en büyük güneş santral sistemi olma özelliğini taşıyor. Dokuz ayrı santraldan oluşan sistem 1980'de bir İsrail firması Luz Industries tarafından inşa edilmiş. 354 MW kapasitesi olan sistem yarım milyonluk bir nüfusun elektrik ihtiyacını karşılıyor.

Kanal tipi sistemlerde kullanılan parabolik aynalar güneşe, diğer aynalardan 30-60 kat daha fazla odaklanabiliyor. KST sistemlerine benzer biçimde borunun içinden geçen sentetik petrolün ısıtılmasından ortaya çıkan buhardan elektrik enerjisi elde ediliyor. SEGS, sistemleri aynı zamanda hibrid özelliği taşıyor. Bulutlu günlerde veya güneş çekilince doğalgaz sistemi devreye giriyor. Elektrik'in yüzde 25'i doğalgazdan sağlanıyor.

“2015’de Sübvansiyonsuz Rekabet Edebilir”

Vodafone Grubu tarafından hazırlanan ve Optimist Kitap tarafından dilimize kazandırılan *Future Agenda - 2020 Yılında Dünya*, gelecekte dünyamızın halinin ne olacağına dair projeksiyonlar içeriyor. Kitabın “Solar Gündoğumu” başlıklı bölümünde PV sistemlerinin şu anda 10'larda seyreden verimlilik oranlarının yüzde 40'a kadar çıkacağı öngörülüyor. Future Agenda ekibinin güneşin geleceğine yönelik diğer öngörülerini ise EKOIQ okurlarıyla paylaşıyoruz:

Başta Almanya olmak üzere tüm Avrupa şu anda küresel talebin yüzde 80'ini oluşturuyor, çok kişi önümüzdeki birkaç yılda ABD'den Çin'e, Afrika'dan Hindistan'a tüm dünyada daha büyük ölçekli solar enerji sistemlerinin kurulacağını öngörüyor. Almanya'daki sübvansiyonlar daha ucuz ve daha etkin teknolojiye bağlı olarak düşerken, ticari yaşam gücünde bir dönüm noktasına ulaşılacak. ABD Enerji Bakanlığı'nın Solar Amerika Girişimi'ne göre PV solar enerjisi 2015'e kadar sübvansiyonsuz rekabet edecek duruma gelecek.

Diğer teknolojilerde olduğu gibi, artan kapasite maliyette istikrarlı bir düşüş getirecek. Ve “tedarik zincirinde, üreticiler daha ince silikon levhalar kullanıp düşük ışık düzeylerinde gücü çoğaltarak, hücre verimliliğini artıracak”.

Kısa vadede, ABD'nin rüzgâr ve güneş

enerjisi santralleri inşa eden şirketlere 60 milyar dolar kredi garantisi de veren 2009 tarihli Teşvik Tasarısı, ABD piyasasını hareketlendirdi. ABD Enerji Bakanlığı'nın Ulusal Yenilenebilir Enerji Laboratuvarından Carol Sue Tombarip'in son kitabında belirttiği gibi, “Wal-Mart enerji ihtiyacının yüzde 100'ünü yenilenebilir enerjiden karşılamayı amaçlıyor” ve bu çerçevede, Kaliforniya ve Hawaii'deki süpermarketlerin çatılarına solar enerji sistemi kuruluyor. Ayrıca devasa bir enerji kullanıcısı olan Google, Sharp ile PV çatı sistemlerine yönelik bir ortaklık kurduklarını duyurdu. Diğer ülkelere baktığımızda, Çin de solar enerji tesisatı için sübvansiyon uygulaması başlattı ve 2009'da, Qinghai bölgesi dünyanın ilk 1 GW solar çiftliğinin kurulması için onay verdi. Daha önemlisi, Ocak 2010'da Hindistan devleti, Hindistan'ı solar enerjide dünya lideri konumuna taşımayı amaçlayan ve 2020'de 20 GW, 2050'ye kadar 2000 GW solar üretim kapasitesi öngören Ulusal Güneş Enerjisi Müsteşarlığı'nı kurdu.

Bazı ülkeler, örneğin Kuzey Avrupa'da bulunanlar, elektrik ihtiyaçlarının yaklaşık yansını sınırları dâhilinde bulunan PV ve solar çiftliklerinden elde edebilirken, başka ülkelere de solar enerji erişimi sağladıkları takdirde, tüm elektrik taleplerini güneş enerjisinden elde edebilirler...

Artık Türkiye’de de 500 KW’nin altında elektrik üretimi yapabilmek için şirket kurup lisans almaya gerek yok. Üstelik kişisel kullanıcılar ürettikleri elektriğin fazlasını da dağıtım şirketlerine satabilecek.

Yani Türkiye’nin 450 katı. Bu arada İspanya 4 GW, atağa kalkan İtalya 1,5 GW, Çek Cumhuriyeti ise 625 MW seviyesine çoktan ulaşmış durumda. EPIA’nın raporuna göre, 2010 yılında, toplamda 9,8-12,5 GW aralığında yeni PV sisteminin kurulduğu Avrupa’da toplam güç 25,6-28,4 GW aralığında. Küresel ölçekte toplam PV kurulu gücü için EPIA ve Uluslararası Enerji Ajansı’nın 2020 öngörüsü 390 GW, 2050 öngörüsü ise 3000 GW.

Enerji Bakanı Tamer Yıldız, mecliste 2010 yılı Enerji Bütçesi ve 2023 Strateji Planı’nı açıklarken 2023 yılına kadar yenilenebilir kaynakların toplam üretim içindeki payının yüzde 30’a çıkarılmasının hedeflendiğini söylüyordu. Ama bunun bu gidişle nasıl gerçekleştirileceği tam bir muamma. Tabii gerçek bir “leapfrog” gerçekleşmezse...

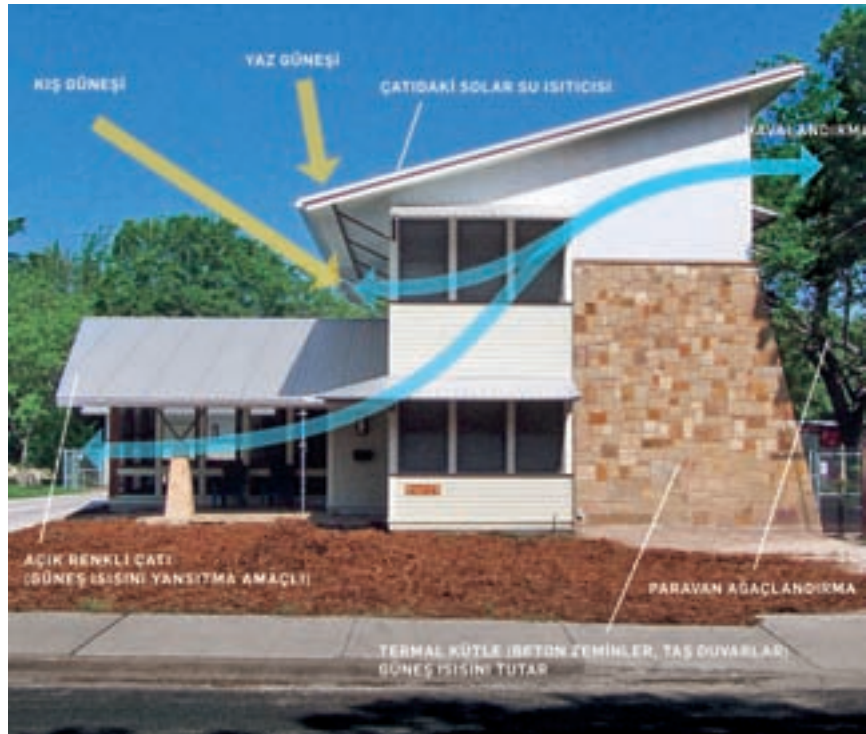
Beklenen Yasa

Vodafone tarafından dünyanın önde gelen araştırmacılarına hazırlatılan “Future Agenda, 2020 Yılında Dünya” kitabının Solar Gündoğumu bölümünde verilen bilgilere göre küresel enerji tüketimi yıllık yaklaşık 470 EJ civarında seyrediyor. Güneş ise dünyaya yılda yaklaşık 4 milyon EJ enerji sağlıyor. Bu durumda teorik olarak güneş, ihtiyaç duyduğumuz enerjinin en az 8 bin katını sağlayabilir. Dolayısıyla “Uzun vadede tüm enerji ihtiya-

Güneşle Su Isıtmada Neredeyiz?

Uluslararası Enerji Ajansı'na bağlı olarak çalışan Solar Heating Cooling Programme'in (SHC) 2009 yılı verilerine göre küresel ölçekte kurulu olan termal ısıtma sistem gücün toplamı 165 GW. Isıtma ve soğutma amaçlı kullanılan bu sistemlerin dünya yüzeyinde kapladığı alan 236 milyon metrekare. Türkiye'de kurulu toplam güç ise 7105 MW'de kalmış durumda. Türkiye'deki termal gücün toplam yüzölçümü ise 10 milyon 150 bin metrekare. Her ne kadar söz konusu rakam fena bir büyüklük gibi gözükmüyorsa da bu sayı ülke nüfusuna oranladığımız zaman kişi başına düşen güneş enerjisi miktarı 0,09 KW'ye kadar düşüyor. Kişi başı kullanımın en yüksek olduğu Kıbrıs'ta bu rakam 0,65 KW'ye kadar çıkıyor. Kıbrıs'ı 0,49 KW ile İsrail izliyor. Üçüncü sırada ise 0,22 KW ile Avusturya var.

cı güneşten sağlanabilir" cümlesi de fantastik bir önerme olmaktan çıkıyor. Türkiye'de ise "Godot'yu bekler" gibi beklenen Yenilenebilir Enerji Yönetmeliği nihayet yayınlandı. İlk önce iyi haberi verelim, kişisel üretim için belirlenmiş olan 500 KW alt limiti kaldırıldı. Artık 500 KW'nin altında elektrik üretimi yapabilmek için şirket kurup lisans almaya gerek yok. Üstelik kişisel kullanıcılar ürettikleri elektriğin fazlasını da dağıtım şirketlerine satabilecek. Kötü haber ise üretici 13,3 dolar cent'lik teşviki pek yeterli bulmuyor. Türkiye'deki güneş enerjisi sektörü yöneticileri yaklaşık 25 euro centlik bir teşvik talep ediyorlardı. Uzmanların konuyla ilgili yorumları ise değişiyor. Bazıları bugün en başarılı ülke olarak anılan Al-

Pasif Güneş Evleri

ABD'deki toplam sera gazı emisyonunun yaklaşık yüzde 40'ı binaların enerji tüketiminden kaynaklanıyor. Bu noktada ideal çözüm olarak Pasif Güneş Evleri (PGE) devreye giriyor. PGE'lerin tasarımı ısının hareket biçimine dayanıyor. PGE'ler bu şekilde güneş ışığından doğrudan yararlanabiliyor ve

binaların bizzat kendisi enerji kaynağı haline gelebiliyor. Binaların pencere açılan güneşin kış ve yaz hareketine bakacak şekilde tasarlanıyor. Isının iyi emilmesi ve tutulması için evin dış yüzeyi taş duvarlarla kaplanıyor. PGE'ler PV'ler veya diğer teknolojilerle beslendiğinde ideal bir "net sıfır enerji" yapılarına dönüşüyorlar

manyanın 40 euro centlerle başladığını hatırlatıyor. Güneş Enerjisi Sanayicileri Derneği (GENSED), Yunanistan'ın ekonomik krize rağmen 35 euro cent teşvik vermeye devam ettiğini belirtiyor. Öte yandan özellikle Türkiye güneş kuşağında yer alan bir ülke olduğu için, talep edilen 25 euro-centin gerçekten de biraz fazla olduğunu savunanlar da var.

Her ne kadar zamanında Kopernik, güneşi evrenin merkezine koyduysa da nimetlerinden yararlanmak için fazlasıyla uzun süre bekledik. Koper-

nik "Her şeyin merkezinde güneş var" cümlesini 16. yüzyılda kurmuştu. Biz 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar oyalandık ama olsun... *Future Agenda* uzmanları "Enerji ihtiyacının tamamının güneşten karşılanmaması için bir sebep yok" diyerek yüreğimize su serpiyor ve insan eski bir Kızılok-Ortaçgil şarkısını hatırlıyor:

Güneşin aynasında biz / Bizde bir düş / Düşte bir çocuk, çocukta yol / Yolda toz, tozda avuç, avuçta kader / Kaderde sen, güneşte akşam oluyor / Ben düşünürken... ○

ENERJİNİZİ DOĞADAN ALIN

SENAenerji

www.senaenerji.com.tr

Eski Yapanlar Plaza, Şehit Mehmet Fatih Öngül Sok.
No: 1/1 Kat: 5 Kozyatağı, Kadıköy / İstanbul
T: +90 (216) 445 66 66 (pbx) F: +90 (216) 445 08 03

SUNGAST GMBH
Kurfürstendamm No:138
10711 Berlin T: 0049 163 464 45 64

www.senasgroup.com.tr

SENAS
group

MAVİ GEZEĞEN HEP MAVİ KALIR MI?

Gezegelimizde yaşamın sürdürülebilir olması için, kaynakları koruma sorumluluğunu üstleniyoruz. Bu sorumluluğumuzu, tüm süreçlerimize Blue Life felsefemizi yansıtarak yerine getiriyoruz.

Blue Life; Vitra, Artema ve Vitra Therm'den oluşan Eczacıbaşı Yapı Ürünleri Grubu markalarımızın üretim, tasarım ve yönetim süreçlerini kapsayan bir sürdürülebilirlik felsefesidir...

Bir üretim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; üretim sürecinde yenilenemeyen doğal kaynak tüketimini en aza indirmektir. Bunun için hammaddenin bilinçli kullanımına ve doğaya geri dönüşümünü sağlayan teknoloji yatırımlarına önem veriyoruz. Bu şekilde, doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, üretim aşamasında da gözetiyoruz. Tesislerimizde çeşitli geri dönüşüm sistemleri geliştirerek hammadde ve enerji kullanımlarındaki kaybı en aza indiriyoruz. 2007 yılından bu yana en

uygun teknolojilerden yararlanarak, etkin atık su arıtma yöntemlerini kullanıyoruz. Seramik pişirimi sırasında gerçekleşen enerji kaybını en aza indirmek amacıyla tesislerimizin fırın ısılarında her yıl %15 enerji tasarrufu sağlıyoruz. Fabrikalarımızda atık kağıt geri kazanımı ve dönüşümüne yönelik gerçekleştirilen inovasyon çalışmaları doğrultusunda ise her yıl kesimden kurtulan 17.178 ağaç, oksijen yaymaya devam ediyor.

Bir yönetim felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; çalışanlarımızla, paydaşlarımızla ve toplumsal faaliyetlerimizde sürdürülebilirliği esas almaktır. Çalışanlarımıza su ve enerji tasarrufu eğitimleri veriyor, birlikte sürdürülebilirlik kavramının önemini vurgulayan projeler üretiyoruz. Beraber çalıştığımız kurum ve kuruluşların da sürdürülebilirlik konusundaki yaklaşımlarını

önemsiyoruz. 2007 yılından bu yana gerçekleştirdiğimiz Eczacıbaşı Hijyen Projesi kapsamında, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'ndaki öğrencilere kişisel hijyen konusunda eğitimler veriyoruz. Okullardaki banyo ve tuvaletleri yenileyerek daha çağdaş, kaliteli ve sağlıklı yaşam koşulları sağlıyoruz. Projelerimizin uluslararası ödüllere layık görülmesinden gurur duyuyoruz.

Dünyanın en az su harcayan klozeti: 2,5/4 lt klozet

250 adet Vitra 2,5/4 lt klozet, 1 yılda 3 olimpik havuz dolduracak kadar su tasarrufu sağlar.

Isı yalıtımında Vitra Therm standartları

Vitra Therm ile yalıtılmış bir binadaki yıllık enerji tasarrufu 103 ağacın sağlayacağı faydaya eşittir.

İnce karo: Slimetric

Ağırlıkları %50 azaltılmış olan Vitra Slimetric karolar, ambalaj, uygulama ve enerji tasarrufunun yanı sıra sevkiyatta da %33 tasarruf sağlar.

Suya sahip çıkan tasarım: Debi regülatörlü el duşu

Bir yılda, bir ailenin kullanacağı kadar suyu, iki ailenin kullanabilmesini sağlar.

Bir tasarım felsefesi olarak Blue Life

Blue Life; doğal kaynakları koruma sorumluluğunu, konutlar ve toplu kullanım alanları için sunduğumuz ürünlere de taşımaktır. Bu nedenle kişi başına düşen su tüketimini akıllı tasarımlarla en aza indirmek, tasarım felsefemizi oluşturuyor. Geliştirdiğimiz pisuvar, klozet ve armatürlerin kullanımının kazandırdığı yıllık su hacmi hane başına 190 tonu geçiyor. Bu, 190 ton suyun barajlarda kalması demek. Suyun barajlarda kalması aynı zamanda elektrik tüketiminde ve karbon salınımında önemli oranlarda tasarruf sağlanması anlamına geliyor. Bu kapsamda üretilen "2,5/4 lt klozet" dünyanın ilk Almanya LGA enstitüsü onaylı klozettir.

Tüm bunları mavi gezegenimiz hep mavi kalsın diye yapıyoruz. Her an doğal kaynakları koruma sorumluluğuyla hareket ediyoruz. Çünkü; yaşamın sürdürülebilirliği aslında doğal kaynakların sürdürülebilirliği demek. Çünkü biliyoruz ki; daha iyi bir hayat için, yerine koymadan tüketmek tek yol değil.

Blue Life

Mavi gezegenimiz için...

Vitra | ARTEMA

Söyleşi

Yeşil Kampus, TÜBİTAK ve AB FP-7 Projeleri, nanoteknoloji-bazlı patentler, İstanbul İklim Grubu, IBM Akıllı Dünya Projesi, Sıfır 2050 İstanbul... Bütün bu önemli projelerin göbeğinde hep aynı ismi görebilirsiniz: Profesör M. Pınar Mengüç. Işınımlı ısı transferi konusunda dünyadaki en yetkin akademisyenlerden biri kabul edilen Mengüç tüm bu çalışmaları, Özyeğin Üniversitesi bünyesinde kurulan Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezinde sürdürüyor ve “iklim değişikliğinin getireceği zorlukların çözümünde mühendisler çok büyük bir rol düşüğünü” ısrarla vurguluyor.

Özyeğin Üniversitesi bünyesinde bir Enerji, Çevre ve Ekonomi Merkezi (EÇEM) kurdunuz. Bu konuda biraz bilgi verebilir misiniz?

Ben yaklaşık iki sene önce Türkiye'ye geldim. Daha önce uzun zaman Amerika'daydım. Benim ana konum Işınımlı Isı Transferi (Radiation Heat Transfer). Tıpkı sizin gibi, biz de 21. yüzyılın ana gündeminin enerji, çevre ve ekonomi olacağını gördük ve EÇEM'i 2009 başında Özyeğin Üniversitesinde kurmaya karar verdik. Sonra şans yardım etti ve şimdi EÇEM Direktör Yardımcılığını üstlenen Pınar Özuyar başvurdu üniversitemize. O zamandan beri Dr. Özuyar'la birlikte Merkez bünyesinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

2009 yılı sonunda EÇEM YÖK tarafından resmi olarak tanınan bir merkez haline geldi. 2009 Aralık ayında ben de Kopenhag İklim Zirvesine katıldım. Oradaki gözlemlerim, hem iklim değişikliğinin önemini bir kez daha gösterdi, hem de gereken çözümlerdeki en büyük eksikliğin aslında mühendislik inovasyonları olduğunu teyit etti. İlginç bir başka gözlem de iklim konularına ağırlık verenlerin büyük bir kısmının mühendislik dışından olmasıydı. Örnek olarak MIT'den bir grup iklim değişikliğinin etkilerini irdelemek için çok güzel bir yazılım hazırlamıştı. Düşünün bu çalışma onların mühendislik bölümünden değil, işletme okulundan geliyor. Daha açık bir şekilde ifade edersek bence iklim sorununu merkeze alan bir mühendislik gerekiyor ve bu ne dünyada ne de bizde yapılıyor. Sonuçta çalışacak projelerin mühendislerle birlikte üretilmesi ve problemlerin böylece çözülmesi lazım.

O noktada Merkez olarak olası katkımızı “iklim için inovasyon” diye düşünmeye başladık. Bu çabayla yaptıklarımızı üç tane çalışma alanı üzerine yerleştirdik. Bunlardan biri benim 10

yıldır üzerinde çalıştığım nanoteknoloji alanı. Örnek olarak kömür yaktığınız zaman çıkan is ya da otobüsün egzozundan çıkan siyah duman, nano boyutta taneciklerden (soot) oluşur ve doğrudan iklim değişikliğiyle ilgilidir. Bu parçacıkların havada oluşu hem çevreyi kirlettiğinizi, hem de yakıtı verimsiz kullandığınızı gösterir. Bu konuda yaptığımız çalışmalar nano-metre boyutundaki parçacıkları tanımlamamıza, bu amaçla değişik ölçme aletleri ve sistemleri geliştirmemize yardım etmişti. Bu düzeyde yapılabilecek çalışmaların da hem fosil yakıt kullanımına hem de çevreye verilebilecek zararı azaltmaya ileri teknolojiler bazında çözüm getirebileceğini düşünüyoruz. Nanoteknoloji alanındaki bir diğer çalışmamız da yakın alan ışınım prensipleri kullanarak geliştirdiğimiz nano-termo-fotovoltaik hücreler. Bunlar da elektrik üretimi için yanma odalarından veya daha düşük sıcaklıktaki kaynaklardan faydalanmayı amaçlıyor.

İkinci çalışma alanımız, yine benim doğrudan üzerinde çalışmalar yaptığım radyasyonla ısı transferinin endüstriye uyarlanmasıdır. Üçüncüsü de 'Urban Studies' olarak bilinen Kentsel Çalışmalardır. Aslında kentsel çalışmalar anlamında teknolojik inovasyon için belki nanoteknoloji ya da ısı transferinin bilimsel derinliklerine kadar inmemize de ihtiyaç yok. Orada yapıcı, akılcı, birleştirici düşünmek yeterli. Çözümler, programlar, matematiksel açıklamalar, her şey ortada...

Teknolojik değil, bilişsel bir çalışma yeterli gibi görülüyor...

Ama bu kavramları birleştiren bir şey var. O da aslında sürdürülebilirlik ama daha yapıcı bir kavram üzerine inşa edilmesi lazım. Biz sürdürülebilirliğe enerji, çevre ve ekonomi kavramlarının hem ayrı ayrı etkilerini, hem de

Söyleşi

bağdaşık etkilerini incelemek istiyoruz. Bu üç kavramın aynı anda düşünülmemesi bence bir karmaşaya neden oluyor. Mesela iklim için gereken enerji kullanımı kavramları çoğu zaman çevrenin altında görüşülüyor. Halbuki enerji şimdi daha büyük bir olay haline gelmeye başladı. Enerji ve iklimin ilişkisi çevre etkilerinin dışında da anlaşılmaya başladı. Daha önce iklim doğrudan çevre anlamına geliyordu. İklim değişikliği, artık enerji kullanımından ve üretiminden kaynaklanan bir şey olarak düşünölmeye başladı. Bu noktada enerjiyi nasıl ürettiğimize ve tükettiğimize bakmanın zamanı geldi. Orada yenilenebilir enerji ve diğer enerji kaynakları var. Tabii bir de gerçekler var. Örneğin Türkiye'nin 10 ya da 40 yıl içinde kömürden tamamen kurtulması mümkün mü? Nerden bakarsanız bakın imkansız. Bu imkansızsa, o zaman kömürü daha temiz yakmaya da yoğunlaşmamız gerekiyor. Yoksa yenilenebilir enerjinin de şansı yok.

“Sürdürülebilir İstanbul 2050 için Enerji, Çevre ve Ekonomi Kavramları ismini verdiğimiz bu dersi, üniversitemizde hiçbir branş farkı gözetmeksizin tüm öğrencilere sunuyoruz”

Sanırım kısa, orta ve uzun vadeli planlar yapmak zorundayız...

İstanbul'a ilk geldiğimde birkaç mimari toplantıya katıldım. Yıldız Teknik'te katıldığım bir toplantıda mimarlık öğrencilerinin sorularından bir tanesi şöyleydi: “Söyleyin bize, hangi enerji kaynağını kullanalım? Hangisine ağırlık vererek tasarım yapalım?” Bu soru aslında enerjide çalışanlarla mimarların beraber çalışmasının ne kadar önemli olduğunu vurguluyor. Elbette çevre uzmanlarımızın da, ekonomistlerin de. Bu sorunun en güzel cevabı elbette ki yenilenebilir enerji ama pratik ola-

rak bu olacak iş değil. Çünkü şu anda sadece yenilenebilir enerji kullanarak yapılacak binaları karşılayabilecek parasal fonları bulmamız mümkün değil. Türkiye'de tamamen yenilenebilir enerji ile çalışan binalar yapabilmemiz yıllar alacaktır. Peki, önümüzdeki yıllarda boyuna kirletmeye devam etmemek için başka nasıl çözümler bulabiliriz? Duruma aşama aşama bakmak lazım. Belki de tamamen kendi etrafımızdan başlamamız lazım. Örneğin şu gördüğünüz camı ele alalım. Yazın camdan içeriye sıcak girdikten sonra bunu dışarı atmak için klima kullanmanız gerekir. Bu camı olduğu gibi bırakırsanız mutlaka para harcayacaksınız demektir. Harcayacağınız her 1 liranın 70 kuruşunu da enerji ithal etmek için dışarı kaptıracaksınız. Isıyı içeri almamak için perde kapatılır ancak işin gerçeği, perdenin hiçbir faydası yoktur. Isı girdikten sonra içeride kalır. O radyasyonla içeri giren ışık buradan dışarı çıkmaz. Zaten “Greenhouse Effect” de (Sera Etkisi) budur. Peki, ne yapmanız gerekir? Perdeyi dışarı koyacaksınız, yani panjur yapacaksınız. İzmir'de eski evlere bakarsanız hepsinde panjur vardır. İzmir'de çocukluğumu geçirdim, evler hiçbir zaman sıcak olmazdı. Perdeyi içeri koyduğunuz zaman o evler yanar. Herkes “Alsancak yanıyor” diye şikâyet ederdi. Neden biliyor musunuz? Alsancak ile Karşıyaka'nın ne farkı var? Çünkü Alsancak'taki evlerin çoğu yenidir. Hiçbirinde panjur yoktur, perdeler içeridedir. Karşıya geçince dünya değişti zannedersiniz. Halbuki değil, tamamen mimariyle ilgili bir durum.

İş bu noktada mühendisler mi düşünüyor?

Camın fiziksel özelliklerini bilen mühendislerle mimarların beraber çalışmaları lazım. “Buraya panjur koyayım, buraya koymayayım” diyecek bir bilgi

donanımı lazım. Bu da mühendislik ve ancak mimarlıkla beraber düşününce etkin olur. Bir kere iklim olaylarının önemli olduğunu, kendisi, çocukları ve çevresi için bunun üzerinde çalışmasının fayda getireceğini anlatacaksınız. Ondan sonra problemleri teknik olarak anlatacaksınız. Çözümlerini göstereceksiniz. Bir yerde girişimcilik de öğreteceksiniz. O artık kendi yolunu bulabilir. Şimdi, bizim üniversitenin yaklaşımı da budur: Yola "Girişimci Üniversite" diye başladık. Biz EÇEM olarak parçasıyız ama bizim merkezimizde öğretilen ile girişimcilikte öğretilen zaten bir şekilde birbirini tamamlıyor. Bu eğitimden geçenler olaya yepyeni bir boyut getirebilecekler.

Peki, bunu bir ders olarak okutacağınız mıdır?

Evet. IBM Global'in Academic Initiative (Akademik Girişim) diye ayrı bir çalışma grubu var. Üniversitelerle beraber çalışıyorlar. Dr. Özuyar'la birlikte IBM Global'e sunduğumuz bir proje Türkiye'den kabul edilen iki proje arasına girdi. Bu proje ile biz bir ders vermeye başladık ve iki defa verdikten sonra bu dersin sunumlarını bütün dünyaya dağıtacağız.

İşin güzel tarafı, "Sürdürülebilir İstanbul 2050 İçin Enerji, Çevre ve Ekonomi Kavramları" ismini verdiğimiz bu dersi, üniversitemizde hiçbir branş farkı gözetmeksizin tüm öğrencilere sunuyoruz. Nasıl İnkılâp Tarihi veya Türkçe her öğrenciye okutuluyorsa, ister turizmden, ister makine mühendisliğinden mezun olsun, bir öğrencinin bu dersi alması ileride yapacağı tüm çalışmalar için temel kavramlarla donanmasını sağlayacak umudundayız.

EÇEM bu ders dışında ne gibi çalışmalar yürütecek?

Merkez aslında bir şekilde Türkiye'de bir ilki gerçekleştiriyor. Türkiye'de ve

hatta dünyada iklim üzerinde çalışan merkezler genelde doğrudan "hard-core" mühendisliğe odaklanmıyorlar. Bizse tam anlamıyla mühendisliğe bakmaya çalışıyoruz; sürdürülebilirliğin ana merkezinin mühendislik olduğunu düşünüyoruz. Dr. Pınar Özuyar bu konuda çok etkin bir çalışma yapıyor ve çok ilginç sonuçlar elde ediyor.

Disiplinlerarası çalışmalar çok işe yarayacak diye düşünüyorum.

Aynen. Mühendis çözüm bulan insan demektir bir taraftan. Bir şekilde problemlerin mühendisler tarafından tanımlanması ve çözülmesi lazım, ama bunu yaparken mühendislerin ellerinde ne tür veriler ve çözüm yöntemleri var; onları da bilmeleri lazım. Daha önce de dediğim gibi biz mühendisliğin en inovatif uygulamalarına bakmaya çalışıyoruz. Biraz önce konuştuğumuz cam örneğine dönersek; belki camı panjura dönüştürebilecek nano çözümler geliştirmek gerekecek. Bunun üzerine düşününce, bunu yap-

Yeşil Kampus Geliyor

EÇEM bünyesinde çalışmalarımızı sürdürürken TÜBİTAK beni Avrupa Birliği 7. Çerçeve Programı (FP7) toplantılarında enerji teması konusunda delege olarak atadı. Bu gurur verici teklifi zevkle kabul ettim. Bu görevin en güzel kısmı Brüksel'de hazırlanan proje detaylarının üzerinde çalışabilmek ve hangilerinin, ne şekilde Türkiye için faydalı olacağı konusunda katkıda bulunabilmek. Bu görev doğrultusunda Avrupa Birliğinin hangi çalışmalarını fonladığını ve neyi ileri teknoloji olarak kabul ettiğini görmeye başlıyorsunuz. Bu fonların Türkiye'deki çalışmalara doğru biçimde dağıtılmasının son derece önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu kapsamda Özyeğin Üniversitesi'nin tamamen yeşil kampus olmasıyla ilgili bir teklif hazırladık ve geçen hafta projemizin kabul edildiğini öğrendik. Bu projede İspanyollar, İtalyanlar ve Belçikalılarla birlikte çalışacağız. Bu çalışmayla Özyeğin Üniversitesi kampus binalarından birinin enerji kullanımı açısından çok daha inovatif olmasını planlıyoruz. Avrupa'dan gelenlerin, "Bunu nasıl yapabildiniz?" diye sormalarını istiyoruz. Zaten AB Projelerinin amacı bu. Hibe verdikleri zaman, halihazırdaki şartların ötesine geçebilenizi istiyorlar.

Söyleşi

cak mühendisler yetiştirmemiz lazım. Hem de çok sayıda...

70 milyon nüfus için çözüm sağlayacak kaç kişiye ihtiyacımız olduğunu bir düşünün. Bence her üniversitede bizim gibi bir merkez lazım. Bizim ulaştığımız insan sayısını hesaplırsak, ne kadar az olduğunu hemen göreceksiniz.

Bize biraz da, dersinize de ismini veren "Sıfır İstanbul 2050" projesinden bahsedermisiniz? "Sıfır", sanırım karbon salımıyla bağlantılı...

Evet. 2050 yılında sıfır karbon salımına sahip bir İstanbul hedefini işaret ediyor bu isim ve organizasyon. Sıfır karbon tabii ki ihtimal dışı İstanbul için; amaç en düşük seviyeye indirmek. Bu mümkün; bu amaçla da düşününce sıfır önemli bir sayı olarak görünür. Aslında 'sıfır'ın kendisi bir inovasyondur. İnsanlar diğer sayıları doğuştan biliyorlardı ama ancak sıfır keşfedildikten sonra matematik büyük bir gelişim sağladı. Sıfır, bizim için bir metafor o nedenle; bir nokta-

Profesör Mengüç, ışınlı ısı transferi konusunda dünyadaki en yetkin akademisyenlerden biri. John R. Howell ve Robert Siegel ile beraber kaleme aldıkları Thermal Radiation Heat Transfer çalışması, "ışınlı ısı transferinin inceli" olarak kabul görüyor.

dan sonra yeni bir şey görmek ve ona uygun çözümler üretmektir. Yani böyle sembolik bir anlamı da var.

Bahsettiğim ve gereken tüm inovasyonlar tabii ki sadece bizim yapabileceğimiz şeyler değil. Bu çalışmanın içinde çok farklı türden organizasyonlar, kurumlar, bireyler var. Belediyelerden tutun da, STK'lara, küçük şirketlerden üniversitelere uzanan çok geniş bir organizasyon. İstanbul İklim Gurubu bu olayın destekçisi; REC ile TÜSİAD'ın birlikte örgütlediği İklim Platformu da var, Uluslararası Sürdürülebilir Ulaşım Merkezi de. Sonuç olarak "Sıfır İstanbul"daki amaç 2050'de İstanbul'da çok daha yaşanılabilir bir ortam ortaya koyabilmek. Bunu yaparken insanların daha mutlu olacağı, gerektiğinde daha az kaynak harcayacağı, daha yaratıcı, daha güzel bir yaşam ortamı hazırlayabilmek. Bunu yapabilmek için bir dizi inovasyon lazım çünkü iklim değişikliğinin en çok etkileyeceği yerler, İstanbul gibi metropoller.

Ama iş sadece teknolojiyle de ilgili değil. "Sıfır İstanbul"un bir toplantısında şehrin ruhuna ağırlık verdik. Çünkü tüm bu çalışmaları yaparken şehrin ruhunun kaybolmaması lazım. İş sadece binaları yapmakta değil. Şehrin ruhunu da ayakta tutabilmekte...

Peki, neden 2050?

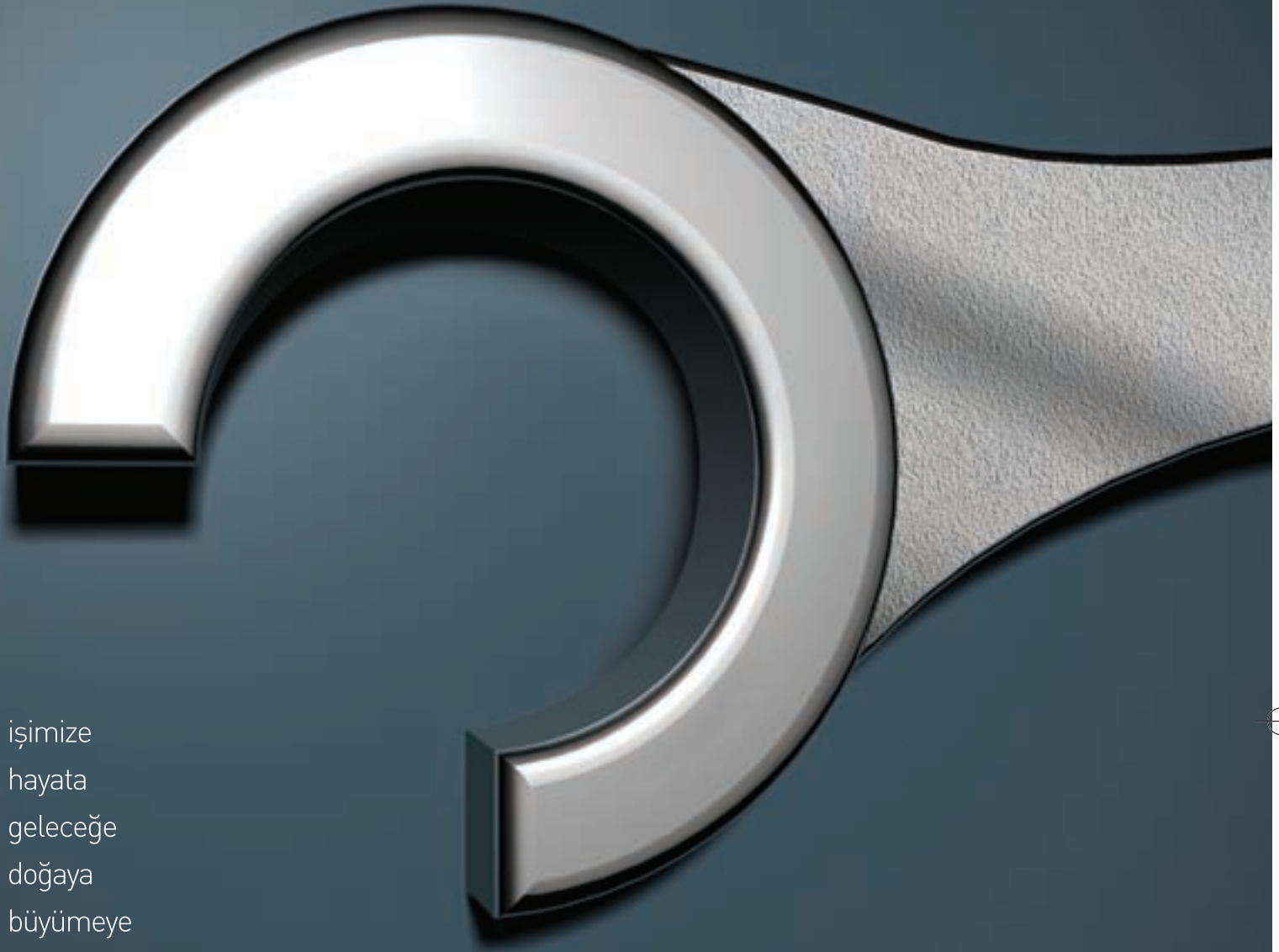
40 yıl sonrasını konuşmak ilginç bir şey. 40 yıl çok uzun bir süre. Ben belki 2050'yi görmeyeceğim. Ama bugünden 40 yıl öncesine, 1970 yılına bakıyorsunuz ve İstanbul'un ne kadar değiştiğini görüyorsunuz. Böyle bakınca 40 yıl sonra çok daha akıllı, temiz ve yaşanılabilir bir şehir yapmanın elimizde olduğunu görüyoruz. Ama bunun için, şu anda karşı karşıya olduğumuz sorunları çözecek insanları yetiştirmek lazım. ○

EÇEM Direktör Yardımcısı Dr. Pınar Özuyar: "Çok Sayıda Patentimiz Var"

Hangi ortama gidersek gidelim insanların İklim Değişikliği konusunda bir şeyler yapma isteği olduğunu görüyoruz. Bu arzunun bu kadar güçlü olacağını doğrusu düşünmüyordum. İstanbul İklim Grubu bunun çok iyi bir örneği. Bir seneyi aşkın bir süredir gönüllü olarak bir araya geliyoruz. Herkesin ailesi, çocuğu çocuğu var. Bu işten hiçbir çıkarları yok. Türkiye'de genelde çok konuşulur ama bir türlü fazla yol alınmaz. Bu platformda, aslında çok fazla insanın öyle düşünmediğini gördük. Siz insanlara açık olursanız gerçekten birçok insanın sizinle beraber hareket ettiğini görüyorsunuz.

Bunun dışında EÇEM olarak masanın üzerine koyabileceğimiz çok fazla sayıda uluslararası yayıncımız ve patentimiz var. Miktarı herhalde 3 milyon liraya yaklaşan, kimisi AB'den, kimisi TÜBİTAK'tan alınan projelerimiz var. İki sene içine bu kadar çok proje sıkıştırmayı başardık.

işimize
hayata
geleceğe
doğaya
büyümeye
yeni fikirlere
insanlara

Sıkı sıkıya bağlıyız

Gayrimenkul

Enerji

Çimento

Döküm

Dünya Anayasalarında Çevre ve Ekoloji

Karadağ Anayasasında aynen şunlar yazılı: “Karadağ, demokratik, sosyal ve ekolojik bir devlettir. Karadağ bir cumhuriyettir.” 2011 yılında yeni bir anayasa hazırlayacak olan bir ülkenin yurttaşları olarak BİZ çevre hakkını anayasamıza nasıl yazacağız? Ya da yazmalıyız? Bu arayışa yardımcı olmak amacıyla çevre hakkıyla ilgili önemli köşe taşlarını ve farklı ülkelerin anayasalarında konuyu nasıl ele aldıklarını araştırdık.

Yazı: Bilge DİCLELİ

Dünya anayasalarında 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra yer bulmaya başlayan Çevre Hakkı, barış, gelişme, insanlığın ortak mal varlığına saygı gibi, “Dayanışma Hakkı” olarak da adlandırılan üçüncü kuşak haklardandır. Çevre hakkı, diğer dayanışma hakları gibi, ancak toplumsal yaşama katılanların tümünün çabalarını birleştirmesiyle gerçekleşebiliyor. Bu nedenle anayasalarda yer alması büyük önem taşıyor.

Çevre hakkı somut ve açık bir şekilde ilk kez 1972’de düzenlenen BM İnsan Çevresi Konferans Bildirisinde ifade edildi. Daha önce devletler hem uluslararası toplantıların metinlerinde, hem de kendi anayasalarında daha çok manzaraların, bitki örtüsünün, yaban yaşamının ve kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili ibarelere yer vermekteydi.

1972’de Stockholm’de düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı Sonuç Bildirisinde, “İnsan, onurlu ve iyi bir yaşam sürmeye olanak veren, nitelikli bir çevrede, özgürlük, eşitlik ve yeterli yaşam koşulları temel hakkına sahiptir” dendi. Aynı bildirmede, “Her ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesini kendi çevresini koruyacak şekilde gerçekleştirmesi, her ülkenin kendi kaynaklarını koruması, kirleten devletten kirletme tazminatı istenmesi, bütün ülkenin çevre kirliliğiyle ilgilenmesi” önerildi.

1992 Rio de Janeiro’da yapılan ve Yeryüzü Zirvesi olarak da nitelenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansında kabul olunan Rio Deklarasyonu’nun 10. Maddesi ise aşağıdaki gibiydi:

“Çevre konuları tüm ilgili vatandaşların uygun seviyede katılımıyla ele alınabilir. Ulusal seviyede, her birey çevreye dair umumi makamlarca tutulan bilgilere, zararlı maddelere dair bilgilere ve kendi topluluklarındaki faaliyetleri içerecek şekilde erişim hak-

Karadağ Anayasasında niye “Karadağ, demokratik, sosyal ve ekolojik bir devlettir. Karadağ bir cumhuriyettir” yazdığını fotoğraf yeterince anlatıyor. Benzer görüntülere biz de sahip olduğumuza göre...

kına ve karar verme süreçlerine katılım fırsatına sahip olmalıdır. Devletler bilgiyi geniş bir şekilde elde edilebilir yaparak ulusal bilinç ve katılımı kolaylaştırmalı ve teşvik etmelidirler. İslah ve çareyi de içeren adli ve idari raporlara etkili erişim sağlanmalıdır.”

Rio Konferansı’nda kabul edilen beş uluslararası belgeden biri olan Gündem 21; kalkınma ve çevre arasında denge kurulmasını hedefleyen “sürdürülebilir gelişme” kavramının yaşama geçirilmesine yönelik bir eylem planı niteliğindedir. Bu belge insanlığın temel gereksinimlerinin karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, ekosistemlerin daha iyi korunmasını ve yönetilmesini amaçlar.

Rio’da kabul edilen bir başka uluslararası belge olan İklim Değişikliği Çerçeve Konvansiyonunda çevrenin korunması dünya çapında yerine getirilmesi gereken bir işlev olarak formüle edilmiştir:

“Devletler dünyanın iklim sistemini

bugünkü ve gelecek kuşakların yararına korumakla yükümlüdür. BM Bildirgesi çerçevesinde ülkeler kendi öz kaynaklarını kullanma hakkına sahiptir, fakat kendi kontrollerinde olan faaliyetlerin, sınırları ötesindeki tabiata zarar vermemesinden sorumludurlar.

İklim değişikliğinin küresel doğası, etkin ve uygun bir uluslararası müdahale için bütün ülkelerin mümkün olan en geniş işbirliği ve katılımını gerektiriyor. Devletler seragazi salımlarını kontrol altına almak için etkin çevre kanunları çıkarmalı ve atmosferdeki gazların bir kısmını gidermek için işleyen doğal prosesler sağlamalıdır”.

1998’de BM Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE) üyeleri, Danimarka’nın Aarhus kentinde bir araya geldiler. Toplantı sonrası imzaya açılan Aarhus Sözleşmesi, “Şimdiki ve gelecek kuşakların sağlıklı ve iyi bir çevrede yaşam haklarının korunmasına katkı sağlamak amacıyla” çevre konularında bilgi ve belge edinme, karar

Gündem

vermeye halkın katılımı ve yargıya erişim haklarını vurguladı. Bu sözleşme yazılı bir anayasası olmayan İngiltere dahil, Avrupa ülkelerinin çoğunluğunda iç hukuka girdi ve 2009 itibarıyla Avrupa Birliği'nin yanı sıra 43 ülke tarafından onaylandı. (Türkiye Aarhus toplantısına katıldı, fakat çekinceleri nedeniyle imzalamadı.)

27 Nisan 2010'da Boliviya'da yaklaşık 15 bin kişinin katılımıyla düzenlenen Dünya Halklarının İklim Değişikliği ve Tabiat Ana'nın Hakları Konferansı Evrensel Bildirgesi canlı cansız bütün doğa öznelerinin hakları bulunduğunu, bunların kesinlikle dengelenmesi gerektiğini ilan etti.

2010 Aralığının son haftasında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Boliviya tarafından verilen karar taslağını kabul ederek 22 Nisan 2011'deki Uluslararası Tabiat Ana Günü'nde etkileşimli bir diyalog düzenlemeyi kararlaştırdı. Bu toplantının başlıca konularını "doğayla uyumu teşvik edici bütünsel yöntemler" ile "doğayla uyumlu sürdürülebilir kalkınmanın kriter ve göstergeleri" konusundaki ülke deneylerinin paylaşımı oluşturacak.

Çevre Hakkı ve Anayasalar

Elbette çevre hakkının ele alınıp somutlandığı uluslararası toplantı, bildirge ve sözleşmeler bu kadar değil.

Yerel, bölgesel ve uluslararası çok sayıda toplantı ve belge alt alta sıralanabilir. Ne var ki, sadece bu birkaç örnek bile, çevre hakkının farklı ülkelerin anayasalarındaki düzenleniş şeklinin belli ve önemli dayanakların bulunduğunu gösteriyor.

Çevre hakkı farklı ülkelerin anayasalarında farklı şekillerde yer alıyor. Örneğin, bir kısım anayasalarda ayrı bir başlık olarak çevre hakkına yer verilmiyor. Çevreyi korumayı devletin görevi olarak tarif eden bu anayasalarda daha çok devlet organlarına yol göstermek amaçlanıyor. Yunanistan, Çin, İtalya, Hollanda ve İsveç anayasalarında bu özellik görülüyor.

Ekvador Anayasası* ve Toprak Ana Hakları

Madde 30: Herkes, sosyal ve ekonomik statüsünden bağımsız olarak güvenli, sağlıklı ve insana yaraşır bir yaşam ortamına (habitat) sahip olma hakkına sahiptir.

Madde 31: Herkes; sürdürülebilirlik, sosyal adalet, farklı kent kültürlerine saygı ve kentsel ile kırsal sektörler arası denge ilkeleri temelinde şehirlerin ve onların kamu alanlarının tümüyle tadını çıkarma hakkına sahiptir. Şehir hakkını kullanmak, mülkiyetin ve kentin sosyal ve çevreyle ilgili işlevi ile yurttaşlığın tam anlamıyla kullanımına ilişkin demokratik yönetimine dayanır.

Madde 32: Sağlık, devletin güvencesi altında bulunan bir haktır; yerine getirilmesi su, yiyecek, eğitim, spor, çalışma, sosyal güvenlik, sağlıklı çevre hakkıyla ve kaliteli yaşamı besleyen öteki haklarla bağlantılıdır. Devlet bu hakkı ve bütünsel sağlığı, cinsiyet ve üreme sağlığını destekleyen ve sağlayan programlara her zaman, zaman zaman ve dışlanmadan erişimi ekonomi, sosyal, kültür, eğitim ve çevre politikaları aracılığıyla garanti eder.

Doğanın Hakları

Madde 71: Hayatın içinde yeniden ürettiği ve meydana geldiği Tabiat veya Toprak Ana (Pacha Mama), bir bütün olarak var olma ve yaşam döngü, yapı ve işlevlerinin ve evrimsel süreçlerinin korunması ve yeniden canlandırılması hakkına sahiptir. Bütün kişiler, topluluklar, halklar ve uluslar kamu yetkililerini tabiatın haklarını korumaya davet edebilir. Bu hakların uygulanması ve yorumunda Anayasaya konulmuş uygun ilkeler gözetilecektir.

Devlet doğayla ilgili kişilere, yasal kurumlara ve yerel yönetimlere tabiatı korumaları ve bir ekosistemi meydana getiren bütün öğelere saygıyı desteklemeleri amacıyla teşvikler verecektir.

Madde 72: Doğanın yeniden sağlığına kavuşma hakkı vardır. Bu yeniden iyileştirme, devletin, doğal kişilerin veya yasal kurumların doğal sistemlerin etkilediği kişilere ve yerel yönetimlere verdiği tazminat yükümlülüğünün dışındadır. Doğal kaynakların, yenilenemez şekilde işletilmesinin yol açtığı zararlar

dahil olmak üzere, ciddi ve kalıcı çevresel etkilere maruz kaldığı durumlarda, Devlet, yenilenmeyi sağlamak için en etkili mekanizmaları oluşturacak ve zararlı çevresel sonuçları ortadan kaldırmak veya azaltmak için gerekli tedbirleri alacaktır.

*28 Eylül 2008'de yapılan referandumda halk tarafından kabul edildi.

Bazı anayasalardaysa çevre hakkı, anayasada yer alan diğer haklarla aynı başlık altında düzenleniyor. Örneğin Türkiye'nin 1982 Anayasasının 56. Maddesinde bu hak Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler bölümünde "Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması" başlığı altında düzenlenmiştir.

Bazı anayasalarda ise çevre hakkı ayrı bir hak olarak formüle edilmiştir. İspanya, Slovakya, Portekiz, Bulgaristan ve Macaristan anayasaları buna örnek gösterilebilir.

Bazı ülkelerin anayasaları çevre hakkının gelişmesinden önce yazılıp onaylandığı için, bu konu anayasalara sonradan yapılan ekler veya değişikliklerle dahil edilmiştir. Hindistan, Arjantin, Almanya, Avusturya ve Fransa buna örneklerdir.

2000'li Yılların Anayasaları

Bir de 2000'li yıllarda yapılmış anayasalar ve anayasa ekleri var: Fransa'nın Çevre Şartı (2004), Ekvador Anayasası (2008) ve Kenya Anayasası (2010) gibi... Bu metinler, hem kapsamı, hem de içerikleri bakımından bütün öteki metinlerden önemli farklılıklar taşıyor.

Fransa'nın Çevre Şartı*

1 Mart 2005 tarihli Anayasa ekinin 2. Maddesi, 1 Mart 2005, Kanun No. 2005-205.

- Doğal kaynakların ve dengelerin insanlığın oluşmasının ön koşulu olduğunu,
- İnsanlığın geleceğinin ve hatta var kalmasının doğal çevreyle ayrılmaz şekilde bağlı bulunduğunu,
- Çevrenin bütün insanların ortak mirasını meydana getirdiğini,
- İnsanın yaşam koşulları ve kendi gelişmesi üzerindeki etkisinin giderek arttığını,
- Biyolojik çeşitliliğin, insan gelişmesinin ve insan toplumlarının ilerlemesinin belli tüketim davranışları ya da üretim teknikleri ve doğal kaynakların aşırı kullanımı sonucu zarar gördüğünü,
- Çevreyi korumanın tüm öteki temel çıkarlar gibi, ulusun talebi olması gerektiğini,
- Sürdürülebilir bir gelişme amacıyla, günümüzün ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan araçların gelecek kuşakların ve öteki halkların ihtiyaçlarını karşılamasına zarar vermemesi gerektiğini, dikkate alan Fransa Halkı ilan eder ki:

Madde 1: Herkes dengeli ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Madde 2: Her insan çevrenin korunmasına ve iyileştirilmesine katkıda bulunmakla yükümlüdür.

Madde 3: Her insan çevreye verebileceği zararı yasalarla belirlenmiş koşullar çerçevesinde önlemeye ya da bunun sonuçlarını azaltmaya mecburdur.

Madde 4: Her insan çevreye verdiği zararı yasalarla belirlenmiş koşullar çerçevesinde ortadan kaldırmaya katkıda bulunmalıdır.

Madde 5: Çevreye, meydana gelmesi bilimin olanaklarıyla öngörülemeyen ve sonuçları ağır ve geri döndürülemez olabilecek bir zarar söz konusu olduğunda, resmi makamlar, yetki alanları dahilinde tedbir ilkesine uygun olarak risk değerlendirmesi yapmak ve zararın meydana gelmesini önlemek için gerekli önlemleri almak durumundadır.

Madde 6: Devlet sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmelidir. Bu amaçla çevrenin korunması ve kullanılması, ekonomik gelişme ve sosyal ilerlemeyi uyumlu hale getirmekle yükümlüdür.

Madde 7: Herkes yasalarla belirlenmiş koşullar ve sınırlar içinde resmi makamların çevre bilgilerine erişme ve çevre üzerinde etkili olacak kamu kararlarının oluşturulmasına katılma hakkına sahiptir.

Madde 8: Çevre korumayla ilgili eğitim ve öğrenim bu Şartta tanımlanmış hak ve yükümlülükleri anlamaya hizmet etmelidir.

Madde 9: Araştırma ve Geliştirme çalışmaları çevrenin korunması ve kullanılmasına katkıda bulunmalıdır.

Madde 10: Bu Şart Fransa'nın Avrupa'daki ve uluslararası alandaki faaliyetlerine rehberlik eder.

*24 Haziran 2004'te ilan edildi.

Gündem

Kenya'nın 4 ağustos 2010'da kabul edilen yeni anayasası, çevre hakkının ihlal edilme ihtimaline karşı bile, vatandaşlarına tazminat için mahkemeye başvurma hakkını tanıyor.

Örneğin Fransa'nın 28 Şubat 2004'te yaptığı anayasal reformla anayasasına ek olarak kabul ettiği Çevre Şartı'nda yer alan hükümler, sadece ülke içinde değil, Fransa'nın Avrupa ve dünyadaki faaliyetlerine de rehberlik ediyor. Böylece Fransa tüm dünyanın önünde ekolojik ilkelere uygun davranma yükümlülüğünü üstlenmiş oluyor.

28 Eylül 2008 tarihli referandumla onaylanan Ekvador Anayasası'nın 72. Maddesi de, Doğa Hakkını anayasal güvence altına alıyor. Çevreyi sadece insanın etrafındaki bir ortam olarak değil, tüm ekosistemlerdeki canlı-can-

sız bütün ögeler olarak ele alan bu anlayış, insanın faaliyetleriyle doğaya verdiği zararların dengelenmesini ve aynı zamanda yerel ekolojik ve kültürel zenginliklerin muhafaza edilmesini amaçlıyor.

Bir başka örnek olarak, 4 Ağustos 2010 tarihli referandumda onaylanan Kenya Anayasası verilebilir. Söz konusu Anayasanın 70. Maddesinde herkes çevre hakkının sadece ihlal

veya tehdit edildiği hallerde değil, ihlal ve tehdit edilme ihtimalinde bile yargı yoluna başvurma hakkına sahip kılınmıştır.

Kıssadan Hisse: Önümüzdeki dönemde hazırlanacak olan Türkiye Cumhuriyeti yeni anayasasının çevre hakkı bakımından 2000'li yılların en ileri anayasası olmasını hedeflemek için hiçbir neden yok. Kolları sıvama zamanı... ○

Kenya Anayasası*: İhtimale Bile İzin Yok!

Madde 42: "Herkes temiz ve sağlıklı bir çevre hakkına sahiptir. Bu hak:

- a) Çevrenin bugünkü ve gelecek kuşaklar için yasal ve diğer önlemlerle, özellikle 69. Maddede yer alanlarla korunmasını ve
- b) 70. Maddedeki çevreyle ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesini içerir.

Madde 69.

1) Devlet:

- a) Çevrenin ve doğal kaynakların sürdürülebilir çıkarımını, kullanımını, yönetimini ve muhafazasını garanti eder;
- b) Kenya yüzölçümünün asgari yüzde 10'unun ağaçlarla kaplanmasını sağlamak için çalışır;
- c) Biyoçeşitlilik ve yerel toplulukların

genetik kaynaklarıyla ilgili genel ve yerel entelektüel mülkiyeti korur ve geliştirir;

d) Çevrenin yönetimine, korunmasına ve muhafaza edilmesine halkın katılımını sağlar;

e) Genetik kaynakları ve biyolojik çeşitliliği korur;

f) Çevresel etki değerlendirmesi, çevre denetimi ve gözetimi için sistemler oluşturur;

g) Çevreye zarar verebilecek proses ve faaliyetlere son verir ve

h) Çevresel ve doğal kaynakları Kenya halkının çıkarına kullanır.

2) Herkes çevreyi korumak ve muhafaza etmek, ekolojik açıdan sürdürülebilir bir kalkınma ve doğal kaynak kullanımını güvence altına

almak için devletle işbirliği yapmakla yükümlüdür.

Madde70

42. Maddedeki temiz ve sağlıklı bir çevre hakkının esirgendiği, ihlal edildiği, çiğnendiği ya da tehdit edildiği, ya da bu fiillerin gerçekleşmekte olduğu veya gerçekleşme ihtimali bulunduğu kanaatinde olan herkes söz konusu duruma ilgili herhangi bir yasal iyileştirmeye ek olarak tazminat için mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

*4 Ağustos 2010 referandumunda onaylanmıştır.

Türkiye'nin WWF Yeşil Ofis Uygulamalarını Başlatan İlk Firması!

Yeşil Ofis Programı, iklim değişikliği ile mücadele konusunda karbon emisyonu başta olmak üzere enerji tasarrufu, yenilenebilir kaynaklar, doğal kaynakların bilinçli kullanımı ve yaşam tarzının değiştirilmesi konularında ofis çalışanlarında farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.

Detaylı bilgi için: www.ekol.com/yesil

www.ekol.com

Habitat Direktifine Siz de Katkı Sunabilirsiniz!

<http://www.duzenleyici.etkianalizi.info/>

Bölgesel Çevre Merkezi (REC) Türkiye, 2009 yılı sonunda açılan AB Çevre Faslı çerçevesinde beş AB Direktifinin Türkiye’de hayata geçirilmesinin muhtemel sonuçları üzerine bir çalışma yürütüyor. REC Türkiye Kıdemli Danışmanı Nafiz Güder, Habitat Direktifi’nin olumlu, olumsuz sonuçları ve maliyetlerini ortaya koymaya yönelik çalışmalarında, herkesin katkısına ihtiyaç duyulduğunu ve danışma sürecine <http://www.duzenleyici.etkianalizi.info/> adresinde bulunan soru formunu doldurarak katılmanın mümkün olduğunu vurguluyor.

**AB mevzuatı,
doğal alanların yönetim
planları yapılırken,
beşeri ihtiyaçların da
göz önüne alınmasını
gerektiriyor.**

REC Türkiye olarak Düzenleyici Etki Analizi çalışmanız kapsamında incelediğiniz beş AB direktifinden biri olan “Habitat Direktifi” hakkında kısa bir bilgi verebilir misiniz?

Resmi başlığı “Doğal yaşam alanları ile yabani fauna ve floranın korunmasına ilişkin Konsey Direktifi” olan ve kısaca “Habitat Direktifi” olarak anılan direktif, 1992 yılında yürürlüğe girdi. Direktif, 1979 tarihli Kuş Direktifi ile birlikte AB doğa koruma mevzuatının temel bir bileşeni. Direktif’in temel amaçları şöyle: Avrupa’daki doğal habitatların, yabani flora ve faunanın korunması yoluyla biyolojik çeşitlilik kaybının durdurulması; doğal habitat ve türlerin devamlılığının sağlanması ve gerektiğinde restore edilmesi.

Burada, vurgulanması gereken önemli bir nokta var: AB doğa koruma

mevzuatı, Türkiye’de yıllardır alışageldiğimiz koruma anlayışından farklı bir anlayış gözetiyor. Bir yandan doğayı korumayı hedeflerken, diğer yandan insan topluluklarının sosyal ve ekonomik faaliyetlerini de dikkate alıyor. Türkiye’de korumacılık anlayışı uzun bir süre yasaklama temelli olduğu için, doğa koruma çabaları, toplumdan gereken desteği alamıyordu. AB mevzuatı, doğal alanların yönetim planları yapılırken, beşeri ihtiyaçların da göz önüne alınmasını gerektiriyor.

Bu kapsamda, Türkiye’de hayata geçmesi sonrasında Direktifin nasıl bir etkisi olacağını da saptamaya çalışıyorsunuz. Düzenleyici Etki Analizi (DEA) olarak adlandırılan bu süreç ne durumda?

Doğru. REC Türkiye, Mart 2009’da

başlayan, Çevre ve Orman Bakanlığı’nın ana yararlanıcısı olduğu üç yıllık bir proje yürütüyor. Projenin başlığı “Çevre Alanında Kapasite Geliştirme”. Düzenleyici Etki Analizi (DEA) ise, bu projenin önemli bileşenlerinden biri. DEA temel olarak şu soruları yanıtlamayı hedefliyor: Bir yasal düzenleme yürürlüğe sokulmadan önce, bu yeni düzenlemenin olumlu ve olumsuz etkileri neler olacak? Düzenleme yapmayı gerektiren sorunu gerçekten çözebilecek mi? Öngörülmeden bazı maliyetler doğuracak mı? Ve karşılığında neler kazandıracak? Bu sorular, düzenleme yürürlüğe sokulmadan önce yanıtladığı takdirde, eğer düzenlemenin eksik yönleri varsa, karar mercileri bunları tamamlama fırsatı buluyor. Hatta olası düzenlemenin olumsuz etkilerinin daha fazla olacağı anla-

Mevzuat

şılıyorsa, belki de yeni düzenlemeden vazgeçiliyor ve mevcut durum sürdürülüyor.

REC Türkiye de bu proje kapsamında, beş AB direktifinin Türkiye’de hayata geçirilmesi durumunda, hem olumlu hem olumsuz ne tür etkiler ve maliyetler doğuracağını irdeliyor; Habitat Direktifi bunlardan biri. Beş direktifin de çalışmaları halen sürüyor.

ABD ve AB coğrafyasında DEA uygulamasının 20 yıl kadar bir geçmişi var. Türkiye’de ise DEA, Şubat 2006 tarihli “Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” kapsamında ele alınıyor. Geçen beş yıl içinde özellikle Başbakanlık bünyesinde DEA ile ilgili altyapı çalışmaları yürütüldü. Henüz AB ve ABD düzeyinde yaygınlık kazanmamış olsa da, Türkiye’de DEA ile ilgili yapılan çalışmalar uluslararası uzmanlar tarafından da olumlu değerlendiriliyor. REC Türkiye’nin yürüttüğü DEA çalışmalarının ve benzerlerinin, Türkiye’de DEA uygulamasının kurumlaşmasına katkısı olacağını umuyoruz.

Bilim insanları ve bireylerin bu konudaki görüşlerini de almak istediğinizi ve bu konuda bir çalışma yaptığınızı

biliyoruz. Bize biraz bu konuda bilgi verebilir misiniz?

Danışma ve veri toplama süreci, DEA uygulamasının belki de en önemli bileşeni. Bir DEA çalışmasının başından sonuna dek, farklı kademelerde, toplumun farklı kesimlerinden bireylerin ve kuruluşların görüşlerine başvurmak ve veri toplamak gerekiyor. Ele alınan yasal düzenlemenin niteliğine göre, bazen çok tanımlı, belli bir sektörde çalışan paydaşlarla bunu yürütüyorsunuz. Bazen de, Habitat Direktifi’nde olduğu gibi, Türkiye’deki hemen bütün kurum ve kuruluşlarla, bireylerle, sivil ve yerel örgütlerle,

farklı alanlardaki uzmanlarla bu danışma sürecini yürütmeniz gerekiyor. Hemen tüm kamu kurumlarının merkez teşkilatları bu süreçte yer alıyor; kalkınma veya çevre konusunda çalışan sivil toplum kuruluşları, özel sektör ve bu sektörün şemsiye kuruluşları, meslek odaları, bilimciler ve nihayetinde koruma çalışmalarından etkilenecek bütün bireyler, Habitat Direktifi’ndeki danışma sürecinin kapsamına giriyor.

Bir de şunu vurgulamak gerek: Karar alma süreçlerine bireylerin ve ilgili tüm paydaşların katılması, AB felsefesinin bir parçası. Bu şekilde,

e-fatura kesin ödemelerinizin faturasını doğaya kesmeyin!

e-fatura uygulamasına Gelir İdaresi Başkanlığı'nın entegrasyon onayını alan ilk kurumsal kaynak planlaması yazılımı: **NETSİS**

e-fatura nedir?

Tanımlanan standartlara uygun olarak elektronik belge biçiminde düzenlenen faturaların, dolaşımını güvenli ve sağlıklı bir biçimde sağlamak amacı ile GIB tarafından oluşturulan bir uygulamadır. Uygulamadan anonim şirket ile limited şirket statüsünde bulunan tüm şirketler yararlanabiliyorlar.

**Doğaya saygılı "Yeşil" yarınlar için
bugün Netsis e-fatura uygulamasına geçin!**

NETSİS

Yeşil**BT**

444 0 182

Mevzuat

alınan kararların olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi ve kararların olabilecek en geniş kesim tarafından sahiplenilmesi sağlanıyor. Yani, DEA kapsamında yürüttüğümüz danışma uygulaması, AB'nin yaklaşımıyla da örtüşüyor.

Bireyler ve bilim insanları bu sürece nasıl katılacak? Ve bu katılımdan ne gibi bir çıktı-yarar bekliyorsunuz?

Bilimciler ve bireyler, Habitat Direktifi'nin Düzenleyici Etki Analizi çalışmasındaki önemli paydaşlardan. Özellikle doğabilimcilerden, Türkiye'deki doğal değerlerin eksiksiz bir envanterinin çıkartılması için ne kapsamda çalışmalar yapılması gerektiği ve bunun maliyetinin ne olacağı konusunda bilgi almaya çalışıyoruz. Bu tür araştırmalar çalışılan habitat türüne göre değişiyor, dolayısıyla çok farklı bilimsel disiplinlerin katkısını gerektiriyor. Bilimcilerle, Habitat Direktifi'nin uygulanmasıyla ortaya çıkacak olumlu ve olumsuz etkileri de soruyoruz ve direktifin uygulanması konusunda yöntem önerilerini alıyoruz. Şimdiye dek bir grup bilimciye doğrudan ulaşma imkanımız oldu, bunu odak grup toplantıları ve karşılıklı görüşmeler şeklinde gerçekleştirdik. Görüşme fırsatı bulamadığımız bir grup bilimciye posta veya e-posta ile gönderdik. Doğrudan tanımadığımız veya adreslerini bilmediğimiz uzmanlara ise, internetteki soru formu ile ulaşmayı hedefliyoruz.

Bireylerden ise özellikle şunları öğrenmeyi hedefliyoruz: AB doğa koruma uygulamalarıyla ilgili bilgileri ve algıları nasıl? Türkiye AB üyesi olduğu takdirde bu uygulamalardan kendi yaşamlarının nasıl etkileneceğini düşünüyorlar? Nelerden endişe duyuyorlar veya nelere olumlu bakıyorlar? Uygulama için önerileri neler?

“Bir DEA çalışmasında toplumun farklı kesimlerinden bireylerin ve kuruluşların görüşlerine başvurmak ve veri toplamak gerekiyor”

Toplanan bilgiler çalışmamıza, Habitat Direktifi'nin Türkiye'de uygulanmasının etki ve maliyetlerini hesaplama açısından ışık tutacak. Ama daha önemlisi, bu direktifin olumsuz etkiler ve maliyetleri en aza indirerek uygulanması konusunda ne tür seçeneklerimiz olduğunu göreceğiz. Danışma sürecine <<http://www.duzenleyici.etkianalizi.info/>> adresinde bulunan soru formunu doldurarak katılmak mümkün.

İnternet üzerinden gerçekleşen bu tür bir danışma yöntemi, Türkiye'de ilk kez mi yaşanacak? Dünyada başka örnekleri var mı?

Bildiğimiz kadarıyla bir yasal düzenlemenin hayata geçirilmesinden önce Türkiye'de internet ortamında böyle bir danışma süreci yürütülmedi. Za-

ten REC Türkiye'nin projesinden önce Türkiye'de yapılmış DEA çalışmasının sayısı çok az. Ama şunu söyleyebilirim; doğa koruma mevzuatı konusunda daha önce bir DEA çalışması yapılmadı Türkiye'de, dolayısıyla İnternet ortamındaki bu danışma uygulaması, doğa koruma açısından bir ilk.

İlgili paydaşları, danışma ve karar alma sürecine dahil etme uygulaması, AB'de yaygın bir uygulama ve internet de bu uygulamanın gereçlerinden biri. Avrupa Komisyonu, önemli karar alma aşamalarında internet ortamında danışma çalışmaları yürütüyor. Örneğin, <http://ec.europa.eu/environment/consultations/natura2000_en.htm> adresinde halen yayında olan ve 17 Şubat'a kadar katkı verilebilecek bir soru formu var: Natura 2000 koruma sahalarının mali kaynağının nasıl sağlanacağına ilişkin bir danışma süreci bu. AB'nin bu uygulamasının ilginç yanı, AB üye ülkelerinin dışından da sürece katılabilmeniz. Yani bir Türk vatandaşı olarak, şu anda bile Natura 2000 sahalarının geleceğine ilişkin bir karar alma sürecine dahil olmanız mümkün. ○

Eksikliğini hissetmediğiniz o şeyleri biz yok ediyoruz

Çalışınca oluyor.

☎ KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

PLASTİK

Asıl Yoksulların Düşmanı

Bilenler bilir: Amerika'da, 1984 yılından beri, kâr amaçlı olmayan ve çeşitli alanlarda zihin açıcı fikirlerin sunulduğu bir konferans organizasyonu vardır: TED. Naomi Klein'dan Al Gore'a, Douglas Adams'dan Isabel Allande'ye, Julian Assange'dan Elif Şafak'a (sanırsız orada konuşan tek Türk!) farklı coğrafyalardan, alanlardan ve düşüncelerden insanların çarpıcı sunumlarının yer aldığı TED sitesinde bir gün Van Jones'a rastladık. Kısa bir süreliğine, Obama'nın Yeşil İşlerle ilgili Özel Danışmanlığını da yapan Van Jones, plastikle sosyal eşitsizlik ve yoksulluk arasında öyle bir bağlantı kuruyor ki, bunu EKOIQ okurlarıyla paylaşmamak olanaksızdı. Şimdi TED Konferansında konuşan Van Jones'a bağlanıyoruz ve "istirdiye mi daha akıllı, yoksa biz mi?" sorusuna yanıt aramaya başlıyoruz.

Çeviri: Başak GÜNDÜZ

“ Bugün burada bulunduğum ve son derece önemli olduğunu düşündüğüm bir konu üzerine konuşacağım için çok memnunum. Plastiğin gezegen ve diğer türler üzerindeki korkunç etkileri üzerine çok fazla konuşuyoruz ama plastik insanlara da zarar veriyor. Özellikle de yoksul insanlara. Plastiğin üretim aşamasında, kullanım aşamasında ve yok edilme aşamasında en çok zarar görenler yoksul insanlar. BP'nin petrol sızıntısı olayında herkes, son derece geçerli nedenlerden dolayı oldukça sinirlendi. “Tanrım, bunca petrol denize karıştı, çok korkunç, oradaki canlı sistemlerini mahvedecek, bu petrol körfezde yaşayan insanlara zarar verecek” diye düşündüler. Ama insanların düşünmedikleri şey şu: Peki ya petrol kıyıya güvenli bir şekilde varsaydı? Peki ya petrol aslında gitmesi istenilen yere ulaşsaydı? Sadece petrolün arabalarda kullanılmasından ve küresel ısınmaya neden olmasından bahsetmiyorum. “Cancer Alley” (Kanser Geçidi) adı verilen bir yer var. Bu adın verilmesinin nedeni, petrokimya endüstrisinin o petrolü alıp plastiğe dönüştürmesi ve bu işlemin, orada yaşayan insanların ömürlerini kısaltıyor olması. Petrol ve petrokimya ürünleri sadece denize döküldüğünde sorun yaratmıyor. Bu olmadığında da sorun var. Bizim çoğunlukla göremediğimiz nokta, plastik gibi kullanıp attığımız ürünlere sahip olabilmemiz için yoksul insanların ödedikleri bedel.

Çoğunlukla göremediğimiz başka bir şey de yoksul insanların sadece üretim aşamasında değil, kullanım aşamasında da zarar gördüğü. Belli bir gelir düzeyine sahip olan bizler, “seçim şansı” denen bir şeye sahibiz. Bir işiniz olup çok çalışmanızın ve işsiz olup parasız kalmamanızın nedeni, seçim şansınızın bulunması. İçinde tehlikeli, zehirli plastik madde bulunan ürünleri kullanmama seçimine sahibiz ama yoksul insanların ne yazık ki böyle bir seçim şansı yok. Bu nedenle içeriğinde tehlikeli kimyasallar bulunan ürünleri alan kişiler çoğunlukla düşük gelirli insanlar ve onların çocukları da bu ürünleri kullanıyor. Bu insanlar çok daha fazla plastik tüketiyor ve bazılarımız “Öyleyse başka bir ürün al-

ınlar” diyor. Ama yoksulsanız böyle bir seçim şansınız olmuyor. Çoğunlukla en ucuz ürünü almanız gerekiyor ve en ucuz ürün de çoğunlukla en tehlikeli ürün oluyor. Plastik, üretim aşamasında Louisiana’daki “Cancer Alley”deki insanlarda olduğu gibi kansere yol açıyor ve insanların ömrünü kısaltıyor; kullanım aşamasında yoksul çocuklara zarar veriyor ve yok edilme aşamasında da bedeli yine yoksul insanlar ödüyor. Ofisinizde, pet şişesindeki suyunuzu içip onu doğrudan çöpe atıyorsunuz. Hayır, erdemli biri olup, iyi bir şey yaptığınızı düşünerek diğer plastiklerle beraber geri dönüşüm kutusuna atıyorsunuz. Sonra iş arkadaşınıza bakıp “Seni cahil, plastik şişeni diğer çöpe mi attın? Ben benimkini geri dönüşüm kutusuna attım” diyorsunuz. Bunu, ahlaki bir değerlendirme olarak kullanıyoruz. O an için kendimizi iyi hissediyoruz. Belki siz değil, ama ben öyle hissediyorum. Ancak o küçük şişenin devam eden yolculuğunu izleyebilseydik, görecektimizden şaşkına uğrardık. O şişe genellikle bir gemiye koyuluyor, okyanusun diğer tarafına geçiyor ve elbette bunun belli bir maliyeti oluyor. Sonunda gelişmekte olan bir ülkeye, çoğunlukla da Çin’e varıyor. Sanırım zihnimizde olayı şöyle canlandırıyoruz; biri o küçük şişeyi alıp, ona şöyle diyor, “Oh, küçük şişe, merhaba, seni gördüğümüze çok sevindik, insanla-

ABD'nin Louisiana eyaletinin St. Gabriel bölgesinde ardi ardına yaşanan kanser vakaları, bölge sakinlerini harekete geçirdi. Bu dramın sebebi hiç kuşkusuz, bölgedeki yoğun petrokimya endüstrisiydi.

Kanser Geçidi!

ABD'nin Louisiana eyaletinin St. Gabriel bölgesinde yaşayan bir grup sakin, 1987 yılında oturdukları bölgeyi böyle adlandırmaya başladılar: Cancer Alley (Kanser Geçidi). Petrol rafinerileri, petrokimya tesisleriyle dolu olan bölgede yaşanan kanser vakalarındaki hızlı artış herkesin dikkatini çekmişti. Yarım millik

küçük bir yerleşim alanında yedi kanser vakası yaşanması bu ismin konulmasının ilk habercisiydi. Sonraki yıllarda vakalar bütün bölge boyunca arttı. 2002 yılındaki verilere göre, Louisiana, ABD'nin ikinci en yüksek kanser vakası oranına sahipti. Greenpeace de, Cancer Alley'i, "Yerkürenin En Zehirli Noktaları"ndan biri olarak duyuruyor.

"Kullanıp atacağımız herhangi bir şeye sahip olmama görüşü; tek kullanımlık kaynaklara sahip olmama, kullan-at türlere sahip olmama ve kullan-at insanlara sahip olmama demektir. Çöpe atacak bir gezegenimiz ve çöpe atacak çocuklarımız yok"

ra ne de iyi hizmet ettin." Sonra o küçük şişeye biraz masaj yapıyor, hatta ona şişe madalyası takıyorlar. "Peki, şimdi ne yapmak istersin?" diye soruyorlar. O da, "Doğrusu bilemiyorum..." diye cevap veriyor. Ama olaylar hiç de bu şekilde olmuyor. O şişe yakılıyor. Pek çok gelişmekte olan ülkede plastiğin geri dönüşümü, plastiğin yakılması anlamına geliyor. Bu da büyük miktarda zehirli kimyasal salımına neden oluyor. Ve yine insanları öldürüyor. Yani, "Cancer Alley"de yaşayanlar gibi, petrokimya merkezlerinde bu ürünleri üreten yoksul insanların, bu ürünleri büyük oranda tüketen yoksul insanların ve sürecin en sonunda, bu ürünlerin geri dönüşümünde de yoksul insanların hayatları kısalıyor. Hepsi, bizim bu tür tek kullanımlık ürünlere olan bağımlılığımız yüzünden çok fazla zarar görüyor.

Şimdi şöyle diyor olabilirsiniz, "Evet, bu yoksul insanlar için çok kötü. Onlar için korkunç bir şey. Umarım biri onlara yardım et-

mek için bir şeyler yapar." Ama anlamadığımız şey şu: Biz burada, Los Angeles'teki kirli havayı temizlemek için çok çalıştık ama bugün Asya'da çok fazla kirletici üretim olduğundan ve çevre yasaları da Asya'daki insanları korumadığından, Kaliforniya'da elde ettiğimiz temiz havanın, toksin azaltımıyla ilgili elde edilen tüm kazanımın neredeyse tamamı, Asya'dan gelen kirli hava ile silinip yok oluyor. Yani hepimiz etkileniyor. Yoksul insanlar en önce ve en fazla etkileniyor ama kirletici üretimler, toksinlerin yakılması, Asya'da çevreci standartların olmaması, öyle çok hava kirliliğine yol açıyor ki, bu kirlilik okyanusun diğer tarafından buraya geliyor ve bizim Kaliforniya'daki kazanımlarımızı sıfırlıyor.

1970'lerdeki durumumuza geri döndük. Hepimiz tek bir gezegenin üzerinde yaşıyoruz ve bu sorunların kökenine inebilmemiz gerekiyor. Bana göre bu sorunun kökeni, "kullan-at" fikrinin kendisi. Gezegene ve yoksul insanlara yaptıklarımız arasındaki ilişkiyi görebilirsene, çok rahatsız edici ama aynı zamanda da çok yardımcı bir bakış açısına ulaşırsınız. Gezegeni tahrip etmek için, insanları tahrip etmeniz gerekir. Ama insanları tahrip etmeyeceğiniz bir dünya yaratırsanız, gezegeni de tahrip edemezsiniz. Şu anda bulunduğumuz noktada iki ayrı fikir olan sosyal adalet ve ekoloji, günün sonunda tek bir görüş haline geliyor. Kullanıp atacağımız herhangi bir şeye sahip olmama görüşü; tek kullanımlık kaynaklara sahip olma, kullan-at türlere sahip olmama ve kullan-at insanlara sahip olmama demektir.

Çöpe atacak bir gezegenimiz ve çöpe atacak çocuklarımız yok. Hepsi çok değerli. Hepimiz bu temel anlayışa döndükçe, eyleme geçmek için yeni fırsatlar ortaya çıkmaya başlar. Yeni bir bilim olan Biyomimetik (Biomimicry) aynı zamanda çok önemli bir sosyal adalet fikridir. Biyomimetik, tüm türlerin sahip olduğu bilgeliğe saygı duymak demektir. Bu arada, demokrasi de tüm insanların aklına ve varlığına saygı duymaktır, ama ona daha sonra geleceğiz. Bizlerin, o gurur duyduğumuz beyin korteksimizle ve diğer özelliklerimizle, oldukça zeki türler olduğumuz ortada. Mesela sert bir madde yapmak istiyoruz. Toprağı kazıp bir şeyler çıkarıyoruz, fırınlarda yakıyoruz, vakumluyoruz, kirletiyoruz, gazlar, zehirli dumanlar... Sonra da sert bir şey elde ediyoruz. Ne kadar da zekiyiz. Ama ardımıza baktığımızda koca bir yıkım var. Ve bir istiridye kadar zeki değiliz. İstiridye kabuğu serttir. Vakumlar yok, fırınlar yok, zehir yok, kirlilik yok. Öyle görünüyor ki, diğer türler bugün bizim ihtiyaç duyduğumuz birçok şeyi biyolojik süreçleri kullanarak yaratmanın yolunu çok uzun zaman

önce bulmuşlar. Doğa, herhangi bir şeyi nasıl en iyi şekilde kullanacağını biliyor. Biyomimetik verdiğimiz anlayışla bilim insanlarımız sonunda diğer türlerden öğrenecek çok şeyimiz olduğunu fark ediyorlar. Bir fareyi alıp deneyler yaparak ve onu istismar ederek değil. Diğer türlere saygı göstererek. Başardıkları şeye saygı göstererek. İşte buna biyomimetik deniyor. Bu, sıfır atık üretimine, sıfır kirletici üretime kapıyı açıyor. Aslında, gezegeni kirletmeden yüksek standartlı ve yüksek kaliteli bir yaşam sürebiliriz. Tüm türlerin taşıdığı bilgiye saygı gösterme fikri, yani biyomimetik anlayışı, bütün insanların aklına ve taşıdığı değere saygı göstermek olan demokrasi ve sosyal adalet fikri ile birleşerek bize farklı bir toplum sunacak, farklı bir ekonomimiz olacak. Dr. Martin Luther King'in gurur duyacağı, yeşil bir topluma sahip olacağız. Hedef bu olmalıdır. Ona ulaşmanın yolu da öncelikle "kullanat" anlayışının sadece bahsettiğimiz türlere zarar vermediğini, aynı zamanda toplumumuzu da yozlaştırdığını kabul etmektir.

"Yeni bir bilim olan Biyomimetik (Biomimicry) aynı zamanda çok önemli bir sosyal adalet fikridir. Biyomimetik, tüm türlerin sahip olduğu bilgeliğe saygı duymak demektir."

Çevre

"Bir çocuğa mı sarılacaksın, bir ağaca mı? Seç. Plastik gibi konularla ilgilenmeye başladığınızda aslında her şeyin birbiriyle ilişkili olduğunu kavırıyorsunuz. Neyse ki pek çoğumuz iki kola sahip olacak kadar şanslıyız ve her ikisine de sarılabiliriz"

Burada, Kaliforniya'da yaşıyor olmaktan hepimiz gurur duyuyoruz. Seçimlerde şöyle şeyler dendiğini duyduk: "Hayatta bu eyalette olmaz, diğer eyaletler ne yapar bilemeyiz ama..." Çok gururluyuz. Evet, ben de gurur duyuyorum. Ama Kaliforniya'da dünyayı çevreci anlayışa yönlendirirken, insani olmayan durumlar da yaşıyoruz. Kaliforniya, 50 eyalet arasında en yüksek tutuklu oranına sahip olanlardan biri. Yani şu anda ahlaki bir meydan okumayla karşı karşıyayız. Çöp sahasından ölü malzemeleri kurtarma konusunda oldukça tutkuluyuz ama kimi zaman canlıları, insanları kurtarma konusunda o kadar tutkulu olmuyoruz. Dünyadaki nüfusun yüzde 5'ine, seragazi salımlarınmsa yüzde 25'ine sahip bir ülkede yaşıyoruz. Aynı zamanda da dünyadaki tüm tutukluların yüzde

25'ine sahibiz. Dünya üzerinde tutuklu olan dört kişiden biri, ABD'deki bir hapisanede bulunuyor. Bu yine, "kullan at" fikrine olan inancımızla bağlantılı bir durum. Bu hareket, seçim bölgesinin ötesine taşınmalı, büyüme- li, doğal konfor bölgemizin ötesine geçmelidir. Bu hareketin başarıya ulaşmasının, plastik gibi malzemelerden kurtulmanın ve ekonominin yön değiştirmesine yardım etmenin önündeki engellerden biri de insanların bu harekete şüpheyle bakması ve şöyle sorması, "Bu insanlar nasıl bu kadar tutkulu olabiliyor?" Yoksul insanlar, düşük gelirli insanlar, "Cancer Alley"den, Harlem'den veya Kızılderili yerleşim bölgesinden biri haklı olarak kendine şunu soruyor: "Bu insanlar nasıl bir plastik şişenin, bir alüminyum kutunun ikinci bir şansa sahip olması konusunda bu kadar tutkulu olabiliyor da benim oğlumun başı derde girip hapisaneye gönderildiğinde onun ikinci şansı olmuyor?" Bu hareket, "Bizim atılacak malzemelerimiz yok, bizim atılacak ölü materyallerimiz yok" diyecek kadar ateşli olabiliyor da, nasıl "Cancer Alley'de olduğu gibi, hayatların, toplumların gözden çıkarılmasını kabul edebiliyor? Artık yürüttüğümüz bu hareketle gerçekten gurur duymak için bir şansımız var.

Bunun gibi konuları ele almak, diğer hareketlere ulaşmak için çağrıda bulunma ve daha fazla konuyu kapsayıp büyüme fırsatı veriyor. Sonunda içinde bulunduğumuz bu çılgın ikilemden çıkabiliriz. Pek çoğunuz iyi ve yumuşak kalpli insanlarsınız. Gençken tüm dünya sizi ilgilendiriyordu ve belli bir noktada, biri size bir konu seçmenizi söyledi. Tüm sevginizi ve tutkunuzu tek bir konuya odaklamanız söylendi. Size şöyle dendi: "Tüm dünyayla ilgilenemezsin, ya ağaçlar üzerine çalışacaksın ya da göçmenler". Tek bir konuyla sınırlı kalmanız gerekti. Ama aslında size şunu söylüyorlardı: "Bir çocuğa mı sarılacaksın, bir ağaca mı? Seç". Plastik gibi konularla ilgilenmeye başladığınızda aslında her şeyin birbiriyle ilişkili olduğunu kavırıyorsunuz. Neyse ki pek çoğumuz iki kola sahip olacak kadar şanslıyız ve her ikisine de sarılabiliriz. Çok teşekkürler." ○

Van Jones Kimdir?

Yeşil ekonomi ile yeni istihdam alanları yaratılması arasındaki ilişki üzerine araştırmalar yapan Anthony Van Jones aynı zamanda, yeşil ekonomi üzerine çalışmalar yapan Green for All isimli STK'nın ve Kaliforniya, Oakland bazlı insan hakları örgütü Ella Baker Center'in kurucusudur. "The Green Collar Economy: How One Solution Can Fix Our Two Biggest Problems"

(Yeşil Yakalı Ekonomi: Bir Sorunu Çözmek, İki Büyük Sorunumuzu Halletmemize Nasıl Yardım Edecek) isimli bir kitabın yazarı da olan Jones, 2009 yılında Başkan Obama tarafından Yeşil İşlerle İlgili Özel Danışmanlığına atandı. Bu görevinden bir süre sonra istifa eden Van Jones, misafir öğretim görevlisi olarak Princeton'da dersler vermeye devam ediyor.

The Biofore Company **UPM**

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE VERİM BIOFORE'DA BİRLEŞTİ

Sürdürülebilirlik ve verim, "Biofore" şirketi UPM için bir elmanın iki yarısı gibidir. İşimizin tamamı, odun esaslı biyokütleyi sürdürülebilirlik ve sorumluluk anlayışıyla mümkün olan en iyi biçimde kullanmaya dayanır.

Günümüzde bunun anlamı, daha ince ve hafif malzemeler geliştirmektir. Kağıt üretimi için geri kazanılmış kağıt kullanmaktır. Plastik artıkları, yenilikçi kompozit malzemeler şeklinde yeniden kullanmaktır. Biyoenerji üretmek ve biyoyakıt geliştirmektir.

Bizler, sürdürülebilirlikte de öncü olmayı hedefliyoruz. Mecbur olduğumuz için değil. Bunu seçtiğimiz için.

Detaylı bilgi için lütfen www.upmbiofore.com adresini ziyaret ediniz.

UPM – The Biofore Company

UPM, biyo ve orman sanayi entegrasyonunun yeni, sürdürülebilir ve inovasyona dayalı bir geleceğe taşınmasında liderlik etmektedir.

Fuar

Tufan Atalayman: “Kredi Kartına Gelince Zengin, Organik Ürüne Gelince Fakir Sayılıyoruz”

Türkiye'nin ilk ekolojik gıda fuarlarının yaratıcısı ve ADSF Fuarcılık şirketinin Genel Koordinatörü Tufan Atalayman, sektörün nabzını en iyi tutanlardan biri. Mayıs ayında düzenlenecek olan, Türkiye'nin tek organik ürün fuarı Ekoloji İzmir 2011'in hazırlık çalışmalarını sürdüren Atalayman, “Önümüzdeki 10 yılda bu işin Türkiye’de ciddi bir farkındalık ve bilinçle artacağına inanıyorum” diyor.

Fotoğraflar: Volkan DOĞAR

Ekoloji Fuarları fikri ilk nasıl doğdu?

1980'den beri ayakkabı ve ayakkabı yan sanayi fuarları düzenliyordum. Yeni bir konu lazımdı ama başkasının yaptığı bir konunun üzerinden gitmektense Türkiye'de hiç varolmayan bir proje oluşturmak istedik. Türkiye'de sertifikalı organik gıdaların ürettiğini biliyor ve izliyordum ama ne pazar hacmini biliyordum, ne de üretim bölgelerini. Fuarın paydaşlarının kim olabileceği konusunda da bir fikrim yoktu.

Hangi seneden bahsediyorsunuz?

1999 yılıydı. Nürnberg'de düzenlenen organik gıda fuarı Biofach'ı internet üzerinden araştırmıştık ama konunun Türkiye'de nasıl bir uygulama alanı bulabileceğini bilemiyorduk. 1999'la 2001 arasında bu sektörü, sektörün dilini, ihtiyaçlarını, kimlerle nasıl bir paydaşlık sistemi kurabileceğimizi araştırdık ve Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde ETO, yani Ekolojik Tarım Organizasyonu örgütüyle tanıştık. Bu-

nunla ilgili İzmir'de bazı tanıtım toplantıları gerçekleştirdik. Ve değişik paydaşlarla beraber 2001 yılında İstanbul'da, Ekoloji İstanbul Çevre ve Çevre Teknolojileri Fuarını düzenledik. Bu Fuarın içine sertifikalı organik ürünleri, doğal ürünleri, çevre teknolojilerini ve bazı sivil toplum örgütlerini aldık. Fakat sonra, rüzgâr enerjisi, güneş enerjisi, arıtma tesisleri ve çevre teknolojileriyle organik gıda üretimini bir araya getirmenin çok da fazla anlamlı olmadığını fark ettik. Konsept çok fazla genişlemiş oluyordu. İkincisinde konuyu birazcık daralttık, çevre teknolojilerini bir kenara ayırdık. Sadece organik ürünler dedik ama bu sefer de bir fuar oluşturacak kadar firmaya ulaşamadık. Fuarın içine biraz da "doğal ürünleri" almak zorunda kaldık.

Nihayet Beşiktaş Akaretler'de, şimdiki Başbakanlık Çalışma Ofisinin olduğu yerde düzenlediğimiz üçüncü organizasyonda yavaş yavaş sertifikalı organik ürün üreticileri Fuarın içine

girmeye ve kendilerini ifade etmeye başladılar. Sonra orası Başbakanlık'a tahsis edilince kendimizi kapının önünde bulduk ve Askeri Müze'ye taşındık. Birkaç yıl orada yaptık, sonra orası biraz dar gelmeye başladı. Sonunda kalktık Dünya Ticaret Merkezi 11 Numaralı Salon'a gittik. 11 Numaralı Salon'da da birkaç kez düzenledik.

Tam bu esnada ETO yönetim ve yaklaşım değiştirdi; İzmir'de Ege İhracatçı Birlikleriyle birlikte 2008'de sertifikalı organik ürün üreticilerinin Arama Toplantılarını düzenlemeye başladı. Bu arama toplantılarına birçok başka fuarcılık firması da davet edildi ama sadece bir firma, o da dinlemek için geldi ve "Ben bu sektörü, sektörün ihtiyaçlarını ve hedeflerini bilmiyorum" diyerek ayrıldı. Geride bizimle beraber İzmir Fuarcılık Hizmetleri A.Ş. (İZFAŞ) kaldı. İZFAŞ, İzmir'de olmanın verdiği bir özgüvenle toplantının sonuna kadar kaldı ama onların da söyleyecek fazla bir şeyi yoktu. Biz onca yıldır ciddi bir birikim oluşturmuştuk. Kim, ne-

Fuar

rede, neyi üretiyor, Türkiye'nin hedefi ne, ihtiyacı ne gibi şeyleri netleştirmiş-tik. Arama toplantılarının sonunda şöyle bir karar çıktı: "Bu sektör ihra-catta belli rakamlara ulaştı. Şimdi yurt içindeki pazar payını üç-beş-on kez da-ha büyük bir hale getirmek için güç bir-liği yaratılmalı. İhracatçılar Birli-ği'nden destek alınmalı. İçeride bir Ekolojik Ürün Tanıtım Grubu oluşturu-lmalı. Bu grup, Turizm Bakanlığı'nın Türkiye tanıtım kampanya bütçelerin-den destek sağlamalı."

Karar olarak bunlar mı alındı?

Prensip kararı olarak bunlar alındı. Arkasından altı ay sonra ikinci bir top-lantı yapıldı ve bu hedeflerin araştırıl-dığı, tartışıldığı ve etaplandırıldığı bir sonuç bildirgesi yayınlandı. Bu sonuç bildirgesinde de İstanbul'da yapılmak-ta olan Fuarın İzmir'e taşınmasına ka-rar verildi.

Neden İzmir?

Çünkü Türkiye'nin neresinden orga-nik bir ürün ihraç etmek isterseniz yolunuz Ege ihracatçı Birlikleri (EİB) üzerinden geçmek zorundadır çünkü

"Uganda'da daha ucuz domates buldum, ben onu getireceğim" demek ekolojik üretim ve tüketim felsefesine aykırı. Bu kadar karbon salımına neden olup organik ürünü buraya getirmenin bir anlamı yok"

"Organik Mango Yemenin Bir Anlamı Var mı?"

2011 İzmir Ekoloji Fuarına enteresan başvurular da var: Organik tarım ürünleri ithal eden firmalar fuara katılmak istiyor. Ama bu konuyu daha değerlendiriyoruz, henüz karar vermedik.

Aslında ayağınıza kurşun sıkmak gibi bir şey bu. "Serbest ekonomi" anlayışı için normal bir durum olabilir ama "Uganda'da daha ucuz domates buldum, ben onu getireceğim" demek ekolojik üretim ve tüketim felsefesine aykırı. Bu kadar uzaktan, bu kadar karbon salımına neden olup organik ürünü buraya getirmenin bir anlamı yok diye düşünüyorum. Ticari olarak akıllıca olabilir ama organik ürün

tüketip, organik yaşamaya çalışan birisinin felsefesine aykırı. Yerel ürünleri tüketmek daha doğru. Birilerini yargılamak için söylemiyorum ama organik mango yemenin bir anlamı var mı? Mango orada yenmeli, domates burada yenmeli. Organik lüksü olup olmayacağı tartışılır ve tartışılmalı. Çünkü bunu naklederken, ambalajlarken çevreye verdiğiniz zarar organik lüksünüzden çok daha fazla. Doğayı çapalayarak, doğaya temas ederek yaşama felsefesinde olanların, çevreyi bu kadar olumsuz etkileyecek koşullar yaratan bir lüksü satın almalarını çok da anlamlı bulmuyorum.

EİB, organik ürün konusunda koordi-natör birlik konumundadır. Dolayı-sıyla EİB bu konuda belki hepimizden daha fazla bilgi birikimine sahiptir. Ayrıca sektörün birçok aktörü de Ege'dedir.

Bu çerçevede İZFAŞ'la görüşmelere başladık ve dedik ki, "İstanbul'da fiili olarak sekiz kez düzenlediğimiz bu Fu-arda çok ciddi kârlar elde etmedik. Hatta zarar ettik. O dönem bu zararı, yaptığımız başka fuarların gelirleriyle dengeledik. Ama Fuar İzmir'e taşınır-ken artık bu zarara tahammülümüz yok. Öyle bir organizasyon yapalım ki, zarar etmeyelim, zararı paylaşmak zo-runda kalmayalım".

Sonuç ne oldu peki?

İzmir Ekoloji 2010 Fuarında öncekinin neredeyse iki buçuk katı zarar ettik! Yer ve zaman değişikliği önemli etki yaptı. Bu değişikliği telafi edebilmek için daha fazla enerji harcamamız la-zımdı. Başarılı bir Fuar oldu ama biz ta-nıtım için o kadar çok para harcadık ki!

Şimdi Mayıs ayında düzenlenecek 2011 organizasyonuna hazırlanıyor-sunuz. Durum nasıl?

Aşağı yukarı 2010 cirosunun yüzde 100 üzerine çıkabileceğiz. Bu durum, sektörün bu fuarı ciddi olarak kabul etmesi ve inanması anlamına geliyor. Ayrıca sadece Türkiye için değil, tüm bölge için de önemli bir organizasyon İzmir Ekoloji Fuarı. Şu an Yunanis-tan'da yıllardır yapılmakta olan buna benzer bir organizasyon iptal oldu. Ukrayna'da bizimkine benzer bir üre-tim artışı var ama hiçbir organizasyon yok. Suriye'de sertifika alıp organik üretime geçen tesisler var ama onların da kendilerini ifade edebilecekleri yer-ler yok. Dolayısıyla İzmir'deki bu odaklanma uluslararası ilişkilere de yansıyor, Fuarı enternasyonal hale bü-ründürüyor.

“İstanbul Ekoloji Günleri gibi etkinlikler organik ürünü tüketiciye tanıtmada çok önemli çünkü beş duyunuza hitap edebiliyor”

Bu yıl yurtdışından ve Türki cumhuriyetlerden bayağı bir katılım var.

Siz bu alanın bilgisine bütünsel ve dışarıdan bakabilen önemli bir gözsünüz. Organik ürün sektörünün bugün hâlâ ulusal pazara hitap etmemesi, hâlâ ulusal bir organizasyon düzenlemeyip ihracat fuarı gerçekleştirmesi ilginç değil mi?

Bu soruyu yanıtlamak için biraz işin başına dönmek lazım. 80’li yıllarda Avrupa’da organik ürün tüketim alışkanlıkları artmaya başladığında Avrupa’da bu ürünleri üretmek çok pahalıya mal oluyordu. Yoğun emek gerektirdiği ve emek de pahalı olduğu için. İkincisi toprakları zirai ilaç ve kimyasal gübrelere çok kirlenmişti. O zaman “Peki bu ürünleri nerede üretiriz” diye bir arayışa girdiler ve Türkiye’ye geldiler. Anadolu toprakları henüz o kadar kirlenmiş değildi. Ayrıca iklim ve flora çok uygundu; zengin bir ürün çeşitliliği vardı. 80’li yıllarda köylü Hüseyin Amca’yı ikna edip, tarlasında organik ürün ürettirip sonra da hepsini alıp götürerek başladı bu iş. Yani tamamen siparişle... 2000’li yıllara kadar üretimin yüzde 99,8’i ihraç oluyor-

du. Şimdi tablo şu: Konvansiyonel ürettiğiniz bir ürünü yurt dışına gönderdiğinizde üzerinde çıkan pestisit oranı yüksek olduğunda geri gönderiliyor ve biz onu burada “Aman Allahım! İhracat domatesleri geldi. Ne kadar güzel” diyerek tüketiyoruz. Oradaki “Bu, benim vatandaşımın zararlı. Üzerinde insan sağlığına zararlı bir zehir var. O yüzden bu ürünün ülkemize girmesine izin vermiyorum. Git çöpe dök” diyor. Oysa biz bunları keyifli, mutlu bir şekilde geri alıyoruz. Oysa organik ürün insan sağlığı, nesillerin sürebilmesi ve genetik yapımızı koruyabilmemiz için çok önemli. Ayrıca bu tip üretimde bir sürü kimyasal kullanmıyorsunuz ve dolayısıyla topraklarımız ve yeraltı sularımız kirlenmiyor.

Şu an tek tehlike yalnızca meyvenin üzerinde kalan yüzde 1’lik zehir değil, yeraltı sularına geçen büyük miktardaki zehir çok daha tehlikeli. Çünkü bu kaynakları temizlemek mümkün değil.

Peki, “Bu ürün sağlıklıdır” diye sertifikaya verilmiş ürünün çok büyük bir kısmını niye ihraç ediyoruz? Niye en azından bir kısmını biz tüketmiyoruz? Çünkü “Bunu kimse almaz” diyorlar.

İstanbul Ekoloji Günleri

İstanbul Ekoloji Günleri, Fulya Fuar & Kongre Merkezinde 2010 yılında ilk kez düzenlendi. İstanbul’daki fuarı İzmir’e taşıyınca, bir de ihracat ağırlıklı bir fuar haline gelince, ekonomik satın alma gücü biraz daha yüksek olan İstanbul’da iç pazar payını artırma hedefli bir fuar ihtiyacını açığa çıkardı. Ticaret ya da bilim, nereden bakarsanız bakın, boşluk kabul etmez. Biri o boşluğu doldurur. Dolayısıyla sektörün de talebi uygun bir tarihte İstanbul’da, nihai tüketiciyle üreticinin buluştuğu, fiesta gibi, perakende satışın olduğu, sohbetlerin, etkinliklerin düzenlendiği, standardı yüksek, hijyenik bir ortamda bir araya gelmek oldu. Biz de bunu gerçekleştirdik. Sanırım sektörün talebi de bunu daha kısa aralıklarla tekrarlayabilmek çünkü televizyon reklamıyla veya basın yoluyla insanların bu farkındalığı kazanmaları pek mümkün görünmüyor. Bu tip etkinlikler, beş duyunuza hitap ediyor. Dokunuyorsunuz, kokluyorsunuz, tadıyorsunuz.

Çevre bilinci veya doğru beslenme bilinci başlamışsa insanlar bunun arayışına giriyor. Yoksa zorla, “Gel sana mutlaka organik bir şey yedireceğim” dediğinizde kimse bakmıyor. Ya da “Bu elmada kurt deliği var” diyor. İyi ya, kurt yemişse, lezzetli ve sağlıklı bir şey demek ki!

“Biz fakir milletiz, insanlarımızı gider ucuzunu alır” diyorlar. Kredi kartı satmaya çalışınca Türkiye önemli bir pazar. Araba ve cep telefonu satarken Avrupa’nın en büyük pazarı oluyoruz da neden organik ürünün pazarı oluyoruz? Çok haklı bir soru bu.

Şöyle bir sorun yok mu? O domatesi almak istediğimizde de o rafta değil. Onu sunan bir yer de yok. Şimdi buradan çıksak alabileceğimiz bir yer var mı?

Fuar

Ocak ayında organik domates istiyor-sanız sizde bir arıza var demektir! Çünkü bu işin temelinde her ürünü mevsiminde tüketme alışkanlığını edinmek var. Ama eğer mayıs, haziran, temmuz veya ağustosta organik domates ihtiyacımız varsa, elinizi uzattığımız her yerde bulabilirsiniz. Talep ederseniz bulursunuz. Ama biz talep etmiyoruz ki.

Bunu değiştirecek olan kim peki? İnsanlar bir günde fındık yararlı diyerek fındık tüketmeye başlamadılar, bangır bangır reklamlar yapıldığı için böyle bir fikre eriştiler. Organik gıda için de aynı şeye ihtiyaç yok mu?

Kesin öyle. Ancak Fındık Tanıtım Grubunun lobi, pazarlık ve ekonomik gücü var. Böyle bir fon oluşturuldu, harekete geçildi ve sonuçları alındı. Ama organik ürün üreticilerinin böyle bir kabiliyeti ve gücü şimdilik yok. Bir de bu iş, nereden bakarsanız bakın biraz ütöpik bir iş olarak görülüyor.

Siz neredeyse kilitli bir durum tarif ediyorsunuz. Peki, bu kilit nasıl açılacak?

Çözüm anahtarı bende değil ama GDO'lu, konvansiyonel ve toprağı vahşi bir biçimde sömürerek yapılan üretimde sona doğru yaklaşıldığını düşünüyorum. En önemlisi insana ve çocuklara yapılan yatırım. Onlara bugün öğretilenler, yarın öbür gün bu talepleri daha doğru noktaya çekecek diye düşünüyorum. Bugünden bakınca dedelerimizin dünyasında her şey günlük gülistanlıktı. Belki ona göre de savaş vardı ama 2. Dünya Savaşı sırasında yaratılan çevre kirliliğinin üç katı sonraki 10 yılda yaratıldı. Savaştan bile kötü bir çevre kirliliği yaratıyoruz şu anda.

Ayrıca vahşi bir tüketim alışkanlığı var. Her tüketicinin hemen arkasında ona denk düşen bir üretim alanı var; o

“Her tüketicinin hemen arkasında ona denk düşen bir üretim alanı var; o üretimin arkasında da ona denk düşen bir çöplük var”

üretimin arkasında da ona denk düşen bir çöplük var. Dolayısıyla siz tüketimi ne kadar büyütürseniz, o vahşi üretim de, o çöplük de aynı oranda büyür. Şu an ciddi bir çöplük yaratıyoruz etrafımızda. Çin'de derelerin boza kıvamında aktığı söyleniyor. Onca kimyasal, onca üretim, bir o kadar da çevre kirliliği yaratıyor. Belki de çevreciler, Çin'e "Dur kardeşim, bu kadar üretme" diyecek çünkü yaşanacak bir çevre kalmıyor.

Üreteceksen de adam gibi, katma değeri yüksek üret. Bu dünyada yaşayabilmek için bu kadar vahşi tüketmek zorunda değiliz. Belki bu ekonomik krizlerle birlikte kapitalizm kendi kendini sorgulamaya da başlayacak. Başka çaresi yok. Ama bunun devrimle düzelmesi mümkün değil, evrimsel bir süreç gerekiyor.

Nihayetinde çevre bilinci hızla, geometrik bir şekilde artıyor. Bu artan bilinç mecburen üretimi de terbiye edecek. Çünkü insanlar sadece reklamlarla, şunla bunla satın almıyorlar...

Bu yönde bir zaman öngörünüz var mı?

Var. Önümüzdeki 10 yılda bu işin Türkiye'de ciddi bir farkındalık ve bilinçle artacağına inanıyorum. Çünkü Türkiye nüfusunun çok önemli bir kısmı kentlerde yaşıyor. Sanırım 102 tane TV kanalımız var. RTÜK Kanunu, tüm kanallara farkındalık yaratma konusunda her gün bir saat yayın yapma zorunluluğu getiriyor. Onlar bu görevi yerine getiriyorlar, ama herkesin uykuda olduğu sabah 04.30 ile 05.30 arasında! Eğer küçük bir ayar yapılırsa, kim en güzel dans ediyor, kim daha çok para kazanıyor programlarının yerine bir parantez açılabilirse, bu tip programlar dinlenir, izlenir hale gelebilir. Böylece bu konuda uzun zamanda çok yol almış birçok ülkeyi kısa zamanda yakalayabiliriz. Birkaç küçük farkındalıkla bu işi çok hızlı bir biçimde çözeceğimize inanıyorum. Çünkü bunu hak ediyoruz. ○

Bilim'den dört dörtlük başarı

TÜSİAD ve KalDer
(Türkiye Kalite Derneği)
"Mükemmellikte
Süreklilik Ödülü"

Sektörel Dernekler
Federasyonu (SEDEFED)
ve TÜSİAD Rekabet Forumu
(REF) Yılın En Rekabetçi
Şirketi Ödülü

bilim
İLAÇ

European Business Awards
Ruban d'Honneur Ödülü

**European
Business
Awards™**

CSR EUROPE
İşletme 2020
Türkiye Temsilcisi

Bilim İlaç, **mükemmelle ulaşmak** ilkesiyle çıktığı başarı yolculuğundaki iddiasını, kazandığı ödüller ile pekiştiriyor. Son olarak, 2'si uluslararası alanda olmak üzere toplam **4 büyük başarı** yaşayan Bilim İlaç, insana ve çevreye verdiği önemle sektöründe fark yaratmaya devam ediyor.

Yoksa İklim Değişikliğinin Asıl Mağduru Kadınlar mı?

İklim değişikliği dünyadaki herkesi etkileyecek, burası kesin. Ama etnik, sosyoekonomik, kültürel ve bölgesel farklılıklar da bu etkilenmenin derecelerinde rol oynuyor. Peki, toplumsal cinsiyet kalıplarında durum nasıl? Daha açık bir ifadeyle “kadınlar, iklim değişikliğinin neresinde?” Ancak tartışma sadece mağduriyet üzerinden de yürümüyor; kadınlar sorunun çözümünde de önemli bir anahtar olabilir.

Yazı: İdil ÇETİN

Toplumsal Cinsiyet

İster büyük bir metropolde bütün olanakların ayağının altında serili olduğu bir hayat sürüyor olsun, ister ömrü boyunca doğduğu köyden dışarı adımını atmadan tarlasını ekip biçedursun, yani birbirlerinden ne kadar farklı olursa olsun, artık hiçbir ayırım yapmadan, kimseye kıyak geçmeden dünya üzerindeki herkesi birbirine bağlayan bir sorunla karşı karşıyayız: İklim değişikliği. İklim değişikliği her ne kadar zengin fakir, genç yaşlı, kadın erkek demeden hepimizi ilgilendiren ve etkileyen bir sorun olsa da, her birimizin bu sorunla karşı karşıya kalış biçimi birbirine denk değil. Bu yazıda, iklim değişikliğinin farklı toplumsal gruplar üzerindeki etkilerini teker teker incelemek yerine son yıllarda iklim değişikliği tartışmalarında kendine küçük de olsa yer edinmeye başlamış bir konudan bahsedeceğim; iklim değişikliğinin cinsiyet gözetmesinden.

İklim değişikliğinin seragazi salımlarının ve karbon emisyonunun kontrol altına alınmasının ötesinde bir şey olduğu, bunun aynı zamanda insanların nasıl ve nerede yaşadığı, neler tükettiği, hangi haklara sahip ve hangilerinden mahrum olduğuyla ilgili olduğu dillendirilmeye başlandıkça, kadınların iklim değişikliğinden erkeklere göre daha fazla etkilendiği ve bu yüzden de iklim değişikliğiyle ilgili politikaların cinsiyet eşitsizliklerini göz önüne alması gerektiği de yüksek sesle söylenir oldu. Bir kadın iklim değişikliğinden nasıl olur da bir erkeğe göre daha fazla etkilenebilir sorusunun cevabı için, cinsiyet rolleri dağılımına bakmak gerekiyor.

Kadınlar Neden Daha Fazla Etkileniyor?

Dünyanın pek çok yerinde tarımsal işgücünün büyük bir bölümünü oluşturanlar, su taşıyanlar, yemek yapmak

İklim değişikliği yüzünden ekili alanların mahsul vermemesi, su kıtlığı ve ormanların tahrip olması gibi sorunlar en çok kadınları etkiliyor.

için yakacak madde toplayanlar kadınlar. İklim değişikliği yüzünden ekili alanların mahsul vermemesi, su kıtlığı ve ormanların tahrip olması gibi sorunlar bu nedenle en çok kadınları etkiliyor. Çevre koşullarındaki bu değişiklikler kadınların aileleri için besin, su ve yakıt elde etmek için evlerinden daha uzak mesafelere gitmelerini gerektiriyor. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun 2001'de yayınladığı Dünya Nüfusu Raporunda, ormanların tahrip olması ya da kirlilik gibi nedenlerle kadınların yakacak odun veya temiz su bulmak için harcadıkları zamanın arttığına, bu süreçte örneğin su yoluyla bulaşan hastalıklara maruz kalma risklerinin de arttığına dikkat çekiliyor. Susan Buckingham-Hatfield'in yazdığı Cinsiyet ve Çevre (Gender and Environment, 2000) başlıklı kitapta, Hindistanlı kadınların yakacak odun bulmak için her gün dört-beş saatleri-

ni harcadıkları, daha önceleriye bunu sadece dört-beş günde bir yaptıkları anlatılıyor. Kadınların bu tür işlere daha fazla zaman harcamaları onları, beslenme, eğitim, iş bulma ve genel olarak yaşam kalitesi gibi konularda dezavantajlı bir konuma getiriyor.

Bunun haricinde kadınlar, aileleriyle ilgilenmek için erkeklere nazaran evlerinde de daha fazla zaman geçiriyorlar. Bu durum kadınların hareketliliğini kısıtlarken, hava koşullarına bağlı olarak gerçekleşen ani bir doğal afet durumunda daha savunmasız bir konumda kalmalarına neden oluyor. Doğal afet sonucu kadınlardaki ölüm oranının erkeklere kıyasla çok daha fazla olduğu da işaret edilen konular arasında. Örneğin, doğal afet sırasında kadınların ve çocukların ölüm oranının erkeklerinkinin 14 katı olduğu söyleniyor. 1991'de Bangladeş'te 140 bin kişinin öldüğü kasırga felaketi sı-

İklim Değişimi Cinsiyet Seçiyor mu?

İklim değişikliği ve cinsiyet meselesi arasındaki ilişkinin en açık dile getirildiği yazılardan bir tanesi, Mart 2009'da Urban World dergisinde yayınlanan, UN-HABITAT'ın toplumsal cinsiyet politikaları departmanından Lucia Kiwala, Ansa Masaud ve Cecilia Njenga'nın yazdığı "Climate Change is not Gender Neutral" adlı makale. Bu makalede Kiwala, Masaud ve Njenga, iklim değişikliği yüzünden dünyanın az gelişmiş bölgelerindeki kadınların yaşadıkları sorunlara örneklerle yer verirken, bu sorunlarla baş edebilmek için somut bazı önerilerde de bulunuyorlar:

- Kadınlara (özellikle doğal afetlerin yaşanmasının daha muhtemel olduğu yerlerde), felaketler ve bunlarla baş etme yöntemleri hakkında eğitim verilmesi;
- Hükümetlerin iklim değişikliğiyle mücadelede kadınların becerilerini ve bilgilerini göz önüne almaya başlaması;
- İklim değişikliğine dair yerel ve küresel çapta gerçekleştirilen araştırmalarda cinsiyete dair verilerin üretilmeye başlanması;
- Çevre sorunlarına dair ulusal ve uluslararası strateji ve bütçelerin cinsiyet boyutunu da dikkate alması.

rasında, ölenlerin yüzde 90'ının kadın olduğu bilinen bir gerçek. Birleşik Devletler'deki Katrina Kasırgası felaketi sırasında en yüksek ölüm oranına, kasırganın yaşandığı bölgedeki en fakir kimseler olan Afro-Amerikalı kadınlarda rastlanması da. Benzer bir şekilde, 2006'da Hint Okyanusu'ndaki tsunami sırasında ölen kadınların sayısının erkeklerinkinden daha fazla olduğu, örneğin Endonezya ve Sri Lanka'da, hayatta kalan erkeklerin sayısının hayatta kalan kadınların üç-dört katı olduğu da verilerle ortaya konmuş durumda. Her ne kadar sadece bu tekil olaylara bakarak iklim değişikliğinin neden olduğu felaketlere bağlı ölüm oranının kadınlar söz konusu olduğunda daha fazla olduğunu söylemek mümkün olsa da, bugüne kadar doğal felaketlerin cinsiyet boyutu ciddiyetle ele alınan bir konu olmadığı için, bu görüşü destekleyecek güvenilir kaynakların sayısı çok fazla değil.

Gelişmiş, Azgelişmiş Fark Etmiyor

Dünya üzerinde, iklim değişikliğine bağlı felaketler yüzünden iltica etmek zorunda kalanların yüzde 80'i de kadın. Afetlerden sağ çıkmayı başaran kadın-

lar, yaşadıkları sığınaklarda da pek çok sorunla karşı karşıya kalıyor. Cinsel istismar, ayrımcılık, şiddet gibi sorunlarla baş etmek zorunda kalırlarken, aynı zamanda pek çok sağlık sorunu da yaşıyorlar. Örneğin, 2004'teki tsunaminin ardından Endonezya'da Aceh'teki Lamreh sığınagında, kadınlara çok sınırlı sayıda hijyen malzemeleri sağlanabildiği, bir kadının oldukça sağlıklı bir doğum gerçekleştirmek zorunda kaldığı, pek çok kadının tecavüze uğradığı ve insan kaçakçılığına maruz kaldığına dair bilgiler de bulunuyor.

Bütün bu bilgiler her ne kadar iklim değişikliği sadece çok uzaklarda yaşayan başka kadınların hayatlarını etkiliyormuş gibi bir izlenim uyandırabilecekse de, işin aslı öyle değil. Örneğin, 2003'te Avrupa'yı etkileyen sıcak hava dalgası sırasında kadınların ölüm oranının her yaşta erkekinkine kıyasla yüzde 75 daha fazla olduğu istatistiki bir veri. Benzer bir şekilde, 1995'te Londra'yı etkisi altına alan sıcak hava dalgası sırasında da ölenlerin çoğu kadın. Özellikle 60 yaş üzeri kadınların iç vücut sıcaklıklarının iklim koşullarına uygun bir şekilde düzenlenmesinde sorun yaşadıkları bilinen bir gerçek.

Toplumsal Cinsiyet

Ancak sıcak hava dalgası yüzünden ölen kadınların hepsi de yaşlı değil. Her ne kadar bu ölümlerin nedenlerinin açıklanmasının oldukça karmaşık olduğu dile getirilse de, yoksulluk, mahrumiyet, yalnız yaşamak, hava kirliliğine ve vücudun su kaybetmesine karşı daha savunmasız olmak gibi etkenler bu ölümlerin nedenleri arasında gösteriliyor.

İklim Değişikliğinde Cinsiyet Faktörü

Kadınlar ve iklim değişikliği arasındaki ilişkiyi, sadece ilkinin ikincisi karşısındaki savunmasızlığı üzerinden kurmak yanlış olur. İklim değişikliğine neden olan faktörlerin farklı cinsiyetlerle ilişkisini incelemek ilginç bir konu olabilir. Ancak bununla ilgili doğru düzgün herhangi bir araştırmanın var olduğunu söylemek mümkün değil. Bu konuya dair, doğanın dengesini bozanın insan uygarlıkları olduğu, bu uygarlıkların hepsinin de erkekler tarafından kurulduğu ve yönetildiği, bu nedenle çevreye zarar verenin ve iklim değişikliğine neden olanın aslında erkekler olduğu şeklinde kabaca özetlenebilecek radikal feminist görüşe burada yer verilebilir. Ancak iklim değişikliği ve cinsiyetler arasındaki ilişkiye dair gündelik hayattan daha somut örnekler vermek istersek, Yianna Lambrou ve Grazia Piana'nın Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü için 2006'da hazırladıkları "Cinsiyet: İklim Değişikliğine Müdahaledeki Eksik Bileşen" (Gender: The Missing Component of the Response to Climate Change) başlıklı raporlarına bakabiliriz. Bu raporda Lambrou ve Piana, gelişmiş ülkelerdeki kadınların daha az emisyonu neden olan ulaşım yollarını erkeklere kıyasla daha fazla tercih ettiklerine; araba sahibi olma oranlarının daha düşük, toplu taşıma kullanma oranlarının daha yüksek olduğuna;

Özellikle 60 yaş üzeri kadınların iç vücut sıcaklıklarının iklim koşullarına uygun bir şekilde düzenlenmesinde sorun yaşadıkları bilinen bir gerçektir.

Kadınlar Çözümde Daha Etkili

İklim değişikliğinin sadece hayatı tehdit etmekte kalmadığı, aynı zamanda zengin ve fakir arasındaki uçurumun büyümesine neden olurken kadın ve erkek arasındaki eşitsizliklerin de

artmasına neden olacağı sık dile getirilen bir konu. Doğal afet durumunda kadınlardaki ölüm oranının erkeklerinkine kıyasla daha fazla olduğunu gözler önüne seren veriler, afetten sağ kurtulmayı başaran kadınların yaşadıkları sığınaklarda maruz kaldıkları şiddete dair bilgiler, afet dolayısıyla kadınların nasıl daha da dezavantajlı konuma düşebileceklerini gösteriyor. Bu nedenle iklim değişikliğine yönelik mücadelede, bu sorunun kadınları ve

erkekleri nasıl etkileyeceği hususunun dikkatle ele alınması ve politikaların bunların doğrultusunda şekillendirilmesi gerekiyor. Cinsiyet faktörünü göz önünde tutarak

hazırlanan politikaların kadınları sadece birer mağdur olarak görmemesi gerektiği de vurgulanıyor. Kadınların çatışma çözümü, doğal kaynakların yönetimi, yeni koşullara uyum sağlama gibi konularda bilgili ve deneyimli oldukları; kadınların bu özelliklerinden afet sonrası durumlarda yararlanabileceği; böylesi bir durumun kadınları afet sonrası durumlar için de etkin aktörlere dönüştürüp güçlenmelerine katkı sunabileceği dile getiriliyor.

bir araba sahibi oldukları durumlarda bu arabaların daha ufak boyutlarda ve yakıt açısından daha verimli olduğuna dair bulgular olduğunu dile getiriyorlar. İsveç'te yapılan bir araştırma sonucunda, kadın sürücülerin arabalarını erkeklere kıyasla daha yumuşak bir şekilde kullanmalarından dolayı yakıt açısından daha verimli bir sürüş sağladıklarına dair veriler elde edildiğini de öne sürüyorlar. Ancak öte yandan aynı raporda Finlandiya'da yapılan bir çalışmaya yer verilerek, kadınların araba alırken yakıt/kilometre verimine erkeklerden daha az dikkat ettikleri; arabanın performansını daha ön planda tuttukları ve her ne kadar "çevre dostu" arabalar kullanmak istediklerini dile getirseler de, gerçekte bunu öncelikli olarak göz önünde bulundurmadıkları anlatılıyor. Aynı raporda arka arkaya sıralanmış bu bulgular, iklim değişikliğinde cinsiyetin bir etken olarak alınıp alınamayacağı konusunda daha derinlikli bir fikre sahip olmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne seriyor.

İklim Değişikliğiyle Mücadelede X Faktörü

Son olarak kadınların iklim değişikliğine karşı neler yapabilecekleri konusunu ele almak gerekiyor. Kadınlar genellikle ev işlerinden sorumlu olan kişiler oldukları için, gelişmiş ülkelerdeki kadınların, ailelerinin karbon ayak izini ve çevreye etkilerini azaltmak konusunda belirli bir güce sahip olduklarını söylemek mümkün. Gelişmiş ülkelerdeki kadınlar, daha zengin ülkelerdeki tüketim modelini reddederek kendi tercihlerini ve alışkanlıklarını belirleyebilirler. Dünyanın dört bir yanındaki bütün kadınlarsa gelecek kuşaklara sürdürülebilirliğin ve çevreye saygılı bir yaşam sürmenin önemini ve yollarını öğretebilirler. Kadınların iklim değişikliğiyle mücadelede daha etkin bir rol almalarını

Finlandiya'da yapılan bir araştırma, kadınlar her ne kadar "çevre dostu" arabalar kullanmak istediklerini dile getirseler de, gerçekte bunu öncelikli olarak göz önünde bulundurmadıklarını gösteriyor.

sağlamayı üstlenen uluslararası kurumlar da var. Örneğin, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçevesi (UNFCCC), kadınların iklim değişikliği sorunu karşısında daha etkili aktörler haline gelmelerini sağlamak üzere önemli bir adım atmış durumda. UNFCCC Sekreterliği müzakerelerinde artık cinsiyet konusunu ele almanın yanı sıra, kadınların karar alma süreçlerine daha etkin bir şekilde dahil olmalarını da sağlamaya çalışıyor. UNFCCC toplantılarına katılan kadınların oranı ilk başlarda yüzde 15'lerde seyrederken, bu oran son yıllarda yüzde 28'e yükselmiş durumda.

İklim değişikliği sorunu "Ben etkilenmiyorum, başkaları da etkilenmesin, bu herkesin kendi elinde" cümlesini gönül rahatlığıyla sarf etmemizi ve kendimizi için içinden kolayca sıyrılmamızı imkansız kılacak kadar yalın bir şekilde karşımızda duruyor. İklim değişikliğinin kadınlarla ilişkisinin halihazırdaki ele alınmış biçimindeyse,

mevcut toplumsal cinsiyet rolleri dağılımının sürdürüldüğünü görmek mümkün. Çevre sorunlarının üstesinden gelmek için yeni bir dünya algısı yaratmak yerine var olan yaşam biçimlerini törpülemek yaygın bir eğilim. Benzer bir tutumu kadınların iklim değişikliğiyle mücadelede üstlenebilecekleri rollerle ilgili tartışmalarda da görmek mümkün. Kadınların iklim değişikliği konusunda yapabilecekleri şeyler sıralanırken, evlerini çevreye daha saygılı bir şekilde çekip çevirmeleri gibi mevcut cinsiyet rolleri içerisinden öneriler sunulmaya devam ediyor; ya da kadınların "güçlendirilmesi" gerektiğinden bahsedilirken, bu gücü onlara kimin verdiği konusu her zaman sessizlikle geçiştiriliyor. Ancak bunca yıl boyunca hakkında herhangi bir söz edilmemiş bir konunun yavaş yavaş da olsa iklim değişikliği tartışmalarında kendine bir yer ediniyor olmaya başlaması bile bir ilerleme olarak görülebilir. ○

Ergem Şenyuva: “Herkes Birer Havuç Vermek Lazım”

İklim Değişikliğiyle mücadeleyi odak alan en büyük küresel organizasyonlardan biri, ABD eski Başkan Yardımcısı Al Gore’un başkanlığını yaptığı Climate Project. *Uygunuz Gerçek* ve *Tercih Sizin* belgesel ve kitaplarıyla bu konuda büyük bir farkındalık yaratan bu organizasyonun Türkiye’deki tek üyesi ise Ergem Şenyuva. Uzun yıllar finans sektöründe uluslararası kurum ve şirketlerde çalışan ama sonunda hayatının ana eksenini, hep hayali olan çevre alanına oturtan Şenyuva, aynı zamanda Türkiye’nin ilk online yeşil rehberi olan yeşilist.com’un da kurucusu.

Söyleşi: Barış DOĞRU

Fotoğraflar: Özgür GÜVENÇ

Climate Project'le ilk bağınız nasıl oluştu?

2009 yılının başında Climate Project'in temsilcisi olan Georgie Benardete Amerika'dan Türkiye'ye taşındı. Bu organizasyonu Türkiye'de de hayata geçirmek istiyordu. Biz de kaderin bir oyunu olsa gerek tanıştık. Ben de böyle bir şey yapmak istiyordum. "Climate Project Türkiye'de de olmalı" derken 2009'un başında "Haydi bakalım, bunu Türkiye'de bir inisiyatif olarak başlatalım" deyiverdik. Böylece Climate Project'i inisiyatif olarak başlattık.

Bildiğiniz gibi, Climate Project 2006 yılında Amerika'da eski başkan yardımcısı Al Gore tarafından kurulmuş, sadece ve sadece iklim değişikliğiyle küresel ölçekte mücadele eden tek kâr amacı gütmeyen kuruluş. Başka kâr amacı gütmeyen bir sürü kurum var ama tek misyonu iklim değişikliğiyle mücadele olan bu çapta başka bir örgüt yok. 60 kişinin katılımıyla kurulduktan sonra bir lobi faaliyeti şeklinde devam etmiş.

Climate Project'in dünya çapında, farklı ülkelere birçok gönüllüsü var ve her biri Al Gore tarafından bire bir eğitim alıyor. Ben de eğitim almak üzere Türkiye'den başvurduğum ve bu başvurum kabul edildi. Al Gore ve grubu tarafından birkaç gün süren bir eğitim aldım.

Bu eğitimin kapsamı ne?

Bu eğitimde iklim değişikliği nedir ve biz bundan nasıl etkileniyoruz sorularının yanıtı üzerine çalıştık. İklim değişikliğinin bilimsel yanı üzerine çalıştık. İklim değişikliği çok kapsamlı ve anlaşılması zor bir konsept. Biz bunu nasıl basite indirgeriz ve nasıl herkes çözümün bir parçası olabilir anafikrini çalıştık. İşin felaket senaryoları bol. Peki, biz bunu felaket senaryolarından çıkartıp nasıl herke-

“Climate Project 2006 yılında Amerika'da eski başkan yardımcısı Al Gore tarafından kurulmuş, sadece ve sadece iklim değişikliğiyle küresel ölçekte mücadele eden tek kâr amacı gütmeyen kuruluş”

sin elinden geleni yapabileceği bir hale sokabiliriz? Her birey bir şey yapabilir ama nasıl? O yüzden fazlasıyla bilimsel yanına, sonra hayatımıza yansımalarına yani günlük hayatımızı nasıl etkiliyor sorusuna yoğunlaştık ve en son olarak da, biz birey, aile, okul olarak ve yerel ölçekte neler yapabiliriz sorusunun yanıtını verebilmek için Climate Project'ten eğitim aldık.

Sonrasında da bu birikimi ve bilgileri Türkiye'de de sunumlar yaparak yaymaya başladım. Fark ettim ki bu

fikrin yaygınlaşması için Türkiye'de çok güzel bir potansiyel var.

Climate Project hangi ülkelerde faaliyet gösteriyor?

Climate Project Amerika'da başlamış bir organizasyon. Sonra Kanada, Avustralya, Çin, Endonezya, İspanya, İngiltere ve Güney Amerika'da bazı ülkelere yayılmış. Dikkat ederseniz Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar gibi dünyanın çok önemli bir kısmı organizasyonda yok. İşin ilginç tarafı bu bölgede bu tür başka organizasyonlar da yok ama aslında petrolden dolayı çok önemli bir bölge. Yenilenebilir enerji projelerinden dolayı da çok önemliler. Biliyorsunuz çok büyük ölçekli bir temiz enerji projesi olan Desertec de Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası kapsamında yer alıyor. Yenilenebilir enerji açısından bu kadar önem taşıyan bu bölgenin yeterince ön plana çıkmaması ve doğru organize olmaması çok yanlış. Ben ve İsrail ile Dubai'den birkaç kişi buna dikkat çekti. Şimdi bu bölgede bir organizasyon kurmaya ça-

Söyleşi

“İklim Projesi dendiği için ciddi bir algı karışıklığı var. Herkes bize ‘Ne projesi yapıyorsunuz?’ diye soruyor. Oysa iklim değişikliğinin kendisi bir proje zaten”

lışıyoruz. Şu anda merkezin nerede olacağı belli değil. Türkiye çok önemli bir ülke, hemen herkesin gözü bugünlerde Türkiye’de. Bir anda böyle bir şey başladı. Geçen yıl Özyeğin Üniversitesinden Pınar Mengüç hocayla konuştuk, “Bugüne kadar Yale’in listesinde yoktuk ancak şimdi bizi listeye aldılar” dedi. Yani güzel şeyler olmaya başladı.

Climate Project’in bu bölgede nasıl örgütleneceği ne zaman belli olacak?

Şu anda nerede yapalım, nasıl yapalım, nasıl bir kitleye hitap edelim konularını düşünüyoruz. Geçtiğimiz günlerde Climate Project’in Asya Pasifik toplantısı Jakarta’da düzenlendi ve konuşmacılar, Türkiye ve çevresinin iklim projeksiyonları doğrultusunda ne kadar hassas ve önemli bir coğrafya olduğuna dikkat çektiler. Önümüzdeki dönemde sürpriz gelişmeler yaşanabilir.

Söylediklerinizden iklim sorunu sürdüğü sürece Climate Project’in devam edeceğini anlıyoruz...

Aynen öyle. İklim Projesi dendiği için ciddi bir algı karışıklığı var. Herkes bize “Ne projesi yapıyorsunuz?” diye soruyor, oysa biz bir proje yapmıyoruz! Sunumlarla kendimizi anlatıyoruz, iklim değişikliğiyle bağlantılı olarak o ülkede bir proje varsa onunla ilgileniyoruz. İklim değişikliğinin kendisi bir proje.

Daha somutlarsak, Climate Project bulunduğu ülkede ne yapar?

Farkındalığı yükseltir, bu konudaki faaliyetlerde aktif yer alır, fonları toplama ve yönlendirme yapar. Girdiği ülkede kimler partner olabilir, doğru paydaşlar kimlerdir, bunları araştırır. Türkiye ve bölge için farklı paydaşlar var; onlarla nasıl çalışılabileceği biraz organize olduktan ve kurumsal bir kimliğe büründükten sonra belirlenecek.

**Greendrinks:
“Yalnız Değilmişim”**

2009 Mart’ında İstanbul’da organize etmeye başladığımız Green Drinks, dünyanın 700’ü aşkın kentinde düzenlenen bir yeşil network organizasyonu. İlk olarak 1989 yılında Londra’da düzenlenen Green Drinks, yeşilin her tonuyla ilgilenenleri bir araya getiren bir paylaşım toplantısı. Bu organizasyonu İstanbul’da ilk olarak Georgi ve Yunus Emre Muhaddisoğlu başlattı. Sonra ben de aralarına katıldım. Çok güzel, değişik insanlarla tanıştım. Gerçekten kim ne arıyor, ne bekliyor onu gördüm. Ayrıca Yeşil Sektörde çok ciddi bir yalnızlık duygusu var. Herkes kendini çok yalnız hissediyor. “Bir tek ben bu işi yapıyorum”, “O deli benim” duygusunu bu toplantılar biraz giderdi. 2009 Eylülü’nden sonra Green Drinks’e konuşmacılar da çağırmaya başladık. Fütüristler Derneğinden, Karbon finansman kuruluşu Gaia’dan, Bisikletliler Derneğinden, yeşil finans uzmanlarından konuşmacılar kısa sunuşlar yaptılar. Bu arada Yapı Endüstri Merkezi bize sponsor olmayı teklif etti ve 2010 yazından itibaren etkinliklerimizi Fulya’daki YEM binasında düzenlemeye başladık. Mayıs ayına kadar oradayız...

“Aslında ‘Yeşil’ olmak zor değil, çok kolay ama insanlara bunu nasıl yapacaklarını gösterecek bir mecra yoktu. Yeşilist sürekli güncelleniyor, değişiyor ve rehber her geçen gün yeni işletmeler katılıyor”

Bir de yeşilist.com isimli bir internet sitesini faaliyete geçirdiniz. Yeşilist nedir?

Yeşilist, Türkiye’deki ilk kapsamlı yeşil rehberdir. Sarı sayfaların bir nevi yeşil versiyonu. Aynı zamanda da bir sürdürülebilirlik portalı. O da şöyle doğdu: Climate Project’le ilgili sunumlar yapıyorduk. İklim değişikliği ve yenilenebilir enerji konularını anlatıyorduk ama bireylerin tek tek neler yapabileceği konularında bir boşluk olduğunu gördük. Bir baktık ki, bu konuda derli toplu hiçbir kaynak yok. Sonunda uğraşıp didinip bu bilgilere eriştik ama herkesin bu kadar emek harcaması gerekmemeli diye düşündük. 2009’un yazında Boğaziçi Sosyoloji’den bir master öğrencisi bize katıldı, çok güzel ve kapsamlı bir araştırma yaptı. O araştırmanın sonucunda bu çalışmayı 2009’un sonunda yayınlama kararı aldık ve 2010’un ortasında da Yeşilist’i başlattık.

Aslında “Yeşil” olmak zor değil, çok kolay ama insanlara bunu nasıl yapacaklarını gösterecek bir mecra yoktu. Yeşilist sürekli güncelleniyor, değişiyor ve rehber her geçen gün yeni işletmeler katılıyor.

O zaman bir anlamda Türkiye’nin yeşil sektörünün nabzını da tutuyorsunuz. Gidişat nasıl?

Gidişat aslında çok güzel. Sayfamız ekim ayından itibaren Yeşilist Beta olarak online oldu. İnanılmaz derece-

de güzel geri dönüşümler aldık. Tabii ki bazı alanlarda düşüşler de oluyor ama bununla beraber çok doğru bir gidişat var. Mesela 2009 bilgilerine baktığımızda üretici olan bu şirketlerin hepsi yalnızca ihracat yapıyorlardı. Şimdi hepsi iç pazara girmeye başladılar. Bu arada iç pazardan da çok ciddi bir talep oldu. Bu talep ilk defa şimdilerde yavaş yavaş yerini buluyor. Tabii yeni bir mecra, tüketicisini yeni yeni buluyor. Ne yazık ki tüketici çok bilinçli değil.

Bu, ana sorunlardan biri herhalde. Öyle değil mi?

Tüketicinin çok bilinçli olmaması önemli bir husus. Birbirimize çok güvensiziz. Bir süpermarketten ürün alırken kimse sorgulamıyor ama organik bir ürün alırken tedirgin oluyor. Geçenlerde Naturey.com sitesinin yöneticisi arkadaşımız, “Marketten alır-

ken sorgulamıyoruz ama bunları sorguluyoruz” dedi. Çok doğru. “Sertifikalı mı?”, “Bunlar gerçek mi?”, “Hayır efendim, Türkiye’de hiçbir şekilde sertifikalı ürün olamaz” diyen bir sürü insan var. Bir de organik gıdanın çok pahalı olduğuna dair yaygın bir kanı var. Bence pahalı değil. Organik olmayan ürünlerin sonrasında irsi olmayan kansere yol açtığını düşünürsek pahalı olmadığını görürüz. Sanıldığı kadar pahalı değil. Ayrıca bu bir arz talep meselesi.

Ama hep söylüyorum “Organik üretim son derece zor bir iş. Bir insan bir işi bu kadar külfetle yapıyorsa, bunun da katakullisini yapması neredeyse imkansız”.

Yeşilist’e girmek için ne yapmak gerekiyor?

Genelde bize web sayfamızdan, yeşilist.com’dan ulaşıyorlar. Mekânları, iş-

Söyleşi

“İstanbul Ekoloji Günleri’nde yeşil işe gönül vermiş işletmelerin kendi aralarında haberleşebilecekleri bir platform eksikliğini fark ettik. İstiyoruz ki o işletmeleri birbiriyle konuşturan bir platform yaratalım”

“Sadece Okuyarak Olmuyor”

Ben her zaman çevre sorunlarıyla ilgilendim. Üniversitede okurken, farklı kurumlarda çalışırken de hep çevreyle ilgili neler yapılabileceği konusunda araştırmalar yapıyordum. Geçmişte Dünya Bankası ve Merrill Lynch gibi kurumlarda çalıştım. 2006 sonunda Türkiye’ye döndükten sonra belli projeler yapmaya başladım. Yine finans projeleriydi ama farkına vardım ve dedim ki “Ben artık kurumsal finans dünyasında olmak istemiyorum!” 2009’un başında da Climate Project’ten Georgie Benardete ile tanıştım ve her şeye onunla başladım. Onunla beraber yenilenebilir enerji projelerine ilgi duyduk, bunları

letmeleri sayfamıza koymadan evvel araştırıyoruz. Sertifikalıysa sertifikalarını, gerçekten sürdürülebilir olup olmadığını, kriterlere uyup uymadığını araştırıyoruz.

Katılımcılarınızdan bir ücret alıyor musunuz?

Mart ayıyla beraber almaya başlayacağız. Bu zamana kadar bunu bir beta

versiyonu olarak, bir sponsorla yaptık. Bundan sonra daha farklı bir yol çizeceğiz.

Başka bir modele geçiyorsunuz yani...

Evet, şirketlerin cüzi de olsa bir katkı yapması en doğrusu. Dediğim gibi bu çok niş bir market. Bizim istediğimiz de bu şirketleri doğru bir yerde tanıtmak. En azından onlara doğru hizmeti vermek. Çünkü bu sayfalarda onlarla ilgili hep doğru bilgiyi, doğru ürünleri sattıkları bilgisini vermemiz gerekiyor. Bu devamlı güncellenmesi gereken bir sayfa oluyor. İstiyoruz ki hep araştıralım, hep yenileyelim, araştırdıkça onları ekleyebilelim. Bizim için bunlar çok önemli.

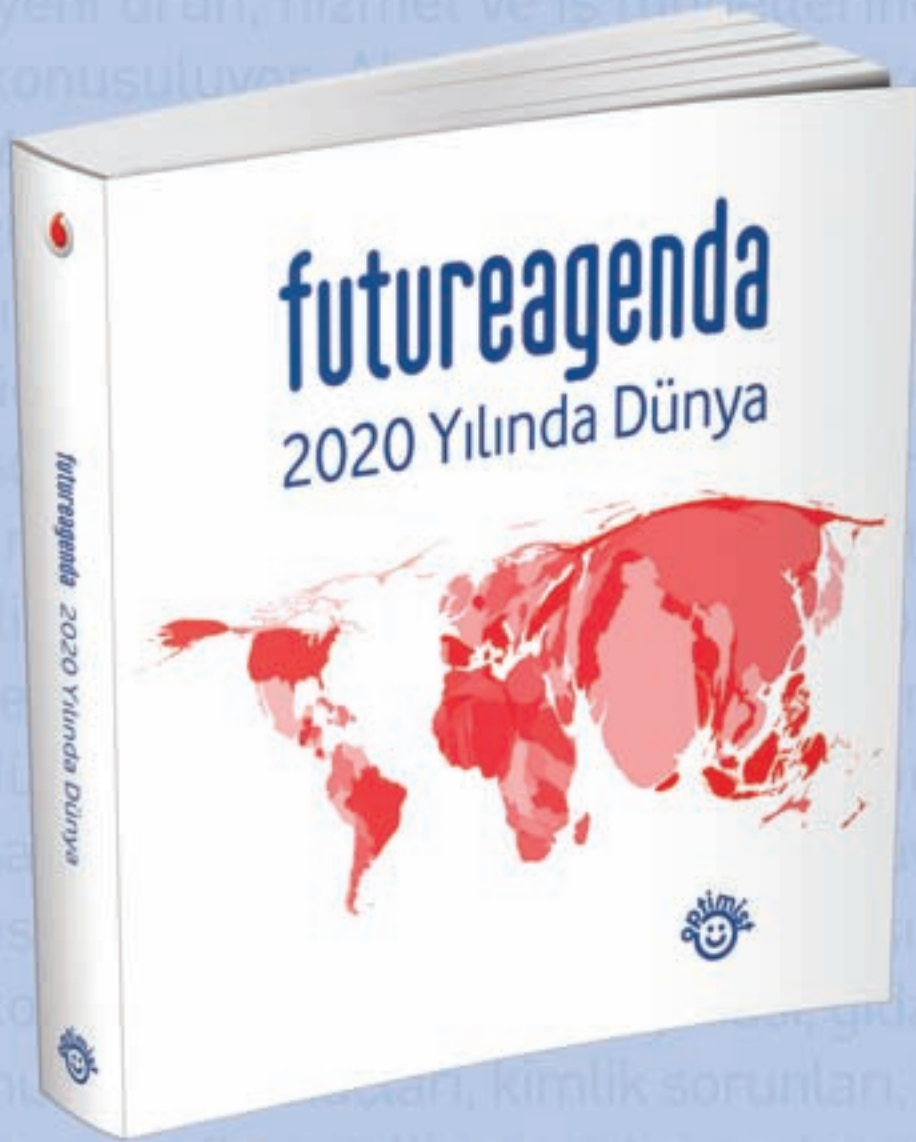
Yeşilist’te önümüzdeki dönemde başka yenilikler planlıyor musunuz?

Bu çalışmamıza çok güzel geri dönüşümler oldu. En son İstanbul Ekoloji Günleri etkinliğinde yeşil işe gönül vermiş işletmelerin kendi aralarında haberleşebilecekleri bir platform eksikliğini fark ettik. Küçük bir meca ama işletmeler birbirlerinden pek haberdar değil. İstiyoruz ki o işletmeleri birbiriyle konuşturan bir platform yaratalım.

Bir de kampanyaların çok önemli olduğunu düşünüyoruz. İnsanların alışkanlıklarını değiştirmeye yönelik kampanyalar düzenlemeyi düşünüyoruz. Örneğin enerji verimli ampuller takın, bir ay sonra faturasında en fazla fark olan kişi ya da kurum şöyle bir hediye kazansın. Ama bu iyi bir hediye olsun ki insanların alışkanlıkları değişsinsin. Sosyal sorumluluk projesi gibi değil de, daha çok sosyal olarak biz nasıl değişebiliriz, neler yapabiliriz yönünde kampanyalar. Aslında asıl iş hepimize birer havuç vermek. Böyle kampanyalarla herkesi bir community etrafında toplamak istiyoruz. ○

2020 YILINDA DÜNYA

İnsanlığın Önündeki On Yıla İlişkin Öngörüler

Çeşitli ülkelerden vizyonerlerin hazırladığı raporlar, yirmi beş ayrı dünya kentinde düzenlenen elli çalıştay ve küresel çapta açık bir öngörü inisiyatifiyle hazırlanan "gelecek raporu."

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Mimari

Mimarlar Hava Durumunu Değiştirebilir mi?

Evlerimizin içinde oturup klimaları çalıştırmak bizi sıcaktan korur mu? Yoksa bu bizi, tıpkı bir bumerang gibi, Kentsel Isı Adası Etkisini güçlendirerek daha kötü bir şekilde dönüp vurur mu? Çatı penceresi ve doğal aydınlatma konusunda dünyanın lider kuruluşlarından biri olan Velux'un harika dergisi Daylight & Architecture'da yayınlanan bir makale, bu konuda esas işin mimarlara düştüğünü çok açık bir şekilde anlatıyor. İki derece daha fazla sığağa karşı mücadele, bir ölüm kalım savaşı da olabilir.

Yazı: Peter Andreas SATTRUP Çeviri: Sarper DİKTAŞ

Not: Yazıyı kullanmamıza izin verdikleri için Velux Türkiye'ye teşekkürler...

NEDEN?

2003 yazındaki aşırı sıcak hava dalgası, gelecekte Avrupa şehirlerinde gittikçe artan bir şekilde görülecek hava olaylarının habercisi oldu. Gerçek şu ki, hava sıcaklığı dünyanın her yerinde artacak ve 2100 yılında en az iki derece daha fazla olacak. İşin kötü tarafı, şehirler bu durumdan çok daha fazla etkilenecek çünkü genelde koyu renk olan yüzeyleri ısıyı depoluyor. Ayrıca şehirlerde, havanın dolaşım yapmasına imkân verecek yeşil bölge veya koridorlar genellikle bulunmuyor. Ve elbette insanlardan, binalardan, arabalardan ve endüstriyel tesislerden ortaya çıkan artık ısı, şehirlerin, etraflarındaki bölgelerden daha fazla ısınmasına neden oluyor.

NE?

Şehirler iklim değişikliğine neden oluyor ama bu durumdan ciddi bir şekilde de etkileniyor. Kentsel Isı Adası Etkisi, şehrin, yakınlardaki kırsal kesimlerden 10 dereceye kadar daha fazla ısınmasının esas sorumlusu ve bu yalnızca güney iklim kuşağında meydana gelmiyor. Isı, yüksek binalar arasındaki kanyonlarda gerçek anlamıyla "esir düşüyor". Isıyı düşürecek bir buharlaşma da sözkonusu değil çünkü şehirlerimizde çok az sayıda bitki var ve yağmur suları toprakta depolanmak yerine kanalizasyonlarla uzak yerlere gönderiliyor.

NASIL?

İklimsel konfor gelecekte şehir planlamasının kilit unsurlarından biri haline gelecek. Şehir iklimlerinin aynı bir evin iklimlendirme sistemi gibi planlanması gerek: Şehirler kentsel ısı adasından ayrı, yapay olarak "soğutulamaz". Bir dizi teknolojik olmayan (bitkilendirme, gölgelendirme, açılabilir pencereler vs.) ve soğutma amaçlı yenilenebilir enerji kaynakları, yazları meydana gelen aşırı ısınmayla başa çıkmada gerekli bir stratejidir. Her şeyin ötesinde, binaların yapılarının (ayrıca ısınmaya devam eden) yerel iklim koşullarına daha fazla uyum sağlaması artık açık bir zorunluluk.

Mimari

Ağustos 2003'te Batı Avrupa inanılmaz bir sıcak hava dalgasına şahit oldu. Sıcaklıklar artmaya devam ederken iki sene önceki aynı zaman diliminden 10 derece daha yüksek bir orana ulaştı. Bu gelişmelerden dolayı başta yaşlılar olmak üzere 35 bin kişinin ısıyla bağlantılı hastalıklar nedeniyle hayatlarını kaybettikleri tahmin ediliyor. Özellikle Fransa bu durumdan ağır şekilde etkilendi fakat sıcak hava dalgası neredeyse bütün Batı Avrupa ülkelerini etkisi altına aldı. Bazı toplumlarda, bu ölümlerin pek çoğunun bu tip bir durum meydana geldiğinde uygulanması gereken acil durum prosedürlerinin yetersiz kalmasından kaynaklandığı iddia ediliyordu. Akdeniz kıyıları boyunca her zamankinden daha fazla orman yangını çıkarken, diğer tarafta tarım sektörü de kuraklıkla boğuşuyordu. Aynı sene, Kuzey Avrupa'da muhteşem bir hasat gerçekleşti. 2002'de ise, Orta Avrupa ağır yağışların Danube ve Elbe nehirlerinin taşmasına sebep olmasının ardından ciddi sel felâketleriyle karşı karşıya kalmıştı. Birkaç bin insan yaşadıkları yerlerden tahliye edilirken, aralarında Prag ve Dresden'in de olduğu pek çok şehir ağır zararlar görmüştü.

Bilindiği gibi, sıcaklıklar arttıkça hava daha fazla nem taşıyabilir hale gelir. Dünyanın herhangi bir yüzeyinden buharlaşan su bambaşka bir yere gider ve oraya yağar. Küresel ısınma, yağışlarla ilgili bu durumu da değiştirecek, kurak bölgeler daha kurak, sulak bölgeler de daha sulak hale gelecek. Küresel nem dağılımı da büyük ihtimalle değişecek, kuru alanlar kutuplara doğru yayılmaya başlayacak. Kısacası hepimizi daha sert yağışlar ve kuraklık bekliyor.

2050'de iklimin nasıl olacağını tahmin etmeye çalışırken, bu ısı dalgası ve sel gibi olaylar bu gibi hava durumlarının gitgide normal bir hal alacağı doğrultusunda bazı ipuçları verebilir. Şehirlerimiz hem iklime ayak uydurmak hem de ısıyı düşürmek için sıkı bir değişim yaşamak zorunda...

Kentsel Isı Adası Etkisi rüzgârların düzenini, nem oranlarını, yağışları ve sıcaklıkları değiştirebilir. Hatta şehir çevresindeki bölgelerde zirai ürünlerin büyüme mevsiminin süresini bile uzatabilir.

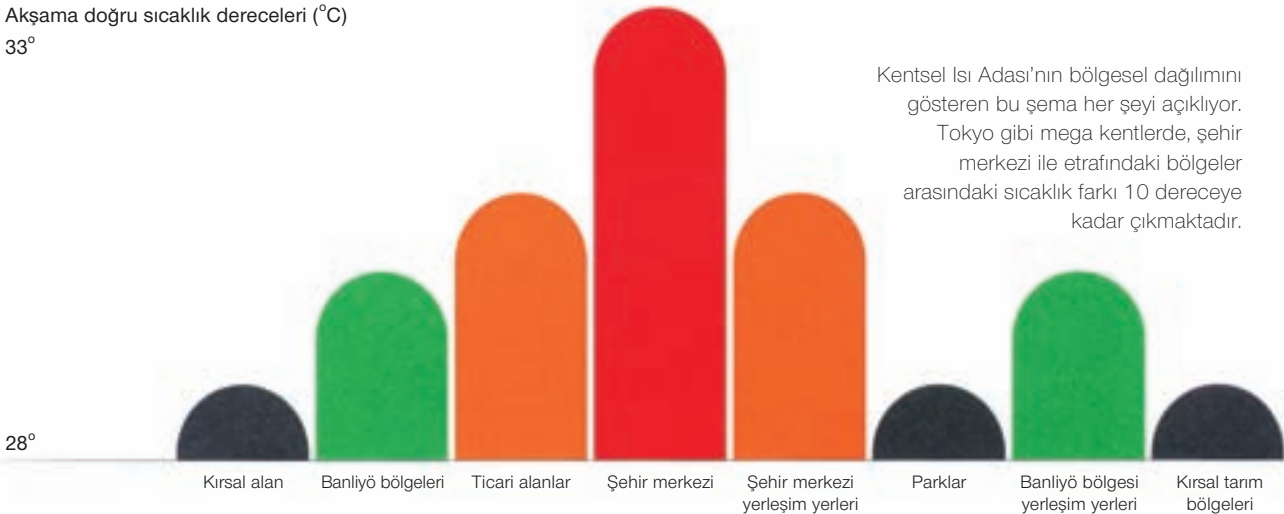
Kentsel Isı Adaları

Diğer taraftan doğrudan kent planlarımıza bakmanın da tam zamanı çünkü şehirler, etraflarındaki bölgelerden belirgin biçimde daha sıcak bir yerel hava durumu meydana getirir. Bu duruma Kentsel Isı Adası Etkisi adı veriliyor. Kentsel yayılma ve büyüme, bir zamanlar ormanlarla kaplı ve tarım için kullanılan alanlarda gerçekleşmesinden dolayı bitkilerin havayı soğutma kapasiteleri şehirdeki materyallerin (asfalt, beton, tuğla) ısıyı depolama kapasiteleriyle yer değiştirmiştir. Güneşten gelen radyasyon, binalar arasında kalan ve mecazi olarak "şehir kanyonları" olarak adlandırılan dar boşluklarda ve sokaklarda kapana kısıyor ve yavaş yavaş yok oluyor. Kentsel ısı adalarının diğer iki küçük kaynağı da insanların enerji kullanımı (taşımacılık, yapı hizmetleri ve endüstri) ve kirliliktir. Kirletici maddeler arasındaki fotokimyasal etkileşimler arttıkça kirlilik de artar ve buna paralel olarak sıcaklık yükselir, ortaya kirli hava sis çıkar ki bu durum ciddi sağlık sorunlarına neden olabilir.

Kentsel Isı Adası etkisi rüzgâr düzenini, nem oranlarını, yağışları ve sıcaklıkları değiştirir. Hatta şehir çevresindeki bölgelerde tarımsal büyüme

Akşama doğru sıcaklık dereceleri (°C)

33°

Kentsel Isı Adası'nın bölgesel dağılımını gösteren bu şema her şeyi açıklıyor.

Tokyo gibi mega kentlerde, şehir merkezi ile etrafındaki bölgeler arasındaki sıcaklık farkı 10 dereceye kadar çıkmaktadır.

mevsiminin süresini bile uzatır. 2003 olaylarının ardından Londra Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre, sisyle ünlü Londra'nın Isı Adası Etkisi şehir merkezinde 6, hatta bazı durumlarda da zirve yapıp 9 santigrat dereceye ulaşabilir. Görüldüğü gibi sözkonusu durum sadece güney şehirleri için de geçerli değil.

Soğutma Talebi Artacak

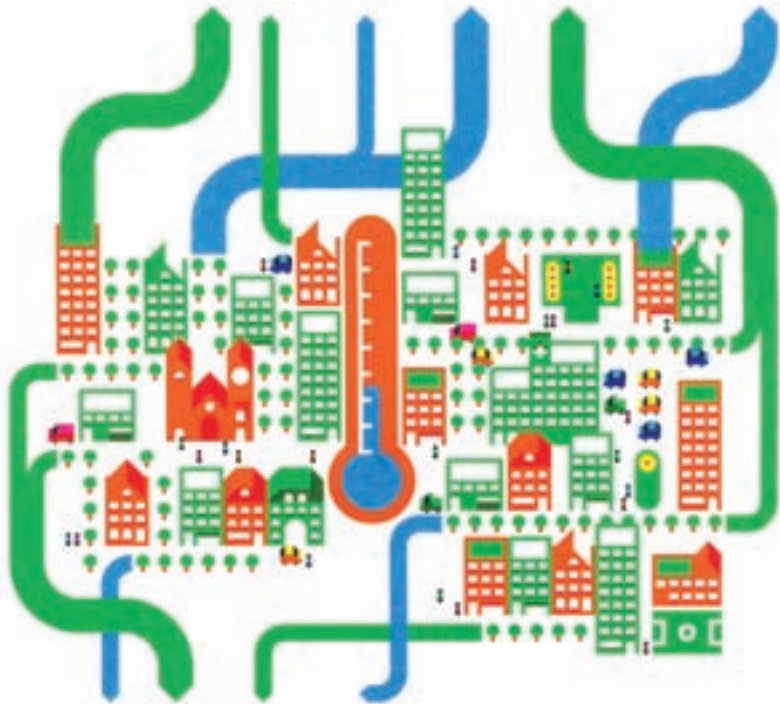
Avrupa Birliği'nin halihazırdaki amacı 2100 yılında sıcaklık artışını 2 derecede tutabilmek ancak Kentsel Isı Adaları küresel ısınmanın yerel sonuçlarını daha da şiddetlendiriyor. Bu durum gelecekte, şimdilerde binalardaki toplam enerji tüketiminin yaklaşık yüzde 40 gibi büyük bir kısmını oluşturan soğutmaya yönelik talebi daha da artıracak. Ayrıca, ısı adalarına karşı klima cihazlarıyla mücadele etmeniz de mümkün değildir çünkü kapalı alanlarda soğutulan her metreküp hava dışarıda aynı oranda sıcak hava oluşturur ve buna ek olarak ortaya bir de büyük miktarda karbon emisyonu çıkarılmış olursunuz. Seragazi emisyonunun sonuçlarıyla karşılaştırıldığında Kentsel Isı Adalarının küresel ısınmaya direkt olarak katkısı yer yüzeyindeki farklılıklar sebebiyle daha düşüktür. Isı adalarının kış mevsiminde binaların ısıtılması ihtiyacını azalttığı konusu tartışılabilir. Isıtma ve soğutma ihtiyaçları arasındaki dengenin, enlemlere ve yerel güneş radyasyonu seviyelerine bağlı olması sebebiyle, yerel bakımdan tekrar ele alınması gerekecek. Dünya çapındaki şehirlerin büyük çoğunluğu için ısı ciddi bir sıkıntıdır.

Isı Adalarını Nasıl Engellerebiliriz?

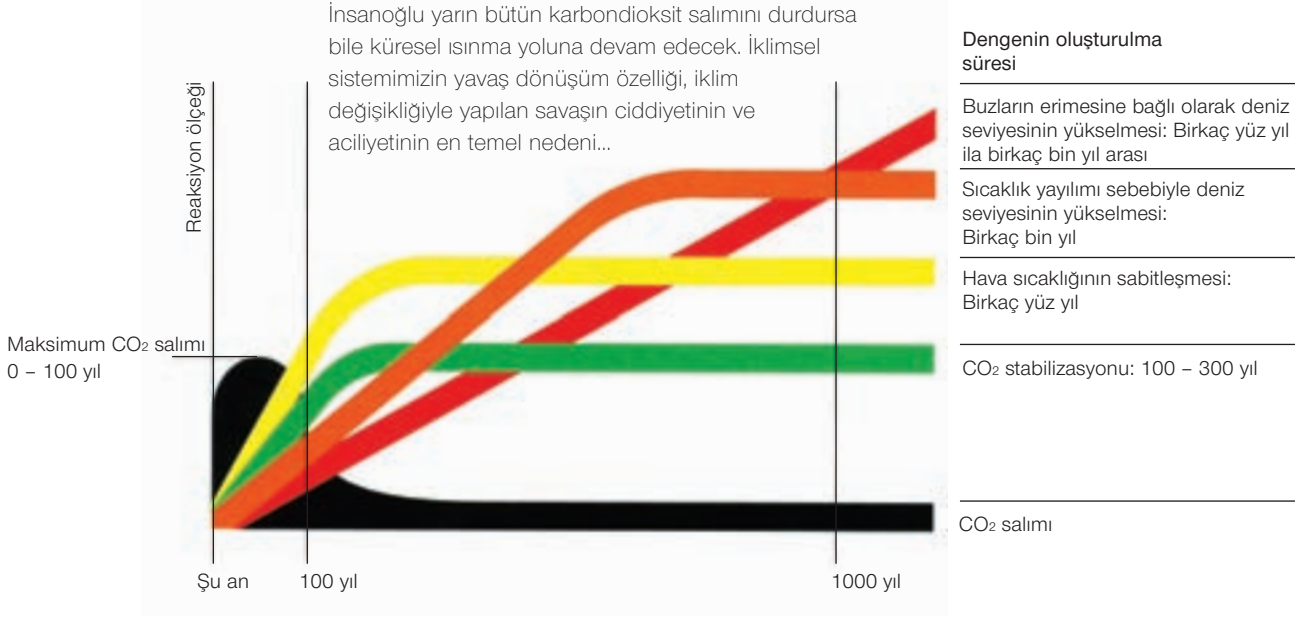
Çatıları beyaza boyamak ve birkaç ağaç daha fazla dikmek şimdilerde popüler bir cevap gibi görünüyor. Ya da yeşil çatılar inşa etmek veya şehri boy-

Mayıs 2009'un sonlarında ABD Enerji Bakanı Steven Chu sıradışı bir fikir ortaya attı. Chu, eğer dünya yüzeyindeki yolların ve bina çatılarının hepsi beyaza boyanırsa bu durumun 44 gigaton karbondioksit salımını engelleyebileceğini; bunun da tahminen, tüm dünyanın önümüzdeki 11 yıllık karbon emisyon artışına denk geleceğini iddia ediyor.

Mimari

dan boya beyaza boyamak da öyle... Albedo oranı yüksek yüzeyler güneşten gelen enerjinin çoğunu yansıtır, bitkiler de gölgeleriyle ve evapotranspirasyon yani "terleme" yoluyla etraflarını soğuturlar. Bu fikirler, şehirleri ve binaları mecazi değil gerçek anlamda yeşillendirmeye, hava ve toprağın temizlenmesi adına yeşillendirme kapasitesinin avantajını kullanmaya ve şehirlerde giderek azalan nem dengelerinin düzeltilmesine yöneliktir. Diğer taraftan, bu fikirler nemin bir iklim faktörü olarak dikkate alınması ihtiyacına parmak basıyor ve şehirlerde suyun daha kaliteli biçimlerde kullanılmasının çeşitli yollarını ele alıyor. Hava durumları zamanla daha da aşırı bir hal aldıkça, kentsel mekânlar nem oluşturma ve nem dengesini koruma yönünde geliştirilebilirler. Yansıtma kapasitesi yüksek yüzeylerin kullanılması, görsel konforu olumsuz etkileyebileceği ve gelişigüzel kullanılması durumunda termal çevreye zarar verebileceği için dikkat gerektirir. Mesela, sıcak bir iklimde bir binanın gölge alan kısmına yüksek miktarda yansıtıcı bir yüzey eklenme-

si nedeniyle "solar boşaltım" meydana gelir; cepheden yansıyan solar radyasyon komşu binanın soğuk olan yüzeyinde aşırı ısınma gerçekleşmesine yol açar. Bu olaylar şehir planlaması ve bina tasarımında dizayn metodolojisi ile ilgilidir.

Şehir Konforunu Anlamak

Yeni şehir oluşturulması veya var olan bir şehir bölgesinin geliştirilmesi konularında ana planlar tasarlanırken şehrin yerel iklimiyle uyumlu iklim ve açık hava konfor kriterleri oluşturulması temel önceliklerdir. Şehir konforu açısından evrensel bir standarttan bahsetmek doğru olmaz. Şehir konforu, daha çok kültürel algılar, beklentiler ve yerel hava şartlarına gösterilen toleranslardan etkilendiğinden, açık hava ikliminin standartlarından oldukça farklıdır. Eğer sonraki 10-20 yıl boyunca toplu taşımacılığı, kişisel hızlı taşıma sistemlerini, bisiklet kullanımını ve yaya ulaşımını artırarak şehrimizdeki ulaşımın karbon ayak izini değiştirmek istiyorsak, kentsel mekânların ve şehre yapılan müdahalelerin nasıl bir kuru-

ma sağladığını dikkate almamız gerekiyor. Ayrıca şehir konforunun programlar, aktiviteler, iklim (ister sıcak olsun ister soğuk) yönelik tolerans, yolculuk süresi ve mesafe fonksiyonu olarak yaratılabileceğini de göz önünde bulundurmamız lazım. Bu da, yerel alışkanlık ve kalıpların daha detaylı olarak araştırılmasını ve incelenmesini gerektiren bir alandır.

Açık Hava Ortamlarına

Fiziksel Müdahale

Kentin fiziksel yapısını doğru oluşturmak gerçekten hayati bir önem taşıyor. Temel mimari düşünce, yerel iklim şartlarıyla düşük enerji tasarımlarının başa çıkması gerektiğine çabucak adapte oldu. Tabii çevreyi geliştiren konfor stratejileri oluşturulabilmesi için form ve materyallerin zekice kullanılması fikrine de. Vancouver'dan Dubai'ye kadar her yerde inşa edilen klimalı ve camla kaplı gökdenlerin devri artık sona erdi. Günışığı ve ısı kazançları arasındaki dengeyi doğru sağlanması artık yeni kuşak mimarının temel prensibi olarak kabul ediliyor. Ancak artık sadece iç mekân-

lara odaklanmamız da mümkün değil; bir yandan da binaların, etraflarındaki şehir ortamlarında nasıl etkiler yaratıklarını ve sadece sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan değil, iklimsel açıdan da ne tür kentsel mekânlar oluşturduklarını hesaba katmalıyız. Sürdürülebilir binalar ve kentsel mekânlar, çeşitli fırsatlar ve seçenekler yaratır. Şehir hayatı ve faaliyetleri, o şehrin mimarisi tarafından yaratılan mikroiklimsel şartların etkisi altındadır.

Geleceğin Şehirleri İçin Yeni Araçlar

Önümüzdeki dönemde mimarlar ve mühendisler hem binanın kendisine hem de onu çevreleyen mekâna yönelik hem nitel hem de nicel tasarım kararları geliştirebilmek için birlikte çalışmak zorunda kalacaklar. Ayrıca planlamacıların da, yeni şehir alanları ve hâlihazırdaki şehirlerdeki değişikliklere yönelik kentsel kalite kriterlerini tanımlamaları gerekecek.

Geleneksel kent modelleri yeniden icat edilerek veya geliştirilerek çok fazla ilerleme kaydedilebilir. Yunan adalarındaki şehirleri düşünün; bu şehirler hem beyaz hem de sık bir bina örüntüsüne sahip. Birbirlerinin gölgeleri tarafından soğutuluyor ve yüzeyleri ışığı anında yansıtıyor. Yayalar için oldukça uygun olan bu şehirlerde yürüme mesafesinde her şeyi bulmak mümkün. Veya Tac Mahal'daki serin bir cenneti andıran ve yeşilliği bol olan bahçeyi aklınıza getirin. Ya da Hint-Moğol mimarisinden tanıdığımız mevsimlik göletleri hatırlayın. Bu örneklerin gelecekteki modelleri nasıl olur? Ve kısa zaman sonra dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun yaşam alanı haline gelecek olan ve son derece karmaşık metropolitan ortamlarla nasıl kaynaştırılabilir? Tek bir bina binlerce insanı hatta tüm bir topluluğu barındırabilirken bu dengeyi nasıl sağlayabilir?

Şehirciliğin geleceği eşi benzeri görülmemiş karmaşıklıkların dikkate alınmasını gerektiriyor. Geleceğin enerji ihtiyaçlarını karşılamak üzere pasif ve aktif güneş enerjisi konusunda gittikçe daha çok bina bağımsız hale gelirken, şehirlerin ve kentsel mekânların formları binaların buldukları belirli sitelerin enerji potansiyeliyle direkt bağlantılı hale gelecek. Belirli bir sitenin enerji dengesini gölge ve güneşe maruz kalma durumları direkt olarak etkiler. Her yeni gelişme enerji dengesini ve o sitenin kentsel mikroiklimini değiştireceğinden, değerlendirmeye ve düzenlemeye yönelik yeni metotlar geleceğin "enerji hakları" tartışmalarını hesaba katacak şekilde geliştirilmelidir; tıpkı geleneksel İngiliz "ışıklandırma hakkı" yasaşının yapmaya çalıştığı gibi. Bu girişimlerin tabii ki, her bir kentin ve bina kültürlerinin özellik ve yapılarına uygun olmaları da gerekecek. Simülasyon Modelleme, Bina Enformasyonu Modellemesi hatta Şehir Enformasyonu Modellemesi bile, keyifli bir yaşam için sürdürülebilir mekânların nasıl olması gerektiğine dair vizyonumuzu ölçmek ve değerlendirmek konusunda kullanışlı araçlar olacaklar.

Metabolizma - Değişim

Şehirler zamanla değişir. Toplumlar değişir. Talepler değişir. Nüfus değişir. Tabii algılar da değişir. Mimari genellikle statik bir şey gibi, sonsuza kadar olmasa da çok uzun süre aynı kalan bir şey olarak görülür. Ancak aslında mimari dinamiktir, sadece biraz daha yavaş bir tempoda değişir. Dinamizmi biçimsel ifade açısından veya bir trafiğin akış yönetimi ya da benzeri şekillerde düşünmüyorum. Daha çok, binaları ve şehirleri oluşturan materyal ve aktivitelerin yapılarındaki değişiklikleri ve tartışma konularındaki dönüşümü kastediyorum. Değişen ihtiyaçlarımızı

paralel olarak etrafımızı da sürekli olarak değiştirdiğimizi bazen unutuyoruz. Zaman, mekân ve maddesel özelliklerle ilgili anlayışları birbirine bağlayan ve hayatın kalitesini artıran düşünce tarzları, yüzleşmekte olduğumuz iklimsel değişikliklerle başa çıkılmasında kilit değer taşıyor olabilir.

Tasarımcılar olarak, materyallerin kimyasal özelliklerinden şehirlerde yarattığımız iklimsel şartlara kadar her seviyede yaptığımız tercihlerin uzun vadeli sonuçlarıyla eninde sonunda başa çıkmamız gerekecek. Bu da profesyonel ve kültürel açılardan kapsamlı bir işbirliği gerektiriyor. Ayrıca, aslında ne kadar güçlü olduğumuzu, her gün dünyanın fiziksel gerçekliğini değiştiren kararlar verdiğimizizi de idrak etmek zorundayız. Son fakat aynı derecede önemli bir ekleme yapacak olursak, iyi bir hayatın hayalini kuran insanlar olarak, bizleri yanlış yönlendirmekte olan müsrif tüketime yönelik baskın kültürel paradigmayı değiştirme fırsatı da yakalayabiliriz. Önümüzdeki dönemde, teknik ve doğanın çevrimlerine uyum sağlayabilen ve bunlarla kaynaşabilen şehirler meydana getirmemiz gerekecek. ○

Mimar ve eğitimci olan Peter Andreas Sattrup, mezun olduğu 1997 yılından bu yana Danimarka'da ve yurt dışında pek çok ev ve kültürel binanın tasarım ve inşasında rol aldı. Şimdilerde Danimarka Güzel Sanatlar Kraliyet Akademisi Mimarlık Okulunda doktora yapıyor ve güneş ışığının ve güneş sıcaklığının enerjiyi en uygun şekilde kullanmaya yönelik sürdürülebilir mimariyi nasıl etkilediği üzerine çalışmalar yürütüyor. Sattrup ayrıca, Danimarka'daki Modern Sanatlar Müzesinde 2009 yılında açılan Gelecek İçin Yeşil Mimari adlı serginin hazırlanmasında uzman danışman olarak görev yaptı.

Risk

26 Nisan 1986

Çernobili Hatırlamak...

Bundan tam 24 yıl önce dünyanın en büyük sivil nükleer felaketi olan Çernobil kazası gerçekleşti. O günden bu yana Çernobil ismi ölümlerle özdeşleşmiş durumda. Greenpeace Akdeniz İletişim Sorumlusu Deniz Sözüdoğru, talihsiz Annya Pesenko'nun şahsında kazada ölen ve sakat kalanları hatırlatıyor ve yeni Çernobiller olmaması için herkesi uyarıyor. Çünkü şairin dediği gibi, "Büyümez ölü çocuklar!"

Yazı: Deniz SÖZÜDOĞRU, Greenpeace Akdeniz İletişim Sorumlusu

*Annya Pesenko,
Çernobil'in binlerce
kurbanından sadece birisi...*

Kardeşim, 26 Nisan 1985'te, yani Çernobil felaketi yaşanmadan tam bir yıl önce İzmir'de dünyaya geldi. Ama Annya Pesenko kardeşim kadar şanslı değildi. Annya da kazadan önce doğdu ancak, Çernobil erimesi sonrası yüksek miktarda kirlenme yaşanan bir köyde... Dört yaşına geldiğinde, dik oturmaya çalışırken veya yemeğini yerken kendinden geçiyor ve masanın üzerine yığılıyordu. Annesi onu doktora götürdü. Doktorlar, küçük kızın beyininde bir ur olduğunu saptadı. Kanserli hücreler temizlendi ama Annya sağlığına kavuşamadı. Dokuz yaşına geldiğinde tümör yeniden oluştu. Annya o zamandan beri hastanelere girip çıkıyor.

Annya'nın öyküsü sizi hüznülendir-di mi? O ciddi miktarda radyasyona maruz kalan 600 bin kişiden yalnızca birisi... Çernobil'de böyle çok fazla öy-

“Çernobil nedeniyle yayılan radyasyon, Nagasaki ve Hiroşima'ya atılan atom bombalarından 100 kat daha fazlaydı”

küyle karşılaşsınız çünkü Çernobil, 20. yüzyılın en büyük sivil nükleer felakettir. Onbinlerce insanı kanser ve genetik hastalıklarla tanıştırmıştır. Ukrayna'nın Çernobil kentindeki nükleer güç reaktörünün 4. ünitesinde meydana gelen kazadan ancak 4 gün sonra tüm dünyanın haberi oldu. İngiltere'nin Galler bölgesinde, kazadan iki hafta sonra saptanan yüksek radyoaktivite nedeniyle yeşil alanlara koyun ve sığırların girişi engellenmişti. 10 gün sonra da, tüm Türkiye'ye radyoaktif parçacıklar yayılmıştı. Araştırmalarda, ilk yıl doz açısından en fazla radyoaktiviteye maruz kalan Avrupa ülkesi, Bulgaristan olarak belirlendi.

Çernobil nedeniyle yayılan radyasyon, Nagasaki ve Hiroşima'ya atılan atom bombalarından 100 kat daha fazlaydı. Bu da gösteriyor ki, nükleer enerji, nükleer silahlar kadar tehlikeli

bir enerji elde etme biçimi. Rusya, Çernobil nükleer santralında güvenliği artırmak için tam 17 milyon dolar harcadı. Devletin, Annya gibi hastaların tedavisi ve bölgenin temizlenmesi için yaptığı harcamaları göz önüne alırsak, rahatlıkla nükleer enerjinin dünyadaki en pahalı enerji türü olduğu sonucuna varılabilir.

Çernobil nükleer santralını inşa eden Rosatom, Mersin Akkuyu'da 4 bin 800 megavatlık 4 üniteden oluşan bir nükleer güç santrali kurmak için Türk hükümetiyle anlaşma imzaladı, hem de Rus teknolojisinin sicilinin bozuk olduğu bu kadar aşikârken.

“Nükleer Sanayi Ahlak Dışıdır”

Çernobil'i yaşamış bir Rus enerji uzmanı olan Vladimir Chuprov, geçtiğimiz sene Greenpeace gemisi Rainbow Warrior ile nükleersiz Türkiye turuna çıktığında üstüne basa basa nükleer enerjiye ve özellikle Rus teknolojisine güvenilmeyeceğini söylüyordu. Yol yakınken nükleerden vazgeçmemizi öneren Chuprov'un bir de mesajı var: “Rusya Nükleer Enerji Kurumu Rosatom ve nükleer yanlısı hükümet Çernobil'i unutmak niyetinde. Belki de bu, insanların hafızalarındaki Çernobil'den kaynaklı endişeleri yenmek için en iyi taktik. Bu da bir kez daha nükleer sanayinin, tehlikeli olması bir yana, ahlak dışı ve alaycı olduğunu ortaya koyuyor. Çernobil'in sonuçları hâlâ devam ediyor. Radyasyon bulaşan alanlarda ölüm oranları normalin çok üstünde. Bu farklı oranlar ilk kez 1986'da başladı. Radyoaktiviteye maruz kalan gıdalar hâlâ pazarda satılıyor. Bir ülkenin radyasyondan kurtulmasının en iyi yolu, 'sıfır' nükleer enerji santralidir. Ahlaki bir duruşu olmayan, nükleer sektörün sıradaki kurbanı siz olmayın!”

Günümüzde dünya enerji gereksiniminin yüzde 80'i ana enerji kaynakları olan kömür, petrol ve doğalgaz gibi fo-

Çernobil'i yaşamış bir Rus enerji uzmanı olan Vladimir Chuprov, üstüne basa basa nükleer enerjiye ve özellikle Rus teknolojisine güvenilmeyeceğini ifade ediyor.

sil yakıtlardan karşılanıyor. Nükleer lobi tarafından, nükleer enerji, fosil yakıtlara bir alternatif olarak, “temiz”, “ucuz” gibi sıfatlarla fosil yakıtlara bağımlılığı bitirecek bir enerji olarak gösteriliyor. Oysa gerçek şu ki, nükleer enerji yatırımı daha fazla fosil yakıt kullanımını da beraberinde getirir. Çünkü nükleer enerji santralleri yalnızca elektrik üretir; bu nedenle ısınma, sıcak su, ulaşım gibi ihtiyaçlar nükleer enerji santrallerinden karşıla-

namaz. Dolayısıyla nükleer enerji, dünyanın enerji ihtiyacının yalnızca yüzde 6,5'ini temsil edebilir.

Nükleersiz Sürdürülebilir Kalkınma Mümkün

Mersin Büyükeceli'ye yakın olan Osmanbey ve Hatay'da faaliyete geçirilen rüzgâr enerji santralleri ve Sinop'ta yapılması planlanan rüzgâr enerji santrali nükleer santral kurulması planlanan bu bölgelerdeki rüzgâr-

Temmuz ayında TBMM önünde, Türkiye'nin dört bir yanından gelen nükleer karşıtı 58 eylemci hakkında açılan dava sürüyor.

rın verimliliğinin en iyi göstergesi. Bu potansiyel yeterince değerlendirilmeden, bu iki bölgenin nükleer tehlike etiketiyle anılmasının kalkınmayla hiçbir ilgisi yok.

Greenpeace'in geçen sene yayınladığı "Nükleer Enerji: Sürdürülebilir Kalkınmanın Önünde Bir Tehdit" raporunda, yapılan araştırma sonucunda elde edilen nitel ve nicel veriler ortaya konuyor ve nükleer santral kurulması planlanan bölgelerde, geriye doğru yaşanan gelişme sürecine ve kalkınmanın önündeki engellerin fazlalığına dikkat çekiliyor. Nükleer tartışmaların gölgesinde kalan ve süreçte pek çok konuda atılım yapamayan Sinop ve Büyükececi bölgelerindeki halk ekonomik gelişmeler içinde üreticilikten çıkmış, bunun sonucunda gelen ekonomik gerilemede, üretici faal işgücünü oluşturan yeni kuşaklar karşı karşıya kaldıkları işsizlik sonucunda daha gelişmiş ilçe ve illere göç etmek zorunda kalmış,

2010 yılı boyunca Greenpeace yoğun bir şekilde nükleer karşıtı kampanya yürüttü. Kâh meclisin içinde "Mersin, Sinop Nükleer İstemiyor" yazılı bir pankart açtı; kâh gemiyle Sinop, İstanbul, İzmir ve Antalya'yı do-

Nükleer Enerji Neden Çözüm Değil?

- Radyoaktif atıklara çözüm yoktur.
- Kaza riskleri fazladır.
- Küresel güvenlik için tehdittir, teröre açıktır.
- İnşa, işletme, söküm ve atık yönetimi maliyetleri nedeniyle nükleer enerji pahalıdır.
- Nükleer enerji küresel enerji ihtiyacının yüzde 6,5'ini karşılayabilir. Bu da fosil yakıtlara daha fazla ihtiyaç anlamına gelir ki iklim değişikliğinin tetikleyicisidir.
- Dünyadaki elektrik enerjisi kaybı, bütün nükleer santrallerin ürettiği enerji miktarına eşittir.
- Türkiye'nin rüzgâr atlası ve ısıl güneş haritasına bakıldığında yenilenebilir enerji potansiyeli Avrupa ülkelerinin çok üstündedir.

laştı; TBMM önünde eylem gerçekleştirdi... Temmuz ayında TBMM önünde, Türkiye'nin dört bir yanından gelen 18'inden 70'ine değişik yaş ve meslek gruplarındaki nükleer karşıtı 58 eylemci hakkında dava açıldı. Siz bu yazıyı okurken, açılan dava sonuçlanmış olacak ve umuyoruz ki anayasal hakla-

rını kullanan eylemciler suçsuz bulunacak. Tek amaçları Annya'nın yaşadığı ıstırapları, aileleri, sevdikleri, çocukları ve torunlarının da çekmemesini sağlamak.

Geçtiğimiz aylarda Ermenistan'daki nükleer enerji santrali Metsamor'da anormal seviyede gaz salımı gerçekleşti. Rusya Nükleer Enerji Kurumu (Rosatom) kaynaklarına göre, 2009 Aralık ayından beri bir dizi acil durum baş gösterirken, Rusya'daki Novovoronezh ve Kalinin nükleer enerji santrallerinde kullanılan bazı arızalı parçaların nereden geldiği bilinmiyor. Dünyanın dört bir yanından nükleer tesislerden irili ufaklı kaza haberleri geliyor. Bunlar bizim bildiklerimiz. Ya bilmediklerimiz, duymadıklarımız, hükümet tarafından sansüre uğrayan enformasyon? Çernobil'i unutmak mümkün mü? 25 yıl geçti üzerinden ancak etkileri hâlâ sürüyor. Annya'nın öyküsünün, Ali'nin, Ayşe'nin Mehmet'in öyküsü olmaması için Çernobil'in yıldönümünde bir kez daha Greenpeace "Türkiye nükleer istemiyor!" diye hatırlatıyor. ○

60+
EARTH
HOUR

**BİR SAATTE
ÇOK ŞEY DEĞİŞİR.
FAZLASI,
DÜNYAYI DEĞİŞTİRİR.**

Tüm dünyayla birlikte
ışıklarınızı bir saatliğine
kapatacaksınız.
Peki değişim için daha fazla
ne yapabilirsiniz?

**26 Mart Cumartesi
20.30 - 21.30**

www.wwf.org.tr/dunyasaaati

Tarihten

22 Nisan Dünya Günü

22 Nisan 1970'te hiç beklenmeyen bir şekilde 20 milyon Amerikalının alanlara çıkmasıyla yola koyulan Dünya Günü, bugün 185 ülkede çevre mücadelelerinin bayrağının dalgalandığı dev bir küresel organizasyon. 2011'de kutlanacak Dünya Günü'nün teması ise "Bir Milyar Yeşil Tedbir" olarak belirlendi.

Yazı: İdil ÇETİN

Walt Kelly tarafından ilk Dünya Günü etkinliği için hazırlanan poster: "Düşmanı Bulduk; Kendimizmişiz"

1970 yılı, Hippi kültürünün Amerika'da en yoğun hissedildiği zamanlardan biriydi. Muhalefet etmek her ne kadar artık bir yaşam biçimine dönüşmüş olsa da, çiçek çocuklarını isyana sürükleyen nedenlerden biri gezegeni kurtarmak olmamıştı henüz. Ancak 22 Nisan 1970'te, sadece çiçek çocukları da değil, gencinden yaşlısına 20 milyon Amerikalıyı gezegeni korumak amacıyla sokaklara döken bir olay gerçekleşti: Dünya Günü (Earth Day).

Dünya Günü fikrinin babası ise, aynı zamanda bir çevre aktivisti olan Amerikalı Senatör Gaylord Nelson'du. 1969'da Santa Barbara'da yaşanan petrol sızıntısı felaketinin ardından, yaşanan tahribatı görmek amacıyla bölgeye bir seyahat gerçekleştirmiş hemen. Hükümetin yaşananlara rağmen bir türlü eyleme geçmediğini de görün-

ce, aklına Dünya Günü fikri düşmüş. Önerisi, bütün ülkedeki her üniversite kampusunda belirli bir günde düzenlenecek ve insanların çevre kirliliği konularında bilinçlenip gezegenlerine sahip çıkmaya ve hükümeti bu konuda bir şeyler yapmaya zorlamaya başlamalarını sağlayacak bir tartışma ortamı yaratmakmış. Bu önerisini beğenen bazı yöneticiler, bütün ulus çapında düzenlenecek bir örnek bir organizasyon fikrini benimsemeye yeltenseler de, Nelson bunun merkezi olmayan, her topluluğun kendi ihtiyaçlarına göre tabandan şekillendirdiği bir etkinlik olması konusunda ısrarcı olmuş.

"Hem O Gün Sınavlar da Yok"

Her ne kadar her topluluğun kendi ihtiyaçlarına göre şekillenecek, ama yine de ulusal

çapta gerçekleşecek bir etkinliğin olabilirliği ilk başlarda kimseye muhtemel gelmese de, netice beklenenden bambaşka olmuş. Nelson ve Dünya Günü fikrinin hükümetteki başka destekçileri, bu tarz bir etkinlik düzenleme önerilerini gittikleri toplantılarda dillendirip gazetelere de yazınca, insanların dikkatlerini çekmeyi başarmışlar.

Bu kilit kişilerden birisi de o zamanlar Harvard'da bir yüksek lisans öğrencisi olan aktivist Denis Hayes'di. Gazetelerde okuduklarından etkilenen Hayes bu işin bir parçası olabilmek için, aklında "Belki de Boston'daki etkinliklerin düzenlenmesinde görev alırım" gibi bir düşünceyle Washington'a gitmiş. Ancak Nelson kendisinden okulunu bırakmasını, bir ekip oluşturmasını ve Dünya Günü'nün Birleşik Devletler çapındaki organizasyonunu yönetmesini istemiş ki, Hayes'in oldukça meşhur bir çevre aktivisti haline gelmesini sağlayan da bu işin üstesinden oldukça başarılı bir şekilde gelmesi olmuş.

Bu etkinliğin öncelikle üniversite öğrencilerini harekete geçirecek bir şey olmasına daha en baştan karar verilmiş. Dünya Günü olarak 22 Nisan'ın seçilmesi bile üniversitelerin akademik takvimleri düşünülerek gerçekleşmiş. Nelson, 19-25 Nisan haftasının ne sınavlarla ne de bahar tatiliyle çakıştığını, Paskalya tarzı herhangi bir dini bayrama da denk gelmediğini, ayrıca havanın da muhtemelen güzel olacağını düşünmüş. Yılın diğer zamanlarına kıyasla daha fazla öğrencinin okulda olacağı fikrinden hareketle, Dünya Günü olarak, o zaman haftanın tam da ortasına düşen, 22 Nisan Çarşamba günü seçilmiş.

Mucize: 20 Milyon İnsan Alanlarda

Dünya Günü'nün 1970'teki kutlamasını anlatanlar, bir mucizeden bahseder gibiler. Amerika'nın farklı şehirlerinden yaklaşık 20 milyon insan, çevre kirliliğine ve hükümetin bu konudaki ataletine karşı seslerini çıkarmak için sokaklara dökülmüş. Petrol sızıntılarına, çevreyi kirleten fabrikalara, elektrik santrallerine, kanalizasyon pisliği-

ne, zehirli atıklara, vahşi yaşamın kayboluşuna, tarım ilaçlarına ve hava kirliliğine karşı hep bir ağızdan seslerini çıkarmışlar. Bu kadar çok insanın aynı amaç etrafında bir araya gelebilmesi, o zamana kadar çevre konularına oldukça duyarsız kalan hükümetin harekete geçmesini zorunlu kılmış. 1970'teki Dünya Günü kutlamaları, bir çevre aktivizmi dalgasına da ilham vererek, bunu takip eden birkaç yıl içerisinde çevreye dair pek çok yasanın yürürlüğe girmesini

Amerikalı senatör Gaylord Nelson, Dünya Günü'nün fikir babası olarak hep hatırlanacak.

Tarihten

1970 yılında, "Belki de Boston'daki etkinliklerin düzenlenmesinde görev alırım" diye yola çıkan genç Harvard öğrencisi Denis Hayes bir daha geri dönemedi. Halen Amerika'nın en etkili çevrecilerinden biri...

Dünya Günü, Çöp Günü mü?

Dünya Günü kutlamalarının amacından saptığı zamanlar da var. 1990 yılında New York'ta Central Park'ta çevrenin korunmasına yönelik bir farkındalık yaratmak amacıyla 750 bin kişi toplanmış. Çevreye dair coşkulu konuşmalar yapılmış, şarkılar söylenmiş, insanlar bir yandan eğlenirken bir yandan da çevreye ilgili sorunlara dikkat çekiyor olmaktan mutluluk duymuşlar. Ancak etkinlikler sona erip herkes evlerine dağılınca, acı gerçekler ortaya çıkmış. Central Park'ın çimenlik alanları katılımcılar tarafından o kadar tahrip edilmiş ki, bu alanları Dünya Günü kutlamaları öncesindeki haline getirebilmek için birkaç ay süren bir çaba ve pek çok da para gerekmiş. Kutlamalardan geriye kalan atık ise 154.3 ton olarak açıklanmış.

sağlamış. Temiz hava, temiz su, soyu tükenmekte olan türler, zehirli atıklar ve daha başka pek çok şeye dair düzenlemeler, bunun sonucunda gerçekleşmiş. Çevre Koruma Ajansı, Çevresel Kalite Konseyi, Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi gibi kuruluşlar, hep bu aktivizm çabaları neticesinde kurulmuş.

1990'lara kadar Dünya Günü, on yılda bir düzenlenen bir etkinlik olarak kalmış. Ancak 1990'da düzenlenecek etkinlik için Senatör Nelson'ın ve o dönem New Hampshire'deki etkinliklerin organizatörü Bruce Anderson'ın Earth Day USA'yi kurma girişimleri neticesinde, Dünya Günü etkinlikleri her sene gerçekleştirilmeye başlamış. 1995'e kadar etkinlikleri Earth Day USA düzenlerken, EarthDay.org girişiminin de hayata geçmesiyle Dünya Günü, Earth Day Network'e bırakılmış.

2011: "Bir Milyar Yeşil Tedbir"

Earth Day ağı günümüzde bu güne dair etkinlikler için bir şemsiye örgüt işlevi görüyor. 185 ülkeden çevre örgütleri, bu ağın her sene açıkladığı tema çerçevesinde kendi ülkelerinde etkinlikler düzenliyor. Amerika'da pek çok şehirse Dünya Günü'nü sadece tek bir günle sınırlamayı bırakıp, etkinlikleri bir haftaya yaymaya çoktan başlamış bile. Bu bir hafta boyunca geri dönüşüm, enerjinin verimli bir şekilde kullanılması, atık maddelerin azaltılması gibi çevreye duyarlı davranışların teşvik edilmesine yönelik etkinlikler düzenleniyor.

YEŞİL İŞ®

YEŞİL TESİSLER KONFERANSI

06-07 Ekim 2011 swissôtel THE BOSPHORUS
İSTANBUL

www.yesiliskonferansi.com

www.yesiltesislerkonferansi.com

Yeşil Rekabet ve Yeşil İş Liderleri

6-7 Ekim'de

3 kez biraraya geliyor.

Sürdürülebilir gelecek için

yeşil iş dünyasının güçlü platformu.

info@odakkurumsal.com.tr • www.odakkurumsal.com.tr

EKOİQ Dergisi'nin desteği ile yayınlanmıştır.

Tarihten

Üstte, 1970 yılında Dünya Günü etkinliklerine 30 bin dolar bağış yapan Philadelphia Ticaret Odası ile toplantı halindeki Komite Proje Direktörü Edward Furia (solda) ve Başkan Austan Librach (sağda).

2011'de kutlanacak Dünya Günü içinse tema olarak "Bir Milyar Yeşil Tedbir" seçilmiş. 2012'de Rio'da gerçekleşecek Dünya Zirvesi'ne kadar çevreye dair bir milyar eylemin gerçekleştirilmesini hedefleyen bu hareket aracılığıyla Dünya Günü'nün düzenleyicileri, çevrelerini iyileştirmek için küçük veya büyük katkılar sunan insanların, kurumların ve örgütlerin her birlikte ne muazzam bir etki yaratabileceğini göstermek istiyor. 2011'deki Dünya Günü kapsamında düzenlenecek etkinlikler arasında, profesyonel atletlerin seslerinin çevre hareketine taşınması, küresel ağaçlandırma, okulların daha yeşil bir hale getirilmesi, yeşil bir ekonomi için kadın liderlerin teşvik edilmesi, dünyanın 200 girişimcisinin iklim değişikliği sorununun çözümü için bir araya getirilmesi, müzeler ve sanat aracılığıyla sürdürülebilirliğe dair eğitim programlarının gerçekleştirilmesi yer alıyor.

Dünya Günü'nün günümüzdeki haline yönelik eleştiriler de yok değil. Pek çok çevre aktivisti, 1970'te düzenlenen Dünya Günü etkinliklerinin dünyayı daha iyi bir yer haline getirme konusunda gerçekten de dönüştürücü bir etkisi olduğunu söylüyor. Çevresel sorunların daha da hayati bir hale geldiği günümüzdeyse, insanların birer haftalarını çöpleri temizlemeye ve ağaç dikmeye ayırarak çevre konusunda bir şey yapmışlar gibi içlerinin rahatladığı ve ar-

Türkiye'nin Dünya Günü Yok mu?

Dünya üzerinde bu günü kutlayan 185 ülke anılsa da, Türkiye'nin bu konuda çok da faal olduğu söylenemez. 2005 ve 2006 yıllarında Dünya Günü'nün Türkiye'de düzenlenmesini ÇEKÜL üstlenmiş ve yerel örgütlere de çağrı yaparak çevrenin korunmasına yönelik bilinci artırmak için etkinlikler gerçekleştirmiş. Ancak halihazırda bu etkinliğin Türkiye'de düzenlenmesini üstlenmiş bir örgüt yok gibi görünüyor. Türkiye'de 22 Nisan'ın Dünya Günü olduğu daha ziyade Google'ın her sene bu gün için hazırladığı logolar sayesinde hatırlanıyor.

dından yeniden köşelerine çekildikleri bir etkinliğe dönüştüğü dile getiriliyor. Dünya Günü'nü düzenleme çabasının kendisinin, dünyayı koruma ve kurtarmadan daha önemli bir uğraş haline geldiğini söyleyenler bile var. Çevre sorunlarının eskiye kıyasla çok daha fazla kişi tarafından bilinir bir hale geldiği, ancak çevrenin korunmasının dillerdeki temennilerle sınırlı kaldığı günümüzde, 1970'teki ilk Dünya Günü ruhunu ve başarısını yakalamak için yeni bir şeyler düşünmeye ve yapmaya başlamak gerekliliği, çok da haksız bir yorum olmasa gerek. ○

Mutlu Bir Evlilik Organik & E-Ticaret

Organik ürünlerin e-ticareti dünyada en hızlı büyüyen iş alanlarından biri. Türkiye’de de bu işe gönül veren çok sayıda sanal mağaza var. EKOIQ’nun bu sayısında bu sitelerden en göze çarpanlardan ikisini mercek altına aldık. Söz, naturey.com’dan Aslı Dede ve greengoods.com.tr’den Özlem Erdemci’nin...

Aslı Dede: “Organik Ürünle E-Ticaret Birbirine Yaklaşıyor”

Naturey.com, organik ürün e-ticaretinde Türkiye'deki ilk firmalardan biri, belki de birincisi. Sitenin yöneticisi Aslı Dede de bu alanın tüm zorluklarına göğüs germeyi bilmiş bir isim. Başladıkları 2006 yılından bu yana önemli bir yol kat ettiklerini anlatan Dede, “Naturey.com’a 100 ürünle başladık. Bugün yaklaşık 6000 çeşit ürün bulunuyor” diyor...

Organik ürün e-ticaretinde öncülerden birisiniz. Bu alanda faaliyet gösteren ilk e-ticaret sitesi diyebilir miyiz naturey.com’a? Peki nasıl başladınız, nasıl çıktınız bu meşakkatli yola?

Evet, bildiğim kadarıyla Türkiye’de organik ürünlerin profesyonel bir yaklaşımla internet üzerinden satıldığı ilk e-ticaret sitesi Naturey.com.

Naturey.com’un hizmet vermeye başladığı 2006 yılında Türkiye’nin ilk ekolojik pazarı da İstanbul Şişli’de kuruldu. O sene Türkiye’de organik ürün konusunda hareketlenmenin başladığı yıl oldu aslında. 2011 yılına geldiğimizde İstanbul’da ekolojik semt pazarlarının sayısı arttı; diğer illerde de pazarlar kuruluyor. İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük illerin sadece belirli semtlerinde doğal ürün marketleri bulunuyor, yıllar içinde bunların da sayısı artıyor. Bazı büyük market zincirleri, belirli semtlerdeki marketlerinde organik ürün raflarına yer veriyor. Bunlar sevindirici gelişmeler. Ancak bunlar da yeterli olmuyor. Tüm Türkiye’deki tüketiciye ulaşabilmek için en etkili kanallardan biri internet.

Başladığınızdan bu yana nereye geldiniz? Başlangıçla bugünkü durumu karşılaştırabilir misiniz?

Başlangıçta, 2006 yılında çok sınırlı sayıda organik ürün vardı. E-ticaret ise bugünkü yaygınlıkta değildi. Son bir yılda hem organik ürün çeşitliliği arttı, hem de e-ticaret alanında önemli gelişmeler oldu. Tüketici organik ürün konusunda bilgilendi, bilinçlendi. İnternette online sipariş vermeye alıştı. Dilerse kapıda ödeme yapabiliyor. Lojistik firmalarının hizmetleri gelişti. İlk yıllarda tüketiciye hem organik ürünleri, hem de internet üzerinden alışverişini anlatmaya çalıştık. Üreticiler de e-ticarete ve çalışma sistemine yabancıydı. Bu konularda başlangıçta zorluklar yaşadık. Tedarikçi ürünlerinin tek tek fotoğraflarını çektik, ürün bilgi metinleri düzenledik. Organik ürünlerin internette satışında öncülük etmek bize mutluluk veriyor. Başlangıçtan bugüne bunu hep bir misyon olarak gördük.

2011 yılına geldiğimizde artık organik ürün e-ticaretinde hem üretici hem de tüketicisi açısından birçok zorluk aşıldı, çok daha iyi durumdayız. Ancak tüketici için "organik ürün" kavramı ne yazık ki hâlâ çok net değil. Bu konuda daha çok bilgilendirme yapmak gerekiyor. Biz Naturey.com olarak şu sıralar bir başka sorunun cevabı için çalışıyoruz: "Tüketicuyu bilgilendirmeye yönelik internetin sunduğu avantajları nasıl kullanabiliriz?"

Seçkin ve güvenilir markalarla çalışmayı tercih ediyoruz. Müşteri hizmetlerinin önemini farkındayız ve gelen tüm sorulara cevap veriyoruz. Organik ürünleri tercih eden müşteri profili çok daha hassas bir grup. Sorunları en kısa zamanda çözümlenmek için çalışıyoruz.

Sektörel fuar sponsorluklarımız, si-

"Naturey.com 100 çeşit ürünle yayına başladı. 2006 yılında Türkiye'de satışta olan organik ürün çeşidi çok azdı. Organik kuru meyve, kuruyemiş, bakliyat, çay ve aromaterapi yağlarıyla başladık. Şu anda yaklaşık 6000 çeşit ürün bulunuyor"

vil toplum kuruluşlarıyla ortak çalışmalarımız, üyelerimize sunduğumuz özel indirimler gibi çalışmalar markanın başarısında etkili oluyor. Naturey.com artık sektörde internet satışında bir marka olarak biliniyor ve öncelikli olarak tercih ediliyor.

Kaç kalem ürünle başladınız; bugün kaç kaleme ulaştınız? Ürün çeşitliliği konusunda da bilgi verebilir misiniz?

Naturey.com 100 çeşit ürünle yayına başladı. 2006 yılında Türkiye'de satışta olan organik ürün çeşidi çok azdı. Organik kuru meyve, kuruyemiş, bakliyat, çay ve aromaterapi yağlarıyla başladık. O dönemde yurtdışında organik ürün satışı yapan internet sitelerini inceliyorduk. Ürün çeşitliliği bizi etkiliyordu; çok farklı organik gıda, kozmetik, tekstil, temizlik ürünleri, bebek bezinden kadın hijyen ürünlerine kadar farklı seçenekler vardı. "Türkiye'de de bu kadar çeşitli ürün olsa" diye heyecanla bekliyorduk. Sonra bu ürünler yurtdışından gelmeye başladı, ithalatçılar arttı. Türkiye'de üretilen ancak yurtdışına gönderilen ürünler iç pazarda da satılmaya başladı. Şu anda Naturey.com'da yaklaşık 6000 çeşit ürün bulunuyor.

İlk olarak organik sertifikalı gıda ürünleri ağırlıklı olarak başladık. Organik kozmetik, gıdanın arkasından geldi. Naturey.com'da 2006-2007 yıllarında organik gıda ürünleri daha çok tercih edilirken, 2008 yılı başı itibarı ile organik kişisel bakım, sağlık, kozmetik ürünleri gıda ürünlerinin önüne geçti. 2006-2007 yıllarında üyelerimizin yüzde 58'i kadın, yüzde 42'si ise erkek iken, 2008 yılında bu oran yüzde

Yeşil Sektör

64'ü kadın, yüzde 36'sı erkek şekline dönüştü. Organik kozmetik ürünlerine olan talep artışını bu oranlardan da görebiliyoruz. Ancak erkeklere yönelik kozmetik ve sağlık ürünleri de bulunuyor ve erkekler de bu ürünleri tercih ediyor. Türkiye'de şu anda organik sertifikalı üretim yapan iki kozmetik markası var. Bazı ithalatçılar da üretim yapmayı planlıyor. Organik kozmetikte yakın bir gelecekte yeni Türk markalarını görmeye başlayacağız.

Organik kozmetiğin takipçisi ise organik sertifikalı temizlik ürünleri oldu. Tüketici son dönemde mutfak, çamaşır ve ev temizliğinde daha çok ekolojik ürünleri tercih etmeye başladı.

Ardından organik tekstil ürünleri tercihinde artış oldu. 2007 yılına kadar iç pazarda sadece organik bebek ve çocuk tekstil ürünleri varken, 2008 yılı başından bu yana yetişkinlere yönelik organik üretim yapmaya başlayan firmalar oluşmaya ve sayıları artmaya başladı. Önceleri yoğun olarak dış pazara yönelik çalışan firmalar, artık iç pazarda da satış yapıyor.

“Tüketici öncelikle sağlıklı ve kaliteli yaşamak, sağlıklı ve lezzetli beslenmek için, daha sonra da çevreyi ve doğayı korumak için bu ürünleri tercih ediyor”

En çok hangi ürünler satılıyor? Hangisi en hızlı artıyor?

En çok talep gören ürünler organik kozmetik ve kişisel bakım sağlık ürünleri. Bunu organik gıda, temizlik ve tekstil izliyor. Son iki yılda organik kozmetik ürünlerine yönelik talebin hızla arttığını söyleyebilirim.

Tüketici organik ürün satın alırken nelerden etkileniyor?

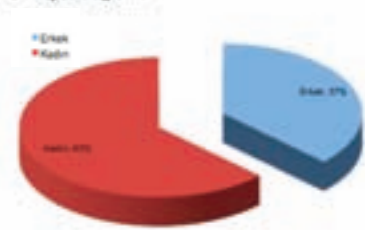
Tüketici öncelikle sağlıklı ve kaliteli yaşamak, sağlıklı ve lezzetli beslenmek için, daha sonra da çevreyi ve doğayı korumak için bu ürünleri tercih ediyor. Tercihleri belirleyen faktörleri; ürünün uluslararası geçerliliği olan sertifikası, marka ve fiyat olarak sıralayabiliriz.

Bu alanın cefasını çektiniz. Sefasını sürebileceğinizi düşünüyor musunuz? Ya da böyle bir tarih öngörünüz var mı?

Türkiye'de tüketici organik ürünün ne olduğunu ve bu ürünleri nasıl tanıyacağını hâlâ tam olarak bilmiyor. Çevre dostu yöntemlerle üretilen organik

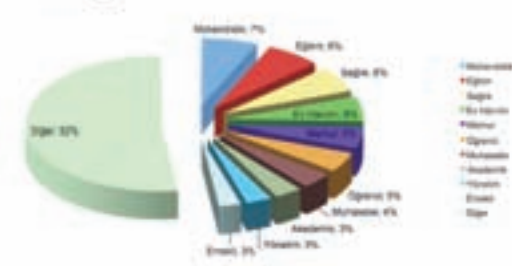
Naturey.com Üye Profili

Cinsiyet Dağılımı

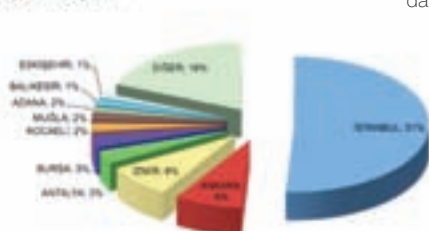

- Organik ürünün ana tüketicisi kadınlar.
- Eğitim düzeyi yükseldikçe, organik ürüne ilgi artıyor.
- Organik ürünün yarısını İstanbul tek başına alıyor.
- Hakkari, Batman, Van, Bingöl, Tunceli, Ardahan ve Şırnak'tan da sipariş oluyor.

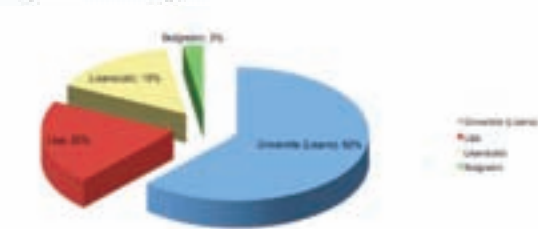
Meslek Dağılımı

Şehir Dağılımı

Eğitim Durumu Dağılımı

“Londra merkezli Organic Monitor araştırma şirketinin hazırladığı rapora göre; organik ürün pazarı her yıl yüzde 15 oranında büyüyor”

ürünlerin yapımında kimyasal madde veya tarım ilacı kullanılmıyor. Üretimin tüm aşamaları uluslararası sertifikasyon kuruluşları tarafından kontrol ediliyor. Tüketici bu ürünleri, üzerindeki özel etiketlerden ve sertifika bilgileriyle tanıyabilir.

Organik Tarım Kanunu, yeni düzenlemeler ve sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarıyla yerli üretici organik üretim konusunda bilinçleniyor. Topraklarımız organik tarıma çok elverişli. Bu konuda üreticinin bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi gerekiyor. Üretimle birlikte satış ve pazarlama kanallarının gelişmesi de çok önemli.

2000’li yıllar öncesinde ve 2000’lerin başında Türkiye’deki organik ürün üreticisi sadece dış pazara yönelik çalışıyordu ve az sayıda üretici vardı. 2004 ve sonrasında üretici sayısı artmaya başladı ve bu, fiyatlara da yansdı. Ürün çeşitliliği de artıyor.

Organik ürün sektörünün iç pazarda gelişeceğini düşünüyoruz. Ancak geniş bir kitle tarafından satın alınabilmesi için fiyatların daha da uygun olması gerekiyor. İç pazarın gelişmesi için özellikle sektör fuarlarına, yayınlarına ve sivil toplum kuruluşlarına destek verilmesi gerekiyor. Özellikle medya desteği tüketici bilincinin artması açısından çok değerli.

İç pazarda gelişme için tüketicinin

bu ürünlere güvenmesi gerekiyor. Sertifikasyon sistemleri hakkında daha çok bilgi verilmesi, tüketicinin “organik ürüne” güvenini artıracaktır. Üreticinin de bilgilendirilmesi, dağıtım, satış ve pazarlama kanallarının geliştirilmesi gerekiyor.

Dünyada organik ürün e-ticareti konusunda bilgi verebilir misiniz?

Londra merkezli “Organic Monitor” araştırma şirketinin yaptığı araştırmaya göre; organik ürün pazarı her yıl yüzde 15 oranında büyüyor. Pazarı büyütmekte Avrupa ve Kuzey Amerika başı çekiyor. Asya-Pasifik bölgesinde ve Latin Amerika’da da talepte artış var. 2007 yılında dünya çapında 32 milyon hektar alanda biyolojik tarım yapılmış. Organik gıda maddelerinin cirosu 46 milyar dolara ulaştı. 2008 yılında ise sektörün cirosu 50 milyar dolara çıktı. Türkiye’de 2012 yılına kadar organik gıda pazar cirosunun 50 milyon dolara yükselmesi bekleniyor.

Organik ürünlerin e-ticareti diğer ürünlere göre biraz daha zor. İçeriğinde katkı ve koruyucu maddelerin olmaması stoklama ve lojistikte zorluklar yaratabiliyor. Üretim sınırlı adetlerde olabiliyor. Üretim ve iş hacmi konvansiyonel ürünlerde olduğu gibi değil elbette. Organik ve biyolojik tarım alanları arttıkça, tüketici bilinç-

“Organik Ürün Bulmak Hiç Kolay Değil”

Avrupa’da organik tarımın temellerini atan ülkeler arasında Danimarka, İngiltere ve İsviçre yer alıyor. ABD, Kanada, Avustralya, Japonya ve Avrupa Birliği ülkelerinde her geçen yıl daha fazla kişi organik ürünleri tercih ediyor. Türkiye’de üretilen organik ürünler yıllardır çoğunlukla yurtdışına gönderiliyordu. Son dönemde Türk tüketicileri de organik ürünlere ilgi göstermeye başladı. Sağlıklı yaşamak, lezzetli beslenmek, doğayı ve çevreyi korumak için doğal ve organik ürünlere yöneliyoruz. Ancak üretiminde kimyasal madde kullanılmamış, genetiği ile oynanmamış organik gıda, bakım, tekstil, temizlik ürünlerini bulmak oldukça zor.

lendikçe üretim ve iş hacmi de artacak. Dünyada bu işi yapan ABD, İngiltere ve Avustralya’da izlediğimiz e-ticaret örnekleri var. Organik ürün e-ticaretinde çok büyük hacimlerden henüz söz edemiyoruz. Ancak dünyadaki gelişimi konusunda şöyle bir örnek verebiliriz: Dünyanın bir numaralı e-ticaret sitesi Amazon.com’da “Temel Tüketim, Sağlık, Güzellik” reyonu altında “Doğal&Organik” başlıklı bir alt reyon bulunuyor. ○

Özlem Erdemci:

“Yeşil Sektörün Örgütlenmesi Lazım”

Greengoods.com sitesi, organik ürün e-ticaretinde görece yeni bir marka ama duruşu son derece sağlam. Bunun arkasında, aslen mimar olan Özlem Erdemci'nin titizliğinin, araştırmacılığının ve bu olayı bir işten çok bir “hayat uğraşı” olarak görmesinin payı büyük.

Yeşil işlerle uğraşanların başlangıç hikâyelerinde hep kişisel bir yan oluyor. Sizinkinde de böyle bir şey var mı?

Evet, çünkü bizimki gibi işler öyle akılselim ticaretle uğraşanların çok da yapacağı şeyler değil aslında. Genelde insanlar, yaşadıkları değişiklikler, travmalar ya da rahatsızlıklardan sonra eğiliyorlar bu konulara. Benim durumum da çok farklı değil. 2008'de, önce hamileyken organik beslenmeye başladım. Sonra kızımın alerjik rahatsızlığı yüzünden bu bir zorunluluk haline aldı. Bu yaşam şekli bizim hoşumuza gitti. Sanki aslında hep bize dair bir şeymiş de bugüne kadar farkında değilmışiz gibi bir duygu oluştu. Kızımın hastalığıyla ben de biraz obsesif-

leştim. Sürekli olarak uygun besin, oyuncak vs. aradım.

Greengoods.com'un ön araştırmasını da bu şekilde yapmış oldum. Sürekli şu kıyafet, bu oyuncak, o gıda diye diye yurtdışındaki siteleri geziyordum. Yurtdışındaki sitelerden araştırıyordum çünkü buradaki ürünler istediğim gibi olmuyordu. Ayrıca ben internetten alışveriş yapmayı çok severim. Normal mağazadan hemen hiç alışveriş yapmam. Buna rağmen Türkiye'deki ürünlerin satıldığı sanal mağazalar daha çok bir çiftit çarşısını andırıyordu. Sonra bir baktım, kendimi kaptırmışım, ha bire yurtdışından bir şeyler getiriyordum.

Sonra eşimle oturduk, düşündük: Türkiye'de böyle bir eksikliğin olduğunu gördük. İlk önce normal mağaza olarak düşündük ama bir yandan da mimarlık yaptığım için hem mağaza hem de mimarlığı aynı anda sürdüremeyeceğimizi fark ettik. Bir de, ben bir şey yapacaksam tam yaparım; mağazalar zinciri açmak isterim. Ama öyle bir paramız da yoktu açıkçası. Aynı zamanda Türkiye'ye girmemiş belli markaların distribütörlüğünü yapmak gibi bir misyonumuz da olsun diye düşündük. Sonuçta, sadece e-ticaret yapan bir kuruluşun tanıtım açısından da öyle büyük bir haber değeri yok. Yurtdışından 20'yi aşkın markayla görüştük. Sonuçta iki markada karar kıldık

Nedir bu markalar?

Biri Becothings, öteki de Green Lullaby. Becothings, Mother&Baby ödülü almış İngiliz menşeli bir marka. Green Lullaby ise İsrail menşeli önemli bir çevre dostu ürün markası. Geri dönüşümlü, eko-karton malzemeden çocuk mobilyaları, beşikler ve oyuncaklar üretiyor. Ama bu malzemelerin ithalinde çok büyük zorluklar yaşadım. En büyük zorluk, siparişleri yurtdışından getirtmek oldu. İsrail'den üç aydan

önce gelmiyor siparişler. Benim gibi üç dört deli daha sipariş verecek de gemi hareket edecek. Neredeyse cinnet geçiriyordum. Kâğıt değil mi, yakarım diye düşünüyordum. En sonunda iş çok uzadı. Uçakla getirttik. Maliyeti de biraz şişti.

Ama bütün ürünlerimizin tanıtım ve satışında aynı sorun var: İnsanların "ilgisini çekiyor" ama o kadar.

Ekolojik Çocuk Mobilyası GAGİ Geliyor!

Ekodünya Fuarına yetişir mi, bilmiyorum ama ekolojik çocuk mobilyaları üzerine bir çalışmamız var. Esas mesleğim olan mimarlık ile yeşil ürün konseptini birleştirmek istedik. Karton, ahşap ve başka bir ekolojik malzemeyle mobilyalar ürettik. Markanın ismini de kızım Zeynep'in kaleme söylediği ilk kelimedenden aldık: GAGİ. Bu eko karton mobilyalar yeni doğum yapmış anneler için çok büyük kolaylık. Katlayıp kurması çok kolay; denedik, beş yaşındaki bir çocuk bile kurabildi. Ayrıca bu yöntemle müşteriye de tasarıma katmış oluyoruz. Tabii bu tür ürünlerde tasarımın gücü de devreye giriyor.

"Bizim sattığımız ürün kahramansız. Çocuğun oyun gücünü motive ediyor. Bunları anlatmanıza rağmen 'tedbirli' davranıyor anne babalar"

Yeşil Sektör

Bunu biraz açar mısınız?

İnsanların cümlelerinin devamı şöyle oluyor: “Çok enteresan ve güzel bir ürün ama ben gider bunun plastiğini alırım”. Herkesin ilgisini çeken, geri dönüşümlü, nontoksik lazımlık ürününü Fuarda 10 kişinin 8’i hediye olarak aldı. Hâlâ kendi evine, yaşantısına sokmuyor organik ürünü. Halbuki ben bir şeyi gerçekten beğendiysen kendi çocuğuma da almayı düşünürüm. Aslında aynı ürüne kendi çocuğunun da ihtiyacı varken başkasının çocuğuna hediye olarak alıyor çünkü kendi tüketim alışkanlığında asla böyle bir şey yok.

Konvansiyonel ürünlere bu kadar boş bir güven duyarken, ekolojik ürüne karşı gösterilen bu güvensizlik biraz tuhaf değil mi?

Aslında doğru. Mesela ortalıkta bir süre, tuvalet terbiyesini değil, terbiyesizliğini öğreten lazımlık var. İçinde müzik çalan, yan yatan vs. Halbuki bu sonuçta çocuk lazımlığıdır. Ve sizin tuvalet terbiyeniz nasılsa çocuğunki de öyle olmak zorundadır. Üstelik biz bu ürünü 46 liraya satıyoruz. Anlattığım diğer ürünlerin fiyatı 80 liraya kadar çıkıyor. Özellikle annelerin alışkın ol-

“Tüm plastik malzemelerde ağır metaller var ve bu temas ettikçe insan bedeninde birikiyor. En büyük sorun da çocuklarda birikmesi. Son zamanlarda otizmin tekrar patlama yapmasının gerekçelerinden biri de bu”

duğu tüketim zincirini kırmak çok zor. Ben de anne olarak empati kurmaya çalışıyorum ve genç anneleri biraz anlıyorum. “Öyle diyorlar ama gerçekten öyle mi” diye korkuyorlar.

Söylediğiniz ilginç bir şey aslında biraz da sosyal psikolojinin alanına giriyoruz bu noktada...

Evet elbette. Ben bu işin en çok bu tarafını seviyorum. Mimarlık yaparken de sosyoloji ve psikolojiyi çok kullanıyorum. İnsanlara ürünlerin özelliklerini anlatıyorum; fiyatı da uygun. Pes demesi lazım değil mi? Hayır demiyor, “Hayırlı işler” deyip gidiyor. Biz mesela bir bebek evi satıyoruz, fiyatı 130 lira civarında. Bir de Barbie şatolar var; buz gibi plastik. Benim en yakınımdeki insanlar, 300 lirayı verip o şatoyu alıyorlar. Bizim sattığımız ürün kahramansız. Çocuğun oyun gücünü motive ediyor. Bunları anlatmanıza rağmen “tedbirli” davranıyor anne babalar. İnsanlar bunları hediye olarak alıyor ama kendi hayatlarına sokmuyorlar. Bir ütopya, fantezi olarak bakıyorlar bu konulara.

Peki, şöyle bir psikolojik durum olabilir mi? “Benim her şeyi organik almam mümkün değil. Her yerim tamamen plastiğe boğulmuş durumda ama hediyede daha rahatım çünkü o tek atımlık bir şey”.

Yok, ben öyle düşünmüyorum. Bunu www.alternatifanne.com sitesinde Daniel Goleman’ın *Ekolojik Zekâ* kitabıyla ilgili olarak yazdım: Her ürünün bir “Ömür Çevrimi Analizi” var. Tüm plastik malzemelerde ağır metaller var ve bu temas ettikçe insan bedeninde birikiyor. En büyük sorun da çocuklarda birikmesi. Son zamanlarda otizmin tekrar patlama yapmasının gerekçelerinden biri de bu. Delice bir karar verip tamamen organik bir yaşam süreceğim desem bu ne kadara patlar

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK®
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY

Sürdürülebilirlik Akademisi Programları

29 Mart

Önümüzdeki program tarihleri
20 Nisan ve 17 Mayıs 2011.

Sertifika
programları
yakında.

**Sürdürülebilir Gelecek İçin
Yeşil İş Dünyası**

www.surdurulebilirlikakademisi.com

➤ Sosyal sorumluluk kapsamında katılım ücretsizdir.

Sınırlı kontenjan için hemen
kayıt yaptırın.

Yer : BÜMED, Boğazici Üniversitesi
Mezunlar Derneği
Bilgi : Başak Altınçekic
Tel : [0212] 274 25 16-17
Faks : [0212] 274 25 62
e-mail : baltincekic@odakkurumsal.com.tr

www.odakkurumsal.com.tr

Yeşil Sektör

“Yeşil Sektörün Örgütlenmesi Lazım”

Uzun zamandır yeşil ürün üreten ve satanların örgütlenmesi gerektiğini savunuyorum. Bu konuyla ilgili bir platform veya dernek gerekiyor. Bu sektörün tanıtımını, PR'ını üstlenmeli. Ama sağlam bir çatıya ihtiyaç var. Bunun örgütlenmesindeki en büyük sorun, ortadaki iş hacminin şu anda çok küçük olması. Kimsenin böyle bir şeyi tek başına yapacak mecali yok ama bir araya gelinirse böyle bir çalışma yapılabilir. Ve çok önemli bir yol alınabilir diye düşünüyorum...

diye hesap yaptım: Çok düzgün seçimlerle mümkün görünüyor. Belki beş sertifikalı organik malzeme almam ama klasik bir şampuan yerine onun üçte biri fiyatına olan defne sabununu alırım hiç değilse.

Bunun için epey efor sarf etmek gerekiyor...

Evet, tamam da işiniz ne o zaman? Yani ben bunu iş edinmem dediğinizde de sürekli bir borç yükü altında yaşıyorsunuz. Tamam, benim evimde de her şey organik değil. Ben almasam da başka biri plastik oyuncak getiriyor. Ben her şeyi ekolojik falan yapsam da pencereler pimapen. Burada üzerinde durulması gereken, özellikle çocukları mümkün olduğunca ağır metalden uzak tutmak olmalı...

Bu konunun biraz yaşam uğraşı haline gelmesi gerekiyor sanırım.

Evet. Son zamanlardaki glikoz-sakaroz tartışmasını takip ettiniz mi? Televizyona çıkan bir profesör şöyle dedi: “Mısır şurubu tükettiğimiz zaman ne kadar sık hastalanıyoruz? İyileşmek için ne kadar para harcıyoruz?” Ortaya 15 milyar dolar gibi bir rakam çıkıyor. Yıllık üretim ve ihracatımızın

“Sitede sertifikasız ürün satmamaya çalışıyoruz; sattığımız markanın ekolojik ve organik olduğuna ilk önce bizi ikna etmesi gerekiyor”

2,5-3 katı bir rakam. Adam sadece “Düzgün beslenin, başka bir şey yapmayın” diyor.

Kendi esas mesleğim olan mimarlıkta da böyle. Aslında biz o kadar rezil, o kadar kanserojen, zehirli maddelerle iş yapıyoruz ama kimse gelip de “Bunun zehirli olmayanı ya da daha az kirli olanı var mı?” diye soruyor. Onun yerine “10 liralık değil de, 3 liralık olanı?” var mı diye soruyor çünkü biz hep günü kurtarmayı düşünüyoruz. Uzun vadeli bakmıyoruz. Halbuki 20-25 sene sonra benim çocuğum yetişkin olduğunda dünyada sürdürülebilirlikten başka bir şey konuşulmuyor olacak.

Peki greengoods.com’da ne kadar kalem ürün satışı sunuluyor?

Şu anda ürün yelpazesi 850-900 farklı ürüne ve 35-40 markaya kadar dayan-

dı. Bunu söylemek canımı acıtıyor ama ürünlerin yüzde 70’i ithal. Sitede sertifikasız ürün satmamaya çalışıyoruz; sattığımız markanın ekolojik ve organik olduğuna ilk önce bizi ikna etmesi gerekiyor. Burada kendimize ait bir küçük parantez var. Bizim siteye son dönemde girdiğimiz defterler var. Sadece o defterlerin sertifikaları yok. Bunun yurtdışında sertifikalı olanı, hakikaten özel kâğıtla üretileni var ama ben özellikle almadım. Bunun sebebi sertifikalı ürünü getirirken saldırganız karbon. Bunun yerine genç bir tasarımcının atık kâğıtları toplayarak, sayfaları elle dikerek yaptığı defteri tercih ettik. Belki dışarıdan bir tür şımarıklık, kapris olduğunu düşünebilirsiniz ama ben bu kibrimden hoşnudum. Ben Anadolu satmıyorum, Mercedes satıyorum. Mukayese yaptığınızda her şey ortada... ○

Enerjinizi boşa harcamayın, güneş enerjisi fuarına katılın

4. ULUSLARARASI

Güneş Enerjisi & Teknolojileri Fuarı

10 - 13 Mart 2011

İSTANBUL FUAR MERKEZİ

9-10. Hall / Ziyaret Saatleri : 10:00 -19:00

www.solarexistanbul.com

Destekleyen Kurumlar

Destekleyen Yayınlar

SOLAREX
İSTANBUL

GÜNEŞ ENERJİSİ & TEKNOLOJİLERİ FUARI

Tel: +90 212 454 25 03

Fax: +90 212 454 25 06

İhlas
Fuarcılık

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR

Fahrettin Tanınmış: “Yenilenebilir Enerjide Ortadoğu Pazarına da Girebiliriz”

Uzun yıllar endüstriyel inşaat, enerji ve sivil havacılık sektörlerinde faaliyet yürüten Senas Group, Bozcaada'daki rüzgâr santrallerinin yapımından başlayarak yenilenebilir enerji alanına da girdi. Yakın zamanda Ağaoğlu Şirketler Grubu ile ortaklık kuran Senas Group yeni yasayla birlikte temiz enerji yatırımlarına hız vermeyi hedefliyor. Yönetim Kurulu Başkanı Fahrettin Tanınmış, “Yenilenebilir enerjide sadece yurt içinde değil, Ortadoğu’da da önemli fırsatlara sahibiz” diyor.

Uzun yıllardır endüstriyel inşaat sektöründe faaliyet yürütüyorsunuz. Yenilenebilir enerji işine girmeye ne zaman ve nasıl karar verdiniz?

Senas Group geçtiğimiz yıl 15. yaşını kutladı. İnşaat, enerji ve sivil havacılık alanları olmak üzere üç ayrı koldan çalışmalarını yürüten Senas Group'un enerji alanındaki çalışmaları da eskiye dayanıyor. Yenilenebilir enerji konusunda da Türkiye'nin ilk rüzgâr santralleri olma özelliğine sahip Bozcaada santrallerinin yapımında yer aldık. Rüzgâr enerjisi lisansımızın yatırıma dönüştürülmesinde Ağaoğlu Şirketler Grubu ile ortaklığımız var. İlgili yasayla birlikte bu sinerjiyi iş ortaklığına dönüştürmeyi planlıyoruz.

Şu ana kadar hangi projeleri hayata geçirdiniz? Yeni projeleriniz var mı?

Senas Group olarak halen portföyümüzde mevzuatlar gereği lisans onayı bekleyen toplam 100 MW'lık enerji projesi bulunuyor. Yenilenebilir enerji alanında 2000 yılında Bozcaada'da ilk rüzgâr santrallerinin kurulumunu yaptık. Ardından 1 Kasım 2007 müracaatlarında 132,5 MW'lık başvurular gerçekleştirdik.

Yenilenebilir enerji alanında güneş enerjisinin ne kadar büyük bir önem taşıdığını da gördük ancak Türkiye'de mevzuat sıkıntısı vardı. Bunun üzerine araştırmalar yaptık ve Almanya Cottbus'da 500 kW'lık bir güneş santrali kurduk. Projeye devam edeceğimiz ancak fiyatların gerilemesini bekliyoruz. Cottbus'daki güneş enerjisi santralini kuruluşundan itibaren iki ay 10 gün içinde devreye aldık. Bankalar, kredilerde son derece ılımlı davrandılar. Kredilere ek olarak Alman hükümeti, sabit fiyattan 20 yıl enerjimizi alma garantisi veriyor. Almanya'da kurduğumuz santralden üretilen enerji Alman hükümeti tarafından 42,85 Euro Cent'e alınıyor. Şu anda Alman Enerji Ajansına kayıtlı tek Türk firmasıyız. Almanya'da bürokrasi yok, güneş de yok ancak teşvik var. Almanya'da kanola yağıyla ilgili yeni bir projeye başladık. Projenin kurulu gücü 1,7 MW olacak. 2011'in ilk çeyreğinde projeyi devreye sokmayı planlıyoruz.

Ali Ağaoğlu'yla temiz enerji konusunda bir ortaklık kurdunuz. Ali Ağaoğlu'nu yenilenebilir enerji sektörüne girmeye nasıl ikna ettiniz? Geleceğe yönelik ne gibi projeleriniz var?

Ali Ağaoğlu yenilenebilir enerji konusunda vizyonu son derece açık bir insan. Hatta son projelerinde de yenilenebilir enerjiye yönelik çalışmaları var. Kendisiyle 2007 yılında ortak müracaatımız oldu. 132,5 MW'lık başvuru-

“Almanya'da kurduğumuz güneş santralinden elde edilen enerji Alman hükümeti tarafından 42,85 Euro Cent'e alınıyor. Şu anda Alman Enerji Ajansına kayıtlı tek Türk firmasıyız”

rular yaptık. Yasanın da çıkmasıyla önümüzdeki dönemde ortak projelerimizi hayata geçirmeyi planlıyoruz. Türkmenistan, Azerbaycan, Gürcistan ve Suriye'de de yenilenebilir enerji alanında uygun yatırımlar için arayış içindeyiz.

Uzun zamandır beklenen Yenilenebilir Enerji Kanunu (YEK) Yönetmeliği nihayet ilan edildi. Yeni teşvikleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

YEK yasası ülkemizde mevcut ancak işleyişi konusunda gerekli olan yönetmelikler çıkarılmadığı için henüz işlevini tam olarak yerine getiremiyor. Bilindiği gibi enerji santrali kurumu için birçok devlet kuruluşunun kendine münhasır izinleri gerekiyor. Bu izinler YEK yasası altına girip bir bütünlük

oluşturamadığı için yerli ve yabancı yatırımlar bir türlü başlatılamıyor. Bu yüzden yerli ve yabancı yatırımcılar, yenilenebilir enerji yasaları düzgün olan başka ülkeleri tercih ediyorlar.

Yasanın yatırımları nasıl etkileyebileceği konusuna gelirsek; yatırım ve üretim açısından, Türkiye yalnızca kendi iç ihtiyacına değil, coğrafi konumu ve bulunduğu pozisyon gereği, aynı zamanda Ortadoğu pazarına da hitap edebilir. Ortadoğu'nun en gelişkin sanayilerinden birine sahip olan Türkiye, yerli üretime verilen ek primin etkisiyle yenilenebilir enerji ekipmanları üretimi konusunda bu pazardan ciddi pay almaya adaydır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyetleri ile yapılacak olan bu tür yatırımların tedarikçilerinden birisi de olabilir. ○

Rekabetin arttığı ve doğal kaynakların hızla tükendiği günümüzde, dünya düşük karbon ekonomisine geçiyor.

**Küresel değişimi takip edin,
sürdürülebilirlik için lider olun.**

Yaşam Döngüsü Yaklaşımı
Sürdürülebilirlik Endeksleri
Sürdürülebilirlik ve İnovasyon
Düşük Karbon Ekonomisinin Finansmanı
Sürdürülebilirlik Raporlaması ve Doğrulanması
Sera Gazı Salım Hesaplamaları ve Karbon Yönetimi

Kurumsal Sürdürülebilirlik Sertifika Programı

www.kurumsal-surdurulebilirlik.org

Bölgesel Çevre Merkezi
BCC Türkiye
Düzenleyen Kuruluşlar

Bölgesel Ortaklıklar

Bölgesel Ortaklıklar
Yaşam Boyu Eğitim Merkezi

Bölgesel Ortaklıklar
Sürdürülebilirlik ve Çevre Ürünleri Merkezi

Donör Kuruluş

İKLİM
PLATFORMU
Destek ve Katkı Sağlayan Kuruluşlar

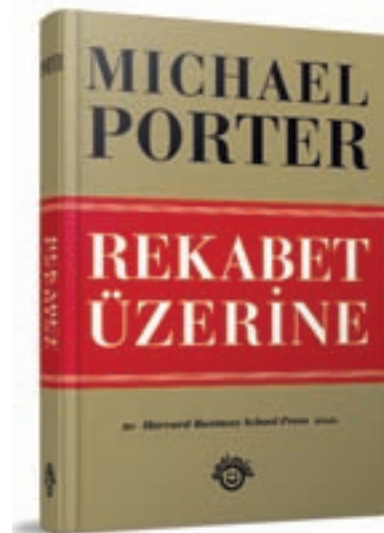

Global
Reporting
Initiative
EKOIQ

“Şirketler Kirleterek Değil, Temizleyerek Büyür”

Harvard Üniversitesi ekonomi ve yönetim bilimleri profesörü ve stratejik yönetim alanında dünyanın önde gelen düşünürlerinden Michael Porter, “Rekabet Üzerine” isimli kitabında aynen şöyle diyor: “Çevre sorunlarına verilen yanıt, rekabetçiliğin temel göstergesidir”. 2009 yılında Türkiye’yi ziyaret eden ve Türk şirketlerini analiz eden Porter’ın “Rekabet Üzerine” kitabından sürdürülebilirlikle ilgili önemli bölümleri okurlarımızla paylaşıyoruz...

Kitaplık

Bugün, çevreyi korumaya yönelik düzenleme yapma ihtiyacı yaygın ama gönülsüz bir kabul karşılıyor: Yaygın, çünkü herkes yaşanabilir bir gezegen istiyor; gönülsüz, çünkü çevre yönetmeliklerinin rekabetçiliğe ket vurduğuna inanılıyor. Oysa modern rekabet gerçeğinin, rekabetçilik ve çevre arasındaki ilişkiye dair anlayışımızı şekillendirmesinin zamanı geldi.

Geleneksel olarak, ülkelerin rekabetçi olması için şirketlerinin en düşük maliyetli sermaye, işgücü, enerji ve hammadde girdilerine erişebilmesi gerekiyordu. Örneğin, doğal kaynaklara dayanan sektörlerde, bol miktarda yerel kaynakları olan şirketler ve ülkeler rekabetçiydi. Teknoloji yavaş değiştiği için girdilerdeki karşılaştırmalı üstünlük başarı için yeterliydi.

Bugün küreselleşme, karşılaştırmalı üstünlük kavramını geçersiz kıldı. Şirketler düşük maliyetli girdileri her yerden temin edebilirken, yeni ve hızla gelişen teknolojiler girdilerin maliyetinin yarattığı olumsuzlukları dengeleyebiliyor. Örneğin yurtiçinde yüksek işgücü maliyetiyle karşılaşan bir şirket, niteleksiz işgücü ihtiyacını otomasyonla ortadan kaldırıyor. Hammadde kıtlığıyla karşılaşan bir şirket alternatif bir hammadde bulabiliyor ya da sentetik bir hammadde yaratabiliyor. Japon şirketleri, yüksek mekân maliyetlerinin üstesinden gelebilmek için tam zamanında üretimin öncülüğünü yaparak fabrika alanında stok depolamaktan kaçınıyorlar. Yani artık, sadece kaynaklara sahip olmak yeterli değil. Bugün rekabet gücü kazanmak için kaynakları verimli kullanmak gerekiyor.

Çevre Sorunları ve Rekabetçiliğinin Göstergeleri

Geçiş evresindeki dünya ekonomisinin bu gerçeğine rağmen, çevrecilik ve ekonomi arasında doğal ve değişmez

bir ödünleşim (trade off) olduğuna yönelik yaygın bir görüş var. Bir yanda çevre standartlarından kaynaklanan toplumsal faydalar; diğer yanda daha yüksek fiyatlara ve daha az rekabetçiliğe yol açan temizleme maliyetleri. Dolayısıyla, çevreyi rekabetçilikle karşı karşıya getiren bu tartışma yüzünden çevre kalitesinde ilerleme bir tür bilek güreşine dönüşmüş durumda. Bir taraf daha katı standartlar için zorluyor; diğer taraf mevcut standartları hafifletmeye çalışıyor. Güç dengesi, egemen politik rüzgârların yönüne göre bir o yana bir bu yana kayabiliyor.

Çevre standartlarıyla uğraşmanın işletme maliyetlerini artıracığı yanlış, statik ve aşırı basit bir rekabet anlayışına dayanıyor. Fakat yeni düşünceye göre rekabetçilik, kaynak kullanımında artan verimlilikten kaynaklanıyor. Bu açıdan bakıldığında, etkin

kullanılmayan kaynaklar, israf edilmiş enerji, israf edilmiş çaba, israf edilmiş hammadde ekonomik kayıp göstergesi. Kaldı ki ürünün yaşam döngüsünde saklı daha birçok maliyeti var. Örneğin ürün kullanımında, atık ambalajda ve kullanılmış üründe bırakılmış kaynaklar devasa maliyet artışına yol açıyor.

Bu noktada, daha iyi teknoloji ve yöntemlerle çevre performansını geliştirmenin verimlilik artışı sağladığına hiç şüphe yok; bu da maliyetlerin tamamen ya da kısmen karşılanması demek. Şirketler, çevresel iyileştirmeyi düzenlemelerle ilgili bir ayak bağı olarak değil, verimlilik ve rekabetçiliği geliştirmenin olmazsa olmaz ögesi olarak görmeliler. Az kullanılan kaynakları ölçmek için gerekli donanıma sahip olmayan geleneksel muhasebe sistemleri değişmeli.

“Kaynakları boşa harcayan yöntemlere takılıp kalan ve çevre standartlarından ‘çok pahalı’ olduğu için vazgeçen ülkeler ve şirketler asla rekabetçi olamayacaklar”

Sektörel Bazda Çevre Düzenlemelerinin Rekabetçi Sonuçları

Sektör/Sanayi	Çevre Meseleleri	Yenilikçi Çözümler	İnovasyon Telafileri
Selüloz ve kâğıt	Klorla ağartma yoluyla açığa çıkan dioksin	Gelişmiş ısıtma ve yıkama süreçleri Ağartma için oksijen, ozon ya da peroksit kullanılarak klor kullanımına son verilmesi Kapalı döngü süreçleri (hâlâ sorunlu)	Yan ürün enerji kaynaklarının daha iyi kullanılması sayesinde daha düşük işletme maliyetleri Klorsuz kâğıt için yüzde 25 ilk fiyat primi
Boya ve kaplama	Solventlerdeki uçucu kimyasal bileşkerler (VOC)	Yeni boya formülleri (düşük solvent içerikli boyalar, su bazlı boyalar) Gelişmiş uygulama teknikleri Toz ya da radyasyon kürlü kaplama	Solventsiz boyalar için fiyat primi Bazı segmentlerde gelişmiş kaplama kalitesi Çalışan güvenliği faydaları Daha yüksek kaplama transferi etkinliği Malzeme tasarrufu sayesinde daha düşük kaplama maliyeti
Elektronik imalatı	Temizleme maddelerindeki uçucu organik bileşkerler (VOC)	Yarı sulu, terpen bazlı temizlik maddeleri Kapalı döngü sistemleri Mümkün olduğunca temizleme gerektirmeyen lehimleme	Temizleme ve dolayısıyla ürün kalitesinde artış Temizleme maliyetlerinde genellikle bir yıllık geri ödeme önemleriyle yüzde 30-80 azalma Gereksiz bir üretim adımının ortadan kaldırılması
Buzdolapları	Dondurucu olarak kullanılan kloroflorokarbon (CFC) Enerji kullanımı İmha	Alternatif dondurucular (propan-izobütan karışımı) Daha kalın yalıtım Daha iyi contalar Gelişmiş kompresörler	Aynı maliyete yüzde 10 daha iyi enerji tasarrufu "Yeşil" buzdolabı için yüzde 5-10 ilk fiyat primi
Kuru batarya	Çöplüklerde açığa çıkan ya da havaya karışan (atık yakma sonrasında) kadmiyum, cıva, nikel, kobalt, lityum ve çinko	Şarj edilebilir nikel-metal hibrid piller (bazı uygulamalar için) Şarj edilebilir lityum piller (şu an geliştiriliyor)	Aynı maliyete yaklaşık iki katı etkinlik Daha yüksek enerji tasarrufu Yakın gelecekte fiyat açısından rekabetçi olması bekleniyor
Matbaa mürekkebi	Petrol bazlı mürekkeplerdeki uçucu organik bileşkerler (VOC)	Su bazlı mürekkepler ve soya mürekkepleri	Daha yüksek etkinlik, daha parlak renkler ve daha iyi basılabilirlik (uygulamaya bağlı olarak)

Kaynaklar: Benjamin C. Bonifant, Ian Ratcliffe ve Claas van der Linde.

Kötü Düzenlemeye Karşı İyi Düzenleme: İnovasyon

Bu yeni yaklaşım 1980'lerin kalite devrimini ve bu devrimden alınan en güçlü dersleri akla getiriyor. Bugün inovasyonun kaliteyi artırırken maliyeti de düşürebileceği fikrini kavramakta pek sıkıntı çekmiyoruz.

Ekoloji ve ekonomi ödünleşiminin özellikle derin olduğuna inanılan kimyasal sektörünü düşünün. Yirmi dokuz kimyasal fabrikasında atık üretimini önleyen faaliyetlerle ilgili bir araştırma, kaynak verimliliğini artıran inovasyon telafilerini ortaya serdi: Bu atık önleme faaliyetlerinin 181'inden sadece biri net maliyet artışıyla sonuçlanmıştı. Ürün miktarında değişikliklere yol açtığı belgelenen 70 faaliyetin 68'inde artış bildiriliyordu. Bu inovasyon girişimleri, şaşırtıcı derecede düşük yatırımla ve oldukça kısa geri ödeme süreleriyle elde edilmişti. Ayrıntılı sermaye maliyeti bilgisi bulunan 48 girişimin dörtte biri hiç sermaye yatırımı gerektirmemiş; geri ödeme dönemiyle ilgili verileri bulunan 38 girişimin yaklaşık üçte ikisi altı ay içinde ya da daha az sürede başlangıçtaki yatırımları telafi etmişti. Kaynak azaltma için harcanan dolar başına yıllık tasarruf, bu bilginin hesaplanabildiği 27 faaliyet için ortalama 3 dolar 49 sentti.

Harvard Üniversitesi ekonomi ve yönetim bilimleri profesörü ve stratejik yönetim alanında dünyanın önde gelen düşünürlerinden Michael Porter, şirketlerin hâlâ çevre sorunlarıyla yaratıcı biçimde başa çıkma konusunda deneyimsiz olduğu bir geçiş aşamasında bulunduğumuzu düşünüyor.

Atık Ambalajın Bedeli Yok mu?

Sanayi tarihinde, şirketlerin hâlâ çevre sorunlarıyla yaratıcı biçimde başa çıkma konusunda deneyimsiz olduğu bir geçiş aşamasındayız. Müşteriler de kaynak verimsizliğinin, çevre kirliliğinin bedelini ödemek zorunda kalmaları anlamına geldiğinin farkında değiller. Örneğin, atık ambalajın hiçbir bedeli olmadığını düşünüyorlar; çünkü ayrı bir fiyatı ve düşük maliyetli geçerli bir alternatifi yok.

Artık bizi bir sonraki yüzyıla taşıya-

cak bir yaklaşım değişikliğinin zamanı geldi. Çevre düzenlemesinin mahkemelerle eşanlı olduğu bir dönemde yetişen üst düzey yöneticiler, çevre gelişiminin iyi bir iş olduğuna dair gitikçe daha çok kanıt görecektir. ○

Şirketler, çevresel iyileştirmeyi düzenlemelerle ilgili bir ayak bağı olarak değil, verimlilik ve rekabetçiliği geliştirmenin olmazsa olmaz ögesi olarak görmeliler.

34. YAPI FUARI İSTANBUL'DA YEŞİL BULUŞMA

EKODÜNYA FUARI

ÇEVRE DOSTU BİNALAR, MALZEMELER, TEKNOLOJİLER
ALTERNATİF ENERJİ VE İKLİMLENDİRME SİSTEMLERİ

27 NİSAN - 1 MAYIS 2011

10:00 - 19:00

**TÜYAP FUAR VE KONGRE MERKEZİ
SALON 11 A**

EKODÜNYA Fuarı YAPI FUARI/ TURKEYBUILD İstanbul kapsamında düzenlenmektedir.

www.ekodunyafuari.com

YEM Fuar

Fulya Mah. Yeşilçimen Sok. No:12/430 Fulya / İstanbul
Tel +90 212 266 7070 Faks +90 212 266 7010

info@ekodunyafuari.com

Gezi

KARLAR ERİMEDEN

Dostumuz Cüneyt Başbuğu bu sefer, Afrika'nın en yüksek dağı Kilimanjaro'dan bildiriyor. Hemingway'nin "Kilimanjaro'nun Karları" romanıyla adı akıllarımıza kazınan dağın tepesindeki buzul, İklim Değişikliği nedeniyle ne yazık ki her geçen gün küçülüyor. Kilimanjaro'nun zirvesinden bakan Başbuğu da, giderek küçülen bu buzul kitlesini, "Sanki annesini terk etmek istemeyen bir çocuk gibi sarılıp kalmış zirveye" sözleriyle tarif ediyor. "Çocuk, sınıksız sarılı kaldıkça, anne için umut sürecek..."

Yazı: Dr. Cüneyt BAŞBUĞU

K enya Yeşil Kuşak Hareketi sözcüsü Fredrick Njau, son 80 yılda "Kilimanjaro'nun kar kütlelerinin yüzde 82'sini kaybettiğini" söylüyor. En iyimser tahminlerle bile, önümüzdeki 20 yıl içinde Afrika'nın bu en yüksek dağında kar kalmayacağı belirtiliyor. Bölgenin yerlileri Masailerin su kaynağı olarak büyük saygı duydukları Kilimanjaro, ne yazık ki yakın bir gelecekte en yakınında yaşayan insan topluluklarına bile yeterli suyu sağlayamayacak. Uluslararası ve yerel çevre örgütleri kötü gidişi durdurmak için bir dizi eylemin peşinde koşuyor. İlk ağızda planlanan, dağın eteklerine iki milyon ağaç dikmek.

Afrika kıtasının en yüksek tepesi, deniz seviyesinden 5895 metre yüksekte bulunan Uhuru, her yıl doğa yürüyüşçülerinin başlıca hedeflerinden birini oluşturuyor. Tanzania Ulusal Parklar sorumluları, yürüyüşçülerin çevreye olumsuz katkıları olmaması ve Kilimanjaro eteklerinde yaşayanların, yeni gelişen doğa turizminden yarar sağlamaları amacıyla bir dizi önlem almış.

Hatırı sayılır miktarda bir para ödüyoruz Kilimanjaro Ulusal Parkına girebilmek için. Yürüyüşçülerin yaş, beceri ve maceracılık düzeylerine göre, zirveye çıkmak için belirlenmiş farklı yollar var. Biz, "Marangu" yolunu seçiyoruz. "Viski Yolu" olarak adlandırılan Machame güzergahından daha kolay olduğu için bölge halkı, seçtiğimiz yolu "Coca Cola Yolu" olarak adlandırmış. Daha ilk metrelere, bu adlandırmanın pek doğru olmadığını düşünmeye başlıyoruz. Çok kolay bir yürüyüş değil yaptığımız zira.

Eşim ve bana, bir rehber, bir yardımcı rehber, bir aşçı ve beş hamal eşlik ediyor. Park sınırları içinde ateş yakmak kesinlikle yasak.

Gezi

“Ateş yakmanın yasak olduğu, elektrikli aletlerin kullanılmadığı Mandara’da, yemek sonrası yapacak tek işimiz, ıslak eşyaların sularını sıkarak, kurumaları için ayrı ayrı asmak oluyor”

Beş günlük gıda malzememizin, pişirme aletlerinin, bütan tüpünün taşınmasını hamallar yapıyor. Günlük eşyalarımız dışında, çantalarımızı da taşıyorlar. Çevreye zarar verici maddelerin atılması ve özellikle de bölgedeki hayvanların beslenmesi de yasak kapsamına giriyor. Tanzania yönetiminin, hamalların 15 kilogramdan fazla yük taşımalarını yasaklaması nedeniyle, hamal sayımız biraz fazla gibi duruyor.

Katırlar ve İnsanlar

Taşımada, katır kullanılsa, bu kadar insana gerek olmayacağını düşünüyorum. Bu düşüncemi paylaştığım, rehberimiz İdris, katır kullanmanın da yasak olduğunu söylüyor. Yasağın, çevre köylerin önemli iş olanaklarından biri olan hamallığı korumak amacıyla konulduğunu da ekliyor. Aklıma Santorini geliyor. Orada da katırlar üzerinden benzer bir tartışma olmuştu zamanında. Yüzyıllardır, limandan, köy merkezine çıkışın katırlar vasıtasıyla yapıldığı Santorini’de, yeni teleferiğin devreye girmesiyle işsiz kalacak katırcılar ayaklanmış, yönetim, katırla taşımının sürdürülmesine karar vererek, teleferikten elde edilen gelirin ortak paylaşılmasına karar vermişti. Santorini’de katırları koruyan sistem, işsizliğe küçük de olsa bir önlem olması için, burada da insanları katırlardan koruyordu.

Gerçekten garip bir Afrika yolculuğu yapıyoruz. Ekvator çizgisine çok yakın bir noktada olmamıza karşın, ba-

vulumuz kışlık eşyalarla, kayak malzemeleriyle dolu. Bu gibi gezilerde en önemli sağlık sorunu olan, zaman zaman öldürücü gelişen yükseklik hastalığına karşı kullanılacak ilaçlar, içeceğimiz suyu sterilize edecek klor tabletleri de var çantalarımızda. Yükseklik hastalığına karşı en önemli önlemlerin başında günde iki litre üzerinde su tüketmek geliyor. Klor tabletleri zorunlu bir ihtiyaç.

Yürüyüşe başladığımız Marangu Kapısı, 1800 metre yükseklikte. Beşinci gün, sabaha karşı Uhuru Tepesinde olmayı planlıyoruz. İlk günün hedefi, deniz seviyesinden 2700 metre yükseklikte olan Mandara Kulübeleri. Tropi-

kal bir yağmur ormanı içinde başlıyoruz maceraya ve bize ilk merhaba diyen şiddetli bir yağmur oluyor. Sırt çantalarımızdan daha yağmurluk ve tozluklarımızı çıkartmadan sırlıklam oluyoruz. Ateş yakmanın yasak olduğu, elektrikli aletlerin kullanılmadığı Mandara’da, yemek sonrası yapacak tek işimiz, ıslak eşyaların sularını sıkarak, kurumaları için ayrı ayrı asmak oluyor. Hava, gün batımıyla birlikte soğuyor. Gecenin en büyük sorununu, yükseklik hastalığına karşı kullandığımız diazomidin’in idrar söktürme özelliği oluşturuyor. Tuvaletlere gitmek için, her seferinde uzun bir yol kat etmek gerekiyor.

Her Yer Donuyor

İkinci günkü hedefimiz, 3720 metre yükseklikteki Horombo Kulübeleri. Altı saatlik bir yürüyüş sonunda ulaşıyoruz hedefimize. Yağmur yok, açık bir havada yürüyoruz. Başlangıçtan bir saat sonra, yağmur ormanı yerini, bodur çam ağaçlarının ve maki benzeri çalılırların oluşturduğu bir bitki örtüsüne bırakıyor. Dördüncü saatin sonunda, ağaç kalmıyor, sadece küçük çalılar ve Kilimanjaro'ya özgü *senecio kilimanjari* ve *impatience kilimanjari* adlı bitkiler kalıyor çevrede.

Dağda hava tahmini yapmak olanaklı değil. Çok az bir yol kala, yoğun bir sisin içine giriyoruz. Sisinden, belli belirsiz Horombo Kulübeleri gözüküyor. Bu sırada yanımızdan, hamalların koşturarak, bir sedyeyi aşağıya doğru indirdiğini görüyoruz. Yükseklik hastalığının tek tedavisi, hastayı çok çabuk aşağıya, bulguların kaybolacağı yüksekliklere indirmek. Altı saatlik bir yürüyüş sonunda, 3720 metre yüksekteyiz. Yürüyüş hızımız çok az. Aklimatizasyon için çok yavaş yükseliyoruz.

Horombo, oldukça kalabalık bir yer. Çok farklı dillerin konuşulduğuna tanık oluyoruz. Hem zirveye çıkanlar, hem de bir gece önce zirve yürüyüşü yapmış olanlar burada konaklıyor. Hareketlerimizde, yükseklik dolayısıyla oluşan bir zorluk gözlüyoruz. Biz, aklimatizasyonumuza yararlı olması için bir gece daha fazla kalacağız burada. Ne de olsa, doğrudan zirveyi hedefleyecek kadar genç değiliz.

Artık gecenin de gündüzün de soğuk olduğu bir yerdeyiz. Kışlıklarımızı yavaş yavaş çantadan çıkartıyoruz. Dışarıda dolaşmanın olanağı yok. Yemek sonrası hemen atıyoruz kendimizi, eksi 15 derece için dizayn edilmiş uyku tulumlarımızın içine. Ertesi gün, aklimatizasyon için ayırdığımız gün. Yaktan çıkmak için acelemiz yok.

“Bir süre sonra, çalılar da kayboluyor ortadan. Taş-toz ağırlıklı, Alplere özgü bir çölün içinden yürümeye başlıyoruz”

Sabahında zirveye ulaşmayı planladığımız güne başladığımızda, her yerin donmuş olduğunu görüyorum. Odadaki su şişesi bile donmaya başlamış. İyi bir kahvaltı yapıp, yola çıkıyoruz. Önmümüzde 10 kilometrelik bir yol var; 3720 metreden, 4750 metreye yükseleceğiz.

Bir süre sonra, çalılar da kayboluyor ortadan. Taş-toz ağırlıklı, Alplere özgü bir çölün içinden yürümeye başlıyoruz. Bir tarafta Uhuru, bir tarafta Mwenzi, Kilimanjaro'nun en yüksek iki tepesi arasındaki düzlükteyiz. Rüz-

gâr çok sert esiyor. Tepedeki güneşe rağmen, çantamızda varolan her şeyi üzerimize giyiyoruz.

Annesini Terk Etmeyen Buzul

Kibo Kulübelere vardığımızda, sabaha kadar sürecek tırmanışı düşünerek, hafif bir şeyler yiyor ve dinlenmeye çekiliyoruz. Saat tam 23.00'te kapı çalıyor ve güneş enerjisiyle çalışan lambaların soluk ışığı kaldığımız odayı aydınlatıyor. Rehberimiz, elinde çay termosu ve bir kutu bisküviyle odaya giriyor. “Tırmanış öncesi fazla yemek za-

“Artık, Afrika kıtasının en yüksek noktasındayız. Aşağılarda gördüğümüz buzulun 20 yıl sonra var olmayabileceğini düşününce içimizi bir sıkıntı kaplıyor”

rarlıdır” diyor. Bir taraftan giyiniyor, bir taraftan çayımızı içiyor, bir taraftan da çantalarımızı hazırlamaya başlıyoruz. Mehtap var ama yine de kafa lambalarımızın son kontrollerini yapıyoruz. Sularımızı, yün kaplarına sarıp çantamıza yerleştiriyoruz. Zirvede sıcaklık eksi 25 olacak. Hiçbir şeyi unutmamamız gerekiyor.

Gece yarısı olmadan başlıyoruz yürüyüşe. Çok yavaş bir hızda, çok yavaş adımlarla. Bize ilk geldiğimiz gün öğretilmişlerdi “pole pole” demeyi Swahili dilinde. “Yavaş yavaş” anlamına geliyor. Mehtap, yürüyüşümüze destek oluyor. Kafa lambalarımızı kullanmamıza gerek kalmıyor.

Dört saat boyunca dağın yamacında zigzag çiziyoruz. Sağa ve sola her döndüğümüzde, bir metre yükselmiş oluyoruz. 4750 metreden başladık, hedefimiz 5895 metre. İlk su molasında, sırt çantamda, yün giysilere sarmış ol-

duğum su şişesinin donmaya başlamış olduğunu görüyorum. İçmek zor geliyor. Oysa yapmamız gereken birincil işlerden biri su gereksinmemizin mutlaka karşılanması. İmdadımıza İdris yetişiyor, termosundan sıcak çay servisi yapıyor bize.

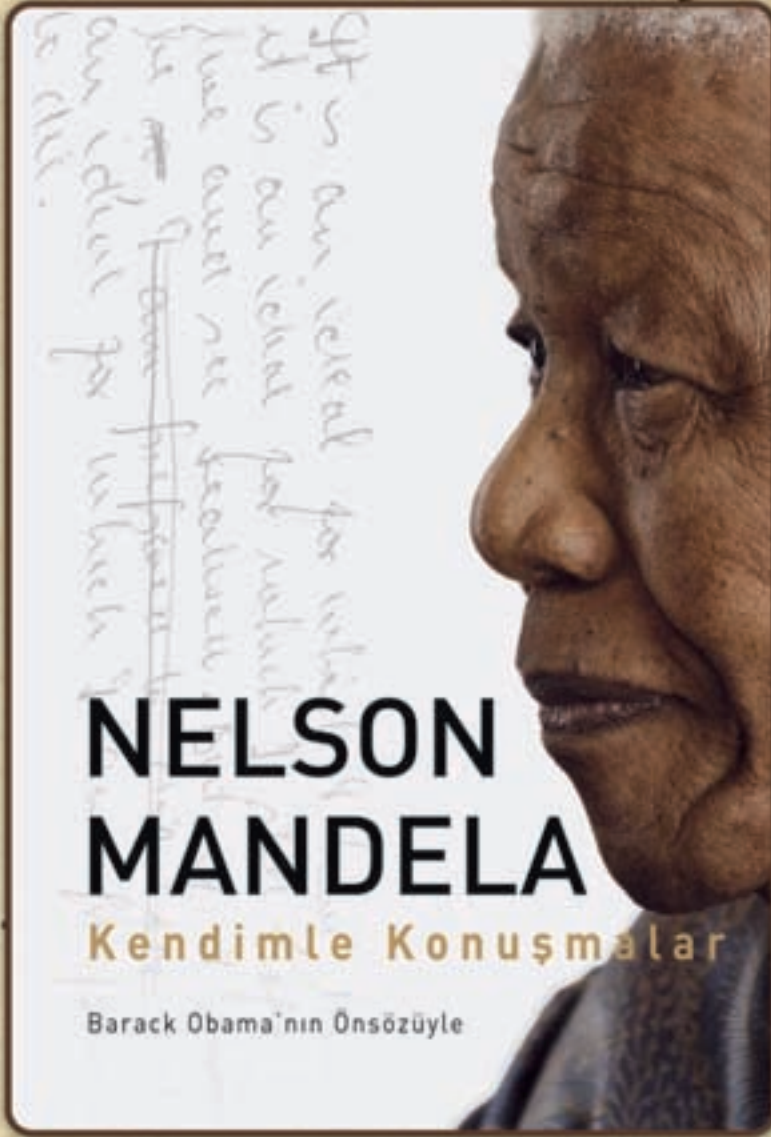
Suluk almamız gittikçe zorlaşıyor. Bir ara, montumun kapüşonuyla, berem arasında bir buz tabakasının oluştuğunun farkına varıyorum. Stella Noktasından sonra, arada düzlükler oluşuyor. Buradan sonraki yol, inişli çıkışlı, arada buz bir zemin üzerinde devam eden bir patika. Mwenzi Tepesine doğru, erimiş olan buzulun bıraktığı boşluk seçiliyor. Altı saatlik bir tırmanışın sonunda, 06.05’te ulaşıyoruz Uhuru Noktasına. Artık, Afrika kıtasının en yüksek noktasında, Kilimanjaro Dağının zirvesinde, deniz seviyesinden 5895 metre yüksekteyiz.

Aydınlanan günün getirdiği görün-

tüler muhteşem. Pembe-kirli beyaz buzul, önümüzde ışık oyunlarına ev sahipliği yapıyor. Yirmi yıl sonra, belki bu buzulun artık olmayacağını düşününce içimi bir sıkıntı kaplıyor. O tepeye çıkmış olmamın sevinci biraz kararıyor. Nairobi’den, bizi Arusha’ya getiren küçük pervaneli uçağın pilotu anons ettiğinde görmüştüm ilk kez, dağın zirvesinde saklanıp kalmış bu buzul kitlesini. Sanki annesini terk etmek istemeyen bir çocuk gibi sarılıp kalmıştı zirveye. Yanı başından baktığımda değişmedi bu ilk izlenimim. Çocuk, sımsıkı sarılı kaldıkça, anne için umut sürecek gibi duruyor.

İnsanın içinden geçen soğuğa, ayakta durmayı güçleştiren rüzgâra rağmen heyecanla izliyorum Afrika’yı, en yüksek tepesinden. Kilimanjaro’nun karları anlatılması zor bir güzellik katıyor izlediklerime. Bu heyecanı, uzun yıllar yaşasın insanlar diyorum. ○

Kendimle Konuşmalar

*Kendisine ya da
en yakın
sırdaşlarına
yazıp söyledikleri,
mektupları,
toplantılarda
tuttuğu notları,
günlükleri, rüya
kayıtları.
Duyacağınız
doğrudan
onun sesi...*

**NELSON MANDELA'NIN
ÖZEL ARŞİVİNDEN**

www.optimistkitap.com
www.iskitaplari.com

Söyleşi

**Sateksolar CEO'su
Ayfer Gülüm:**

“Yeni Mücadele Alanım Sürdürülebilirlik”

Sateksolar firmasının adını güneş panelleriyle çalışan elektrikli golf ve hizmet arabaları sayesinde duyduk. Ama firmanın arka planına biraz daha yakından bakınca işin çok daha kapsamlı olduğunu görüyorsunuz. Uzun zamandır sürdürülebilirlik ve temiz enerji konusunda kendini yetiştiren Sateksolar'ın CEO'su Ayfer Gülüm, “Bu iş benim için sadece ticari bir girişim değil, bundan sonraki hayatıma şekil verecek bir meydan okuma” diyor.

Bize biraz Sateksolar'ın geçmişinden bahsedebilir misiniz?

Firmamız 1986 yılından beri Satek Tekstil adıyla faaliyet yürütüyordu. 2007 yılının ortalarından itibaren tekstil işini bıraktım. Zaten uzun zamandır iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konularına ilgi duyduğum için temiz enerji konusuna eğildim. 2008 yılından itibaren de şirketimizin adı Sateksolar oldu.

Konuya ilk olarak sosyal sorumluluk olarak baktım ve Türkiye'nin farkındalık seviyesini nasıl artırabileceğimi düşündüm. Birtakım derneklere üye oldum, konferanslara gittim, fuarlara katıldım. Bu süreçte ilk olarak yerel yönetimlere çok fazla iş düştüğünü gördüm. Bu konuyla ilgili eğitim verebilecek, çözüm üretebilecek esas birim belediyeler ama doğrudan bir belediye çalışmanı olmadığınız müddetçe sizin bu konuda katkı sunmanız mümkün değil. Bu yüzden ben bu konuyu kendim öğrenmek istedim. Sistem nasıl çalışıyor, bilmek istedim. Konuyla ilgili en iyi eğitim verilen ülkelerden biri ABD olduğu için oradaki eğitimlere, atölyelere katıldım. Güneş enerjisinden elektrik üretimi, LEED sertifikalı yeşil binalar üzerine eğitim aldım. Sonunda fark ettim ki bizim Türkiye'de bu konuda farkındalığı artırmak için örnek ürünler sunmamız lazım. İnsanlar bunu konuşarak değil, görerek ve günlük hayatlarında kullanarak anlayacaklar. Bu arada Türkiye'nin de inanılmaz bir güneş enerjisi potansiyeli var. Sun Belt Countries (Güneş Kemerli Ülkeleri) adıyla bilinen bir harita var. Bu Güneş Kemerli Türkiye'den de geçiyor. Geçen sene MENA (Akdeniz ve Kuzey Afrika) oluşumunun Kahire'deki konferansına da katıldım.

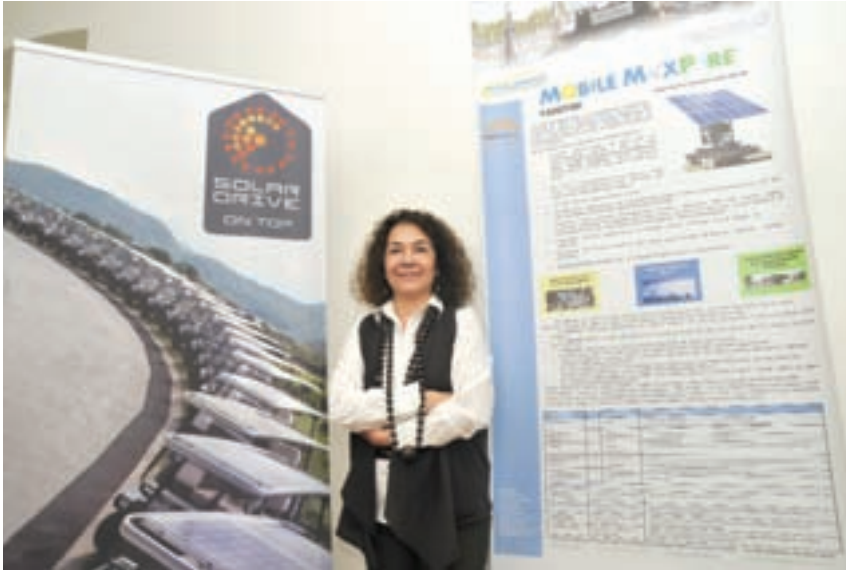
Sateksolar'ın en öne çıkan ürünü şu anda güneş enerjisiyle çalışan golf arabaları. Bu arabalar, 18 delikli golf sahalarını iki tur atabilecek düzeyde enerji üretebiliyor.

Özellikle güneş enerjisinin çok pahalı olduğuna dair önyargılar vardır. Size gelen müşterilerin tavrı nasıl?

Gerçekten de -benim de nereden geldiğini algılayamadığım- "Bu işler çok pahalı" algısı vardı insanlarda ve müşteriler ilk başta bu konuyla ilgili sürekli bir set çekiyorlardı ama en son katıldığımız ANFAS Fuarında bu algı biraz kırıldı. Giderek daha çok firma bizim standımıza gelip güneş enerjisini nasıl kullanabileceklerine dair bilgi istediler. Türkiye'de herkes olaya parasal açıdan bakıyor. İşin çevresel boyutunu pek de önemsemiyorlar. Hem temiz enerji kullanacakları hem de bir süre sonra bedava enerji kullanarak birkaç yıl içinde yaptıkları masrafı amorti edebilir hale gelebileceklerini pek de

Söyleşi

“Bu Benim İçin Artık Bir Hayat Mücadelesi”

İklim değişikliğiyle ilgili tartışma ve gelişmeleri başından beri takip ediyorum. Benim için dönüm noktalarından biri 2008 yılındaki “Inter Solar Münich Fuarı” oldu. Orada Almanya’nın yeşil şehri olan Freiburg’un standını gördüm. Gördüklerimden çok etkilendiğim için Freiburg’a bizzat gittim. BM’nin bir parçası olarak faaliyet gösteren ICLEI - Local

Governments for Sustainability (Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler) kuruluşuna üye oldum. Onlarla beraber Türkiye’deki yerel yönetimlerde ne yapabiliriz üzerine kafa yorduk; bazı belediyeleri üye yaptım. Dolayısıyla ben bu konuya sadece ticari olarak bakmıyorum. Sürdürülebilirlik benim bundan sonraki hayatımın yeni “challenge”, meydan okuması oldu.

anlayamıyorlar. Meraklı olana da yanlış projeler yapılmış. Panel yapılmış; inverter yanlış bağlanmış. Daha büyük akü gerekirken küçük olanı konmuş. Dolayısıyla insanlara atıl, hantal, çalışmayan sistemler kurulmuş. Burada eğitimin önemi bir kere daha ön plana çıkıyor, çünkü bu durum yanlış ve kötü bir imaj bırakıyor arkasında.

Bize biraz ürünleriniz hakkında da bilgi verebilir misiniz? Örneğin golf ve hizmet arabalarının güneş enerjisiyle ne kadar süre çalışabiliyor?

Golf ve hizmet arabaları üzerine Alanya’da radyasyon değerleri üzerine bir çalışma yapılmış. 18 delikli golf sahaları üzerinden, en iyi ve en kötü sezonlar da belirlenerek bu araçların ihtiyacı olan enerji miktarının ortalama 0,80 kw/sa olduğu ortaya çıkmış. Bizim paneller bu arabalara takıldığında en iyi sezon olan Nisan’la Eylül sonu arası dönemde sistem 1,32 kw/sa enerji üretiyor. Bu durumda bir araç 18 delik için iki tur atabilir demek oluyor. Şu anda bizim Gloria Golf’te kullanılan numunemiz, kötü sezon sayılabilecek Ocak ayında bile iki tur gidebilmiş. Hatta bize dediler ki “Keşke sizinle geçen sene anlaşsaymışız” çünkü sıcak sezonda taleplere yetişemedikleri için 20 tane birden elektrikli araba almışlar. Bizimkileri alsalardı bu kadar masrafa gerek kalmayacaktı çünkü Solar Drive arabaları hem dururken hem de hareket halindeyken şarj edebiliyor.

Güneş enerjisiyle çalışan hizmet arabalarının dışında ayrıca su arıtma sistemleriniz de var. Bu konuda biraz bilgi alabilir miyiz?

Worldwater serisi gerçekten de çok önemli. Türkiye’de bu ürün yeni tanınıyor ama dünyada 60 ayrı noktada kullanılıyor. Irak’ta ABD ordusu bu sistemi hem enerji ihtiyacı, hem de suyu arıt-

mak için kullanmış. Bu mekanizma aynı zamanda afet bölgelerinde de çok sık kullanılıyor. Afganistan ve Darfur'da hizmet vermiş. En büyük özelliği kompakt ve mobil bir ürün olması. Otuz dakika içinde kurulduktan sonra anında su pompalamaya, elektrik üretmeye başlıyor. Bu ürün ayrıca tarım sektöründe ve afet bölgelerinde kullanmak için ideal. Suyu en yakın noktadan artezden olarak ya da nehirden alabiliyor. Bizde büyük tarım arazileri söz konusu olduğunda o kadar geniş bir alan için elektrik hattı çekmek çok maliyetli bir iş. Bu sistem aynı zamanda kendi elektriğini de üretiyor. Hem deniz suyu hem de acı suyu arttırabiliyor.

Yenilenebilir Enerji Yönetmeliği nihayet çıktı. Bu anlamda güneşin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Verilen mevcut rakamlarla her yerin güneş tarlalarıyla dolacağını zannetmiyorum ama 500 kw altı lisanssız yenilenebilir enerji üretimi düzenlemeyle epey bir yol alınacağını düşünüyorum. Bu arada insanlar güneş enerjisinin düzgün çalıştığını gördükçe daha da fazlasını talep edeceklerdir. Buna göre yasal düzenlemeler de tekrar ya-

Güneş enerjisiyle çalışan golf arabaları, Anfaş Otel Ekipmanları Fuarında Çevre ve Orman Bakanı Veysel Eroğlu tarafından da denendi.

pılacaktır. Burada diğer önemli bir nokta da enerji verimliliği bence. Şimdi bazı düzenlemeler yapıldı ama bunların birçoğu tavsiye niteliği taşıyor. Bu tavsiyelerin bir çoğu yerel yönetimler bazında mecburi kılınmalı. Elektrikten önce sıcak su üretimi için kurulan sis-

temler yaygınlaşsa, o bile çok büyük bir gelişme. Akdeniz Bölgesinde bu sistem epey yaygın ama mesela oteller bu konuda adım atmaya hâlâ yanaşmıyorlar. Üstelik bu yapılar sadece Akdeniz veya Ege değil, başka bölgelerde de rahatlıkla kullanılabilir. ○

Doğal ve organik ürünleri nerede bulabilirim?

GIDA, KİŞİSEL BAKIM,
ANNE & BEBEK & ÇOCUK,
SAĞLIK, TEMİZLİK,
TEKSTİL, YAYIN

Hepsi tek bir adreste!
www.naturey.com

**EKOIQ okurlarına
% 5 Özel İNDİRİM!**

İndirim Kodu:
EKOIQNaTuReY

Naturey.com'dan yapacağınız çevre dostu alışverişte yukarıdaki EKOIQ İndirim Kodunu girin, ilk alışverişinizde % 5 indirim kazanın!

naturey.com
iyi yaşam rehberiniz

Su Kültürü, İletişim ve Toplumsal Barış

22 Mart Dünya Su Günü, suyun gezegenimizdeki yaşamın varolmasındaki önemini vurgulamak için iyi bir fırsat. ADELL Armatür Yönetim Kurulu Başkanı Ali Topçu, bu vesileyle, suyun sadece biyolojik yaşamda değil, iletişim ve toplumsal barış konusunda da önemli bir yeri olduğunu hatırlatan yazısını EKOIQ okurlarıyla paylaştı.

Su, bütün din ve kültürlerde kutsal kabul edilir. Su hayatın vazgeçilmez kaynağıdır. Su gücü temsil eder. Su, vücudumuz için en mükemmel ve en doğal olan "iyileştirici ilaç"tır. Su beden yorgunluğumuzu aldığı gibi ruhsal olarak da rahatlamamızı sağlar. Eğer kendinizi iyi hissetmiyorsanız hiç beklemeyin, hemen su için. Su hepimiz için bulabileceğimiz en mükemmel iyileştirici iksirdir. İnsanın ruh dünyasını kısa zaman içinde pozitif yönde etkileme gücüne sahip yegâne içecektir.

Su, yaşam demek... Su hayatın kaynağı, yaşamın iksiridir. İnsan organizması için en önemli enerji ve güzellik kaynağı olan su, besinleri vücuda taşıyor, sağlıklı bir kan dolaşımını garantiliyor. Hayat kaynağımız su, sadece bununla kalmıyor, beden sağlığımızın yanında ruh sağlığımızı da koruyor. Vücudu arındırırken, doğaya yaklaşıyor.

Varlığımızın onsuz süremeyeceği açık. Vücut ısımızı ayarlayan, vücudumuza besinlerin ve yaşamsal maddelerin taşınmasını ve zararlı maddelerin dışarı atılmasını sağlayan su, ayrıca müthiş bir rahatlatma ve huzur hissi de veriyor. İnsanların, suyu sadece bir içecek olarak görmenin yanı sıra keyfini de çıkarma fikrini benimsemesi binlerce yıl öncesine dayanıyor.

Su canlıdır, akıllıdır ve kendisine önem verip ilgilenenlerle canlı bir diyalog kurar. Su, düşüncelerimize cevap verir. Su, kristal yapısında olan değişimleri yansıtarak bizimle konuşur. Su sesinin terapi özelliği olup tedavi değeri olan bir sestir.

Su bazen akar, bazen coşar, bazen sızar. Akmadığı zaman da

yeraltına doğru yol alır; bulamazsa, buharlaşıp göğe kaçar. Gökte toplanır; bulutlarda aklanır: Gezer yükseklerde ama oradan tekrar akar dünyaya. Birikir, birikir, birikir... Sen misin toplayan suyu, bendine sığmaz taşar. Su varsa hareket vardır. Suyu ulaşan, sonra suyla ulaşır varacağı noktaya. Koca koca gemiler, dalgın, dumanlı homurdanır ama çözemez bu bilmeceyi. Bin bir tonluk bir dağı nasıl taşır bu damlalar?

Lao-Tse'nin sözlerinde tanımını bulduğu gibi dünyada hiçbir şey, su kadar yumuşak ve ince değildir. Fakat büyük kayalar gibi sert ve sabit şeyleri, hiçbir şey su kadar ustaca eritip parçalayamaz.

İnsanın suya duyduğu aşk, tarih boyunca uygarlığımızı şekillendiren en önemli unsur olmuştur. İlk büyük uygarlık dünyanın can damarlarının, büyük nehirlerin yanında kuruldu. Nil Nehriyle beslenen Mısır, en eskisiydi. Bilinen ilk sulama kanalları da Nil'den tarlalara su taşımak için MÖ 3500'lerde inşa edildi. Onu Mezopotamya'da Sümerler izledi. Hititlerin armağanıdır bize barajlar. Su yollarının ustaları Urartular. Kültürleri birleştiren Türkler. Osmanlı Su yolları...

Evet, su hayatın kaynağı, hatta kendisidir. Yeryüzünde bütün sular kuruyunca hayat da sona erecek. Medeniyetlerin yükseldiği şehirler nehir ve deniz kıyılarında kuruldu. İnsanlar hayatta kalabilmek için hep suya koştu, gerektiğinde bir yudum su için savaşta da. Aslında insanlık tarihi bir "suyu arayış tarihi"dir. Bu sebeple hemen her kültürde kutsallık izafe edilen su, tarihin hiçbir döneminde sadece H₂O olmadı, her zaman zengin kültürleri taşıyarak aktı.

Önce Suyu Sevmeliyiz

Osmanlı kültüründe de su aziz bilinir, öpülerek, sevilerek içilirdi. Osmanlı insanı, insan, hayvan, ağaç ve çiçek-

Adell Armatür, Osmanlı su kültürünün seçkin örneklerinin korunmasını ve gelecek nesillere aktarılmasını hedeflediği sosyal sorumluluk projesiyle bir müzenin ilk adımlarını atıyor. Koleksiyonda tarihi muslukların yanı sıra, ibrikler, maşrapalar, şifa taşları, mataralar, hamam kültürüne ilişkin eserler, işlemeli bezler, havlular, çeşme gravürleri, kartpostallar, belge ve çeşitli dokümanlar yer alıyor.

lerin yanı sıra cansız varlıklara da önem addeder, onlara nazik davranırdı. Herhangi bir eşyayı "onun da canı var, üzülür" düşüncesiyle atmazdı. Sabahları kalktıklarında yorganı öperlerdi. Osmanlı kültüründe suyun ayrı bir yeri vardır ve çeşmeler bu kültürün en önemli bir parçasıydı. Eskiden bu çeşmelerin lülesinden su, başından da semt halkı hiç eksik olmazdı. Kullanımı yaygınlaşan musluklar, sonraki yıllarda gerek kullanıldığı yerler, gerekse malzeme ve yapımında kullanılan teknikler açısından farklılıklar göstermiştir. Hatta musluk yapımında çeşitli maden alaşımları ve bezeme teknikleri kullanılmıştır. Önceleri bakır-kalay alaşımı, daha sonraları da bakır-çinko alaşımı kullanılarak imal edilen musluklar, saray ve önemli yapılar için gümüş alaşımı ya da gümüş ve tombaktan yapılmıştır. Muslukların yapımında kullanılan yılan, ejder, koçbaşı

Görüş

formları, geometrik ve bitkisel motifler büyük bir çeşitlilik gösterir ve dönemin zevk ve anlayışını, bazen de dini ve kültürel değerlerini yansıtır.

Bir yere su getirmek, insanları suyla buluşturmak sevapların en büyüğüdür. Bu nedenle Anadolu'da pek çok çeşme yaptırılmış, mahalle çeşmesi halkın kaynaşma noktaları haline gelmiş, komşulara iletilecekler burada paylaşılmıştır. Bazı mahalleler, adlarını çeşmelerinden almıştır.

Kıymetini kaybetme noktasına geldiğimizde anladığımız su, bugün kuraklık ve susuzluk tehlikesiyle karşı karşıya kalan tüm dünya ülkelerince düzenlenen toplantılarda, sempozyumlarda tartışılıyor. Hepimiz biliyoruz ki, bu sorunlar yeni bir bakış açısı, izlenecek bilinçli politikalar ve yeni bir yönetim anlayışıyla aşılabılır.

İnsanları sevmek için önce suyu sevmeliyiz. Suyu sevdiğimizde tüm çevremizi de sevmiş olacağız. Sevilen, arınan su sevgiyle mayalanır ve vücudumuzun dörtte üçünü oluşturan suyu arıtır. Arınan su düşüncelerimizi, duygularımızı hareketlerimizi, hareketlerimiz ise alışkanlıklarımızı belirler. Alışkanlıklarımız ise hayatımızı, insanlarla iletişimimizi yönetir. Beşeri münasebetlerimizde iyi şeyler

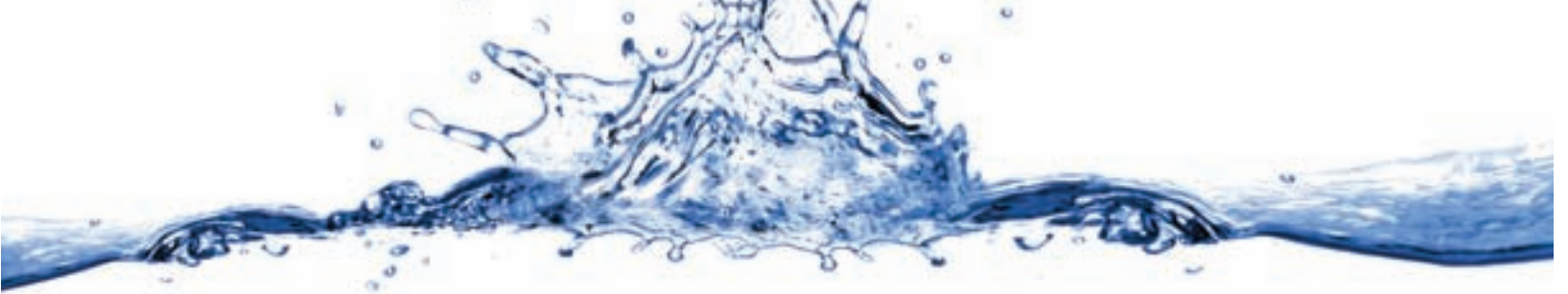

“Su kültürünün ruhunu, inceliğini, nezaketini anlayabilmek, belki de toplumumuzdaki sıkıntıların kaynağı olan iletişimsizliğin aşılmasına ve hoşgörü ortamının oluşmasına vesile olabilir. Birbirimizi daha iyi anlayabilir, dinleyebilir ve empati kurabiliriz.”

yaşamayı istiyorsak kötü sözlerden, kırıcı ifadelerden sakınmalıyız. Kötü sözler öncelikle kendi içimizdeki suyun, sonra karşımızdakinin vücudunun büyük kısmını oluşturan suyun kimyasını, molekül yapısını ve daha sonra da düşüncesini bozar. Düşünce üzerinde en önemli unsur su'dur. İnsan düşünceden ibarettir. “Sen düşünceden ibaretsin, güzel düşünür gülistan, kötü düşünür dikenlik olursun” diyen gönül sultanı Mevlana hazretleri suyun düşünce yönetimindeki, eğitimindeki rolünü anlatıyordu. Tüm güçlerin kaynağı düşüncedir. Düşüncenin düzgün, arınmış ve rafine olmasını sağlayan unsurların başında Yüce Mevlamızın (cc) biz dünyalılar için göndermiş olduğu en büyük nimet olan su gelmektedir.

O halde daha iyi toplumsal ilişkiler için, daha fazla hoşgörü için, daha fazla anlayış için ve daha düzgün ilişki yönetimi ve barış için suyu sevmeli, onunla dost olmalıyız. Kendimizi sevmenin, kendimizle barışık olmanın yolu suyu tanımamız ve sevmemizden geçer. Suyu sözde değil, özde sevmeliyiz.

Dünya Su Gününü bunları yeniden düşünmek için bir fırsat olarak kabul etmeliyiz. Dünya barışı için yaşasın su... Yaşasın Dünya Su Günü... Dostlarınız bol olsun. Su gibi sakin, su gibi şerefli ve su gibi aziz olun. ○

www.ecologyizmir.com

EKOLOJİ

İZMİR 2011

12-15 MAYIS

İzmir Uluslararası Fuar Alanı - Kültürpark / İZMİR

DESTERLEYENLER

ORGANİZASYON

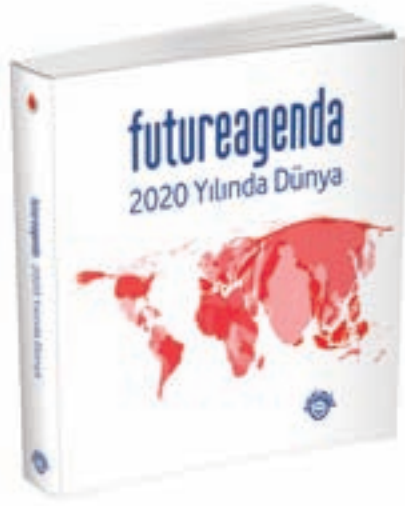
İZFAŞ / İZMİR FUARCILIK HİZMETLERİ KÜLTÜR VE SANAT İŞLERİ TİC. A.Ş.

Şair Eşref Blv. No:50 35230 Kültürpark / İZMİR • TEL: 0(232) 497 10 00(pbx) • FAX : 0(232) 497 10 22 - 23 • www.izmirfair.com.tr • info@izmirfair.com.tr

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR

Kitap

2020 Yılında Dünya Future Agenda

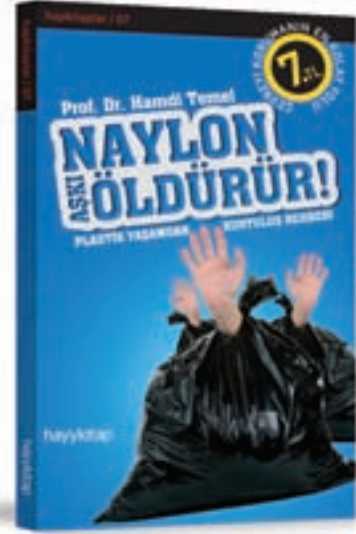
Optimist Kitap, Şubat 2011

Önümüzdeki on yıl içinde nüfusumuz artacak ve yaşlanacak. Kaynaklar, giderek daha da artan bir hızla tükenmeye devam edecek. Hep beraber evrensel bilgi akışına ve bağlantılılığına tanıklık edeceğiz. Peki yaşadığımız dünya neye benzeyecek? Nasıl şehirlerde yaşayacağız? Sağlıkta ne gibi atılımlara, trendlere şahit olacağız? Kaynaklarımızı kim nasıl yönetecek? Bu sorulara cevap arayan "Future Agenda 2020 yılında Dünya" küresel bazda vizyon sahibi düşünürler tarafından dünyanın 25 ayrı kentinde gerçekleştirilen 50 çalıştay ve sayısız online katkıyla hazırlandı. Vodafone Group sponsorluğunda yayına hazırlanan Future Agenda 2020 Yılında Dünya yaratıcı eylem ve fikirler için eşsiz bir perspektif sunuyor.

Plastik Yaşamdan Kurtuluş Rehberi Naylon Aşkı Öldürür

Hayy Kitap, Şubat 2011

"Naylon nedir?" diye soranlara kötü çocukluk anılarından bir hatırlatmayla yanıt verebiliriz. Hani sizi terleten, üstünüze yapış yapış yapışan okul formalarınız, beden dersi eşofmanlarınız vardı ya. İşte onlar naylondu. Bu bilgiyi gündelik hayatta kullandığımız her ürüne uygulayabilirsiniz. Kadın çorapları, pedler, bebek bezleri, çatal, bıçak bardak... Naylon, kimi zaman plastik su damacanası kılığına girerek zehirliyor bizi, kimi zaman naylon poşet olup deniz kuşlarını öldürüyor, kimi zaman da balıkların cinsiyetiyle oynuyor! Bazen Bisphe-nol A (BPA) formunda kanseri azdırıyor. Prof. Dr. Hamdi Temel muhtemelen bu yüzden "Naylon Aşkı Öldürüyor" diyor ve "kullan-at"çı neslimize sıkı bir ultimatoma çekiyor.

Bu sayı için 175 fidan...

EKOIQ

Korusu 1367 Fidana Ulaştı

Atık Gazlaştırmasıyla Enerji Üretiminde ÖNCÜ

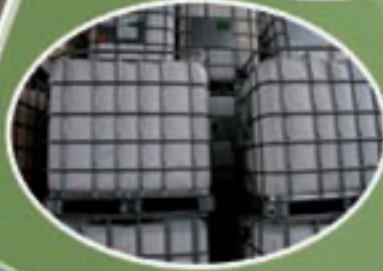
Ekolojik Enerji A.Ş.,
Türkiye ve dünya genelinde
geliştirmekte olduğu teknolojilerini
yaymayı hedeflemektedir.

Ekolojik Enerji

ENTEĞRE ATIK YÖNETİMİ ve ENERJİ GERİ KAZANIM TESİSİ

Elektriğe
Dönen Atıklar

Ekolojik Enerji A.Ş. Hasdal Yolu 6.km
Kemerburgaz 34075 Eyüp-İstanbul
Tel: (0212) 360 29 81 - Faks: (0212) 360 29 80
www.ekolojikenerji.com.tr

Enerjiyi ve Emeęi Koruyan Kredi; EKOkredi.

- Tarımda modern sulama ekipmanları
- Güneş enerjisi sistemleri
- Verimli ısıtma (Doğal gaz geçiş, kalorifer kazan ve petek sistemleri...)
- Verimli soğutma (Klima sistemleri)
- A sınıfı elektrikli cihazlar
- Ev geliştirme ve çevre düzenleme
- Atık arıtma
- Rüzgar enerjisi, güneş enerjisi, hidroelektrik yatırımları
- Mantolama
- Çatı ve pencere yalıtımı
- Doğal gaz dönüşümü
- A sınıfı enerji
- Enerji kimlik belgesi
- Tasarruflu yapı elemanları

Tasarrufa uzat elini Türkiye!

Şekerbank